శ్రీ

స్యమంతకోదంతము.

ఇది,

శ్రీమత్కవితాచతుర తురగా వెంకయామరవాది

రామయోభయ కవిప్రణీతంబై

దేశోపకారి పత్రికాధిపతులగు,

సత్తిరాజు-సీతారామయ్యగారిచే

సకలసుకవిజనహృదయాహ్లాదకరంబుగ

ఏలూరు

దామరాజు-శివరామయ్యగారి

శ్రీమత్త్రిపురసుందరీముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపించి ప్రచురింపంబడియె.

కాపీరైట్ రిజిష్టర్.

౧౮౯౩-సం॥

వెల అణాలు ౨—౬—౦

శ్రీమేధాదక్షిణామూర్తయేనమః.

---:o:---

సీ॥ ఏభవ్యలావణ్యశోభావితానంబు - తానంబుజాంబకుదర్ప
మార్చు । నైపుణ్యచారిత్రసుహృద్యాపదానంబు-దానంబుసల్పు ఘోరైన
రాశి । యేమేటిసతతబుధేభ్యసన్మానంబు-మానంబుఁబాపుదుర్మనుజ
తతికి । నేయోగ్యకుశలదాయియశోవిగానంబు- గానంబు సేయులోక
ప్రతాన । మతఁడు పార్వతీశ్వరావదాతచ్ఛద । మానసాయితాత్మ
మాననుండు । తేజరిల్లుసత్తిరాజుసీతారామ । య్యాభిదానమంత్రియ
నఘతంత్రి॥

ఆ॥గీ॥ సుజనుఁడతఁడుత్రిపురసుందరీముద్రాక్ష।లాలయంబునందు
నచ్చుగూర్చి । మాననీయమీస్యమంతకోదంతప్ర । బంధముర్వియందు
ప్రచురపరచె॥

అమరవాది-రామయ్య.

ఏతద్గ్రంథకర్త లీగ్రంథస్వాతంత్ర్యమును మాకొసగివైచిరి
గనుక గవర్నమెంటువారి కాపీరైటుచట్టప్రకారము మాచే కాపీరైటు
చేయించుకోబడినది.

26087
25.3.23

౧౨-౯-౯౩
ఏలూరు.

ఇట్లు,
సత్తిరాజు-సీతారామయ్య.

శుద్ధపత్రిక.

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
౧	౨	భక్త్రైణ	భక్త్రైణ
...	...	గ్రహారంతర	గ్రహారాంతర
...	౧౮	రేఖానాసల్	రేఖానాసలు
౨	౬	దయిర్యా	ధైర్యా
...	౧౦	స్తిరతర	స్థిరతర
...	౧౧	రాందో	రాంధో
...	౧౯	కొరకయి	కొరకై
...	౨౨	భట్ను	భట్టు
...	౨౯	పాక్కృతి	పాక్కృతి
...	౯	శ్యమంత	స్యమంత
...	౧౧	పాతా	వాతా
...	...	భృతి	భృతీ
...	౧౪	శార్వరి	శార్వరీ
...	౧౮	యున్నదదియు	యున్నదియు
౪	౨	లెవరోయంచుకా	లెవరొక్కయనుచుకా
...	౭	వాసంబటు	వాసంబుయు
...	౮	గో(త్రాత్మభవాధిపాంగ్రి	గోత్రాత్మభవాధిపాంగ్రి
...	౧౫	తదిష్ట	తదిద్ధ
...	౧౮	ధాముడు	ధాముడు
...	౨౧	గానకడవ	గాకకడవ
౫	౨	గాడేయనుచుకా	గాదేయనుచుకా
...	౩	అరుడాడు	అరుగుదెండు
...	౫	బాలెమర్త్యగ్రా	బాలెమర్త్యగ్ర
...	౧౪	వన్ననని	వర్యుండు
...	౧౬	ననఘు	ననఘు
...	౧౯	సఖుడు	సఖుని
...	౨౨	చాతుర్యమెయి	చాతుర్యామేయు
౬	౨౪	దైవుడైసోమేశ్వర	దేవుడైనసోమేశ్వర
...	౨	అనఘోప్టనిషదంజన	అనఘోపనిషదంజన
...	౬	పాడులై	పాధులై
...	౯	లెనకారు	వినకారు
...	౨౩	కందర్పాతి	కందర్పారాతి
...	౨	యాంబిధానులు	యాంభిదానులు
...	౬	కులాహాజ	కులార్హాద్యన్నయాచార
...	౧౦	దర్శితోరు	ధర్శితోరు
...	౧౯	దృగ్వరయ	దృగ్వారయ

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
...	౨౪	నిత్యవతా	నిత్యవ్రతా
...	౨౯	తత్యు ్రపేతు	తత్యుపేతు
...	౯	బాలంబొల్చి	చాలంబొల్చి
౭	౧౧	శాంబక్రీ	శాంబరీ
...	౧౪	కీర్తిదే	కీర్తదే
...	౨౩	కంకులమంచె	కంకులమండే
...	౨	నాయసుక	నాయమక
౯	౬	గాంరె	గాంలె
...	౨౯	అతని	ఆతని
...	౨౭	యెవ్వాని యోచనంబు	యెవ్వని ఆలోచనంబు
౧౦	౧౨	వశంపడ	వశంవద
౧౧	౨౨	పూర్ద్ఝితేయ	పూద్రై చేయ
...	౪	శ్య	స్య
౧౨	౨౫	ధామంబు	కామంబు
...	౧౦	శ్యమంత ఖాఖ్య	స్యమంత
౧౩	౧౧	గోపాలాధ్యాత్మ	గోపాలాద్యాత్మ
...	౧౫	కట్టిమాంబాలు	కట్టిమలుబులు
...	౨౧	శేఖేయసాల	ఖేయసాల
...	౧౯	హారవమయా	హిరవమయా
...	౨౬	జంతురాసులు	జంతురాశులు
౧౪	౨౭	దేవనందను వసుదేవ	దేవనందనుతవ్వసుదేవ
...	౨౯	ద్వివిధ ప్రశంబ	ద్వివిధప్రశంబ
...	౯	కాదేశంబున	కావేషశంబున
...	౨౦	పారాయణుడయి	పారాయణుడై
౧౫	౧౩	విహృతీభ	విహృతీభ
౧౯	౧౯	రామకయింకర్య	రామకైంకర్య
౨౦	౩	తత్ ద్వదితానఘ్యుక	తద్వాదితరత్నమైన స్యమంతమక
౨౧	౩	రామహాషణి	రామహామణి
౨౨	౮	శాత్యధిక	శాత్యధిక
...	...	తుపిత	తుపిత
...	౧౩	సునంభ ంమంతకుక	దంతంతకుక
౨౩	౭	చారుశ్చమంత కాంతు	చారుతరస్యమంతరుచి
...	౨౭	నిశ్చయంబుగాక	నిశ్చయంబుగక
...	౧౫	దెలిసి	దెలిసె
...	౬	నాతకాపంసదవన	నార్తసంసదవన
౨౪	౩౦	దద్విజాతియా	దాద్విజాతియా

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
౨౭	౧౦	ర్గాగంబున	రాగంబనన్
...	౧౭	ప్రతిత	ప్రతిత
...	౧౨	యొక్కెడ	యెక్కెడ
౨౮	౧౧	యాతని	యీతని
౨౯	౧౧	రువడిచేయుడము	బరువడిచేయుదుము
...	౫	ముఖయిక	ముఖైక
...	౧౯	రాగోట్మక	రాగోల్మక
...	౨౭	ద్వీశీషైణనముల్	ద్వీశీపైణముల్
౩౧	౨	లత్రాంత	లతాంతా
...	౧౪	శక వ్రజము	మశక వ్రజము
...	౧౯	గృహ	గుహ
...	...	యెచటన్	యిచటన్
౩౨	౯	జడిన	సెడిన
...	౨౪	కముద	కుముద
౩౩	౪	సౌరభ	సౌరభ
...	౭	మించు	వించు
...	౧౦	వరశమంతంబున్	సస్యమంతంబున్
...	౧౨	శ్యమంతక	స్యమంతక
...	౩౦	ఘనాఘనబ్యూత	ఘనాఘనచ్యూత
౩౫	౯	భైరవ	భైరవ
...	౧౦	జ్యోరుహ	జ్యారుహ
...	౧౩	టోపురయి	టోపురై
...	౨౯	నిక్కముఖిలా	నిక్కముఖిలా
...	౯	గ్రహావళి	గ్రహావళి
...	౨౨	స్వ్యాతాంత్ర బో	స్వ్యాతాంత్ర మో
...	౨౫	భాస్వత్వర్ష పంబట్లు	భాస్వత్సర్ష పంబట్లు
...	౨౯	రభ్యప్రదనాగ్ర	ప్రారజ్యప్రదనాగ్ర
...	౩౦	ప్రాణాశగాపీశ్వరా	ప్రాణాశగాహీశ్వరా
౩౬	౩	మువాలుముమ్మష్వ	ముహాలుర్కు హాలుష్వడ
...	౭	మచ్చయయిసర్వభూ	మిచ్చయైసర్వభూ
౩౮	౩	సమాక	సమీక
...	౫	గంవలయు	గువలయు
...	౭	నీరజ	నీడజ
...	౮	సమీరవారికా	సమీరవారకా
...	౧౫	పాంథద్విద్వ్యవ	పాంథద్విడ్వ్యవ
...	...	కిరీటుకైకాలోక	కిరీటుకటుకైకాలోక

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
౩౯	౧	ధురాప్రద్ధృశ	ధురావృద్ధృశ
...	౧౧	మచ్ఛ్రిపోంతర	మచ్ఛ్రివోంతర
౪౦	౨	బంపువై	జంపులయి
...	౪	ప్రభల	ప్రభలు
...	౧౩	మందర	మందుర
...	౨౫	సయికత	సైకత
౪౫	౬	భత్రి	భక్తి
...	౧౧	రతులేసగ	రుతులేసగ
...	౧౩	గుంజన్మంబు	గుంజన్మంజు
...	౧౬	మానిల్పు పేత	మానిన్యుపేత
...	౧౮	జనములుగ్రీవులై	జనములుద్రివులయి
...	౨౩	కృషుణ్డంగనతో	కృష్ణుండంగనతో
...	౨౪	భటుల్	భట్లు
౪౬	౮	నిజలేశ్యమునకు	నిజవెశ్మమునక
...	౧౩	గతాసవయి	గతాసులై
...	౧౪	భృత్సతతి	భృత్యతతి
...	౧౬	నగ్గింపధీరమణీ	నగ్గింపదీరమణీ
౪౮	౧	పరులకు	పరులకు
...	౩	వృష్టి	వృష్ణి
...	౮౨	ఋతుమకులా	ఋతుకులా
...	౨౮	పూహింపంగపేకూ	వూహింపంగలేకూరకా
...	౨౭	తదియామముణ్	తదియ్యాఘమున్
౪౭	౩	దైతేయాసయిరించు	దైతేయారి సైరించు
...	౫	బ్రతుకటు	బ్రతుకబ్బటు
౩౯	౧౩	వచించిదీనతణ్	వచించెదనతన్
...	౧౬	మనోహరోపార	మనోహరాపార
	౨౫	క్వణనీ	క్వణన
౫౦	౩	సువరణ	సవర్ణ
	౩౦	కంకణార్మికల్	కంకణోర్మికలు
౫౨	౩౦	నాగల్	నాగలు
౫౩	౬	పాదద్వయంబట్టి	పాదద్వయింబట్టి
	౨౪	పరికరలిత	పరికీలత
౫౪	౧౯	గయికాని	సైకాని
...	౨౩	వెల్వడి	వెల్వడే
౫౫	౫	యెల్లగండము	యెల్లదండము
...	౯	పాదోనిధాన	పాథోనిధాన

శ్రీరస్తు.

శమంతకోదంతము.

శా॥ శ్రీసత్యాక్ష్యలతాశ్రితాంగదివిజోద్వీజప్రవాళస్మర। ప్రాసచ్ఛాయు జటాభరైణధరుగోరంటాగ్రసారంతర। ప్రాసాద స్థితువాసిరెడ్డికులభూరామయ్య హృద్వర్తనుణ్ । శ్రీసోమేశ్వరదేవుఁగొల్చెదసతక్షేమంకరుణ్ శంకరుణ్॥౧॥ సీ॥ ఏరామగిరిరాట్కుమారి యాఁటెరిగించు నలఘునితంబబింబానుకలన। నేదేవి జలజాక్షుసోదరి యాటదా నెరపు పద్మోపమనేత్రగరిమ। నే రాజవదన గజారివాహన యాటప్రకటించు మధ్యమభవ్యలీల। నేతస్వి గజవక్త్రమాత యాటనిరూపణమొనర్చు నూరుకాండప్రశస్తి। నట్టి శ్రీవాసిరెడ్డి రామయ్యమాన। సాంబుజాలంబచికుర రోలంబరక్షి। తచ్ఛ్రితకదంబవసితకదంబగమన। హసితకాదంబ జగదంబనంబగొల్తు॥౨॥ ఉ॥ శ్రీరుచిరంపుచన్నుఁగవ చెందిర మంచమురంబునందుఁ జెల్వారఁగ లోకపాలనగతాంతరరాగఘురంబుపై కిబాం। గాకెనసంగదివ్య జటిలాళికిఁ గన్పడు శౌరిమత్కృతి। ప్రేరణకార్యభిష్టకరు బ్రేమ భజించెదనీప్సితాప్తికిన్॥౩॥ చ॥ సతతము మాకభీష్టశుభసంపదలీవుత లోకమాతవాః। పతితనుజాతచక్రధరభాస్వదురచ్ఛలపీఠికాంతర। స్థితిసముపేతనిర్జర సతీజనదాస్యసమేతలేశమా। త్రతతరక్షపాకటాక్షుధనదత్సకలాశ్రితజాతబేరిమిన్॥౪॥ ఉ॥ చేతులుమోడ్చి మ్రొక్కెదవిశేషత రాయువుగోరివారిధు। ట్నూతికిభక్తకల్మష కరోరథరాధరపాకభిద్భుజా। హేతికిసర్వలోకచయసృష్టిసముద్యమనైపుణీతత। ఖ్యాతికిపాదనమ్రవివిధామరజాతికిహంసవీతికిన్॥౫॥ సీ॥ జలదంబుకైశ్యంబుచంద్రరేఖానొసల్ చంచరీకావళిసరసదృష్టి। మదనదర్పణము సద్వదనముబింబమధరము మౌక్తికమాలదంతపంక్తి। కౌముదిహాసంబుగళమంబుజము రోమపాళి యుత్పలమాలవసుమతికటి। భద్రకరంబులు భవ్యతరోరువుల్ సరసిజంబులు విభాస్వరపదములు। గానఖిలవృత్తమయదేహమైని జేశ్వ। రాస్యవిభవోజ్జ్వలద్రసనాగ్రపీఠ। మందుగొల్వున్న శ్రీశతానందురాణి। వాణివిహరించుగాతనువ్వావసరణి॥౬॥ ఉ॥ చామ

రకర్మభక్తకలుష శ్వసనాశిమనేత్రకర్మును। ద్దామకరాగ్ర పూతభరణదైవ
సరిద్ఘటితార్ణవార్ణునా। నామిళదంత్తరాయ మిషనాగసుపర్ణ సువర్ణవ
ర్ణవి। ద్యామహిమాంభ పూర్ణుసతతంబుభజింతునభీష్టసిద్ధికిన్॥ ౭॥ సీ॥ నిజ
హేతువీర్యమగ్ని యదాల్పలేడయ్యె నితని తేజంబున కెవ్వడీడు తనపిన్ననా
డె ధాతనతప్పుబట్టె నీదారకళాప్రౌఢికిదారయవండు। శరఘాతమునగ్రౌం
చశైలంబె భేదించెనిమ్మేటి ధయిర్యానకెద్దియుద్ది। యాత్మాకృతికిమన్మథా
నుజలేమోహమొనసిరీతని కాంతి కెవడుమాద్రి। యనుచునిఖిలసుపర్వులేయనఘు
నెంతు। రట్టియుశిశూరునతుల విద్యావిహారు నసమధీయుశుభాకారునఘవిదూ
రు। హరుకుమారుకుమారుమదాత్మదలతు॥ ౮॥ స్రగ్ధర॥ జేజే యంచున్భజింతున్
స్థిరతరశుభసంసిద్ధికై స్వోదయోద్భా। రాజద్వీరోగ్రరౌద్రున్ రసరుహనయ
నబ్రంహ్మముఖ్యాధ్వరాంధో। వ్యాజీఘాతోరుదక్షాధ్వరపరికరవిద్వం సనప్రీ
తరుద్రున్। భ్రాజద్భక్తామరద్రున్ ప్రధనజయరమాభద్రుశ్రీవీరభద్రున్॥ ౯॥
సీ॥ స్వహరితమస్థితి వరలించెనెవ్వాడుకమలాప్తకబళనోద్గమనగరిమ। నాత్మ
ప్లవంగనాయకతనెవ్వడు తెల్పెతటినీమనోహరోత్తరణపటిమ। నిజమహానగచ
రనియమంబు నెవ్వాడుప్రచురించె దైత్యగోత్రహరణమున। తనసదాగతివి
భూత్తమతనెవ్వడు సూపెనవనిజాకుశలాన్వితాగమమున। నట్టిధీమంతుబల
వంతునధికశాంతు। నమితదాంతు కృపాస్వాంతు నహితహంతు సుగుణవం
తుయశోవంతు సుకృతవంతు। భాగ్యవంతు హనూమంతుబ్రస్తుతింతు॥ ౧౦॥
మ॥ ప్రణుతింతుంజతురోక్తిసిద్ధికొరకయి ప్రాచేతసుంబాదరా। యణుశ్రీహ
ర్షుని కాళిదాసుజయదేవాఖ్యున్ మయూరార్యుబిల్హణుమాఘున్ భవభూతి
భారవిసుబంధాభిఖ్యుసొమిల్లిమ। ల్హణుగీర్వాణ కవీంద్రులన్ వివిధవిద్యా
ప్రౌఢీమాసాంద్రులన్॥ ౧౧॥ ఉ॥ నన్నయభట్టుదిక్కవివినాచనసోమననల్లసా
నిపె। ద్దన్నహళక్కిభాస్కరుని తమ్మనతిమ్మన శంబుదాసుభీ। మన్ననురా
మకృష్ణకవిమల్లన సూరనపోతరాజునా। త్మన్నుతియింతుమత్కృతి సమాప్తి
కినాంధ్రకవిత్వధుర్యులన్॥ ౧౨॥ ఉ॥ కూరుపలేరుగాని మదిగొంకిసుమంతయు
లేకదుష్కవుల్। దారివితప్పటంచు నలదాతలకున్ విరసత్వమాత్మనై। వా
రగసారె బల్కుదురు బల్కిననేమిచమత్క్రియాపరి। పాకరతన్నొప్పుకబ్బ
మురసజ్ఞులహాయనిమెచ్చకుందురే॥ ౧౩॥ చ॥ కవివిధుతాపశబ్దబలిగాంచుచు
ప్రాకృతిసత్పదార్థశా। ర్వవరజరత్పశుక్షు తనవామిషఖండములేకదృష్టిను। త్స
వమునగొంచు స్సజ్జనమదల్చిన కావనిబర్వుచుర్విగా। కవులవలెన్ బ్రవర్తిలెడు

కాకవులఁ గణుతింపనేటికిఁ॥ ౧౪॥ వ॥ అనియిష్టదేవతానమస్కరణంబును
సుకవినివహబహూకరణంబునుకుకవిప్రకరనిరాకరణంబునుంజేసి యస్మదీయ
హృదయాంబుజంబునబురాతనకృతసుకృతవాసనా విశేషంబునలభించినకవి
త్వప్రాజ్యసామ్రాజ్యంబునకనుపూజ్యంబగు భాగవతకల్పకథాకల్పనంబుకం
కె ఫలంబెద్దియనితద్దయు నూహించితదుత్సాహకుతూహలదోహల ప్రాం
చితుండనై పాంచజన్యధరపరమగుణ మణిసంచయప్రపంచవర్ణ నాకర్ణ
నోత్కంఠితోదారసూరివరాదరణీయంబుగాసనాతనవినూతన మహాకవిగ్రా
మణిసమూహానుగ్రహంబునజతురవచనరచనాను బంధబంధురంబగు నొక్క
ప్రబంధంబు శమంతకోదంతాఖ్య నొనరింపంబూనియున్న సమయంబున॥
౧౫॥ సీ॥ నిరతక్షమాధురంధరమారుతా హారహారపాదాబ్జ భృంగాయితా
త్ము। డవిరతసత్యప్రతాపజేశా రామరామపరభృతి కృతామలోక్తి। శైవప్ర
రాణాది సత్కథాకాసారసార మరాళితోదారబుద్ధి। గురుబుధాలాపకంధ
రని నాదాభోగభోగాశనోత్తమిభూతచిత్తు । డెవ్వడట్టిజగద్విదితైకవాస।
రెడ్డివంశాంబునిధి శార్వరివిభుండు। వీరయపితృవ్యుడైయ్యొందుకూరివాసి। రా
మయాభిఖ్యుడా త్మాంతరంగమందు॥ ౧౬॥ క॥ క్షితిరుహముఖ్యాఖిల సంతతి
నాకులభించ్చెగాని తత్సంతతివి। శ్రుతిమూలంబగుకృతిసం। తతిచూడాభూ
షణంబొదవదయ్యోగదా॥ ౧౭॥ క॥ కవికిష్టార్థములిడపా । ర్థివుడఁగానైతినె
ట్లుకృతిసేకురునై । నవిచారంజేమిటకఁ। శివునికరుణయున్న దదియుజేకుర
కున్నే॥ ౧౮॥ గీ॥ కృతిరచింపదగినకృతమతులెవ్వరో యెరుగదగుమదీయహి
తునివలన। ననుచుదత్కుతూహలాయత్తవృత్తివి। ష్పర్లకుప్పమునకు వడిగవ
చ్చి॥ ౧౯॥ చ॥ విధిసవనాగ్నినెద్ది ప్రభవించెతదంబు జసంభవాజ్ఞచే। పృథు
నృపకీర్తిసంస్తుతికి నెద్దిధరిత్రికివచ్చెనట్టి మాగధకులమందుబుట్టినజగద్విదితుఁ
సరికొండమందిరా।ఖ్యధృతియుతుఁ మదీయహితుకోటమరాజునుగాంచియిట్ల
నుఁ॥ ౨౦॥ కృతమతివినాకనారత।హితుడవరసిచెప్పుమయ్యకృతిజెప్పింప్పన్।గు
తుకమొదవెనదినాకే। గతిజేనుదునెవరు కావ్యఘుటనాచతురుల్॥ ౨౧॥మ॥అన
నానందముజెంది వందియనునయ్యా పైడికిఁరత్నము ట్చినయట్లయ్యెభవత్కృ
తోడు వరభృద్వేశ్మ ప్రతిష్ఠాదిశో।భనసంత్రాన శిరోవతంసమయితత్ప్రఖ్యా
తికాధారమై। యెనయుంజాలుకృతి నృవహించుటయ నాూ యేమందుసౌభాగ్య
ముఁ॥ ౨౨॥ గీ॥ వాశిరెడ్యన్వయమునను ద్భవమునొంది। సకలబుధవర్యసంస్త
వ్యచర్యుడవయి।నట్టిధన్యాత్మునకునీకునాత్మకులప। విత్రముగభవ్యకృతిని జెప్పిం

పబోట|| ౨౩|| క|| నీయభిలాషము సఫలము। సేయంగలయట్టి సుకవిశేఖరులెవ। రోయంచు నించుకమన। స్తోయజమున నరసిమరలవోద్త్రోసనిమెన్ ||౨౪||క||ధర నమరవాదిరామయ। తురగా వెంకయ్య సాటిదొరయగలకవి। శ్వరులగన లేము వారల। కరుణబడయుదేనిసీకకబ్బంబబ్బున్ ||౨౫|| మ|| చనియాప్రాజ్ఞుల వేడుకొమ్మనిసహర్షంబంది మేనొంటిబో। యునసెట్లానాతదీయదర్శనము జేయించపంగ రమ్మంచున। య్యానఘున్వొందికలీను దోడుకొని తానక్కన్మటీడస్మదీ। యనివాసంబటు యుల్లసిల్లమును గోడస్వీటికిన్ గన్నసన్ ||౨౬|| మ|| అనురాగంబున నేగుదెంచి హితుండౌ నవ్వందిమాలంబుగా। ననుగోత్రాత్మభవాధిపాంఘ్రిభజనానందున్ హనూమత్కృపా।భినవోద్భూతకవిత్వలాభుదురగా వెంకయ్యనాముర్ సుధీం। ద్రనితాంతప్రియదప్రబంధరచనున్ దర్శించి సద్భక్తితోన్ ||౨౭||ఉ|| చేతులు మోడ్చి దండమిడి సేమములారసి పల్కెనో సుధీ। నేతభవత్ప్రభావము మనీషులు దెల్పగ వింటిమిమ్మువి। ఖ్యాతిగ గంటి నేడు ముదితాత్ముడనైతి సమస్త సద్గుణ। శ్రీత మకొక్క విన్నపము జేతు గృపామతి చిత్తగింపుడీ ||౨౮||ఉ|| త్మ్మారుహవాపికాప్రభృతి సంతతులెల్ల లభించె తచ్ఛుభో। దారనిదానమైన కృతిసం। తతిమాత్రము దక్కనోగుణో। దారతదిష్టసంతతి వతంసము మీకృపచేతగాని చేకూరదు కానమాకునదిగూర్చి ధన్యుని జేయుడీదయన్ ||౨౯|| సీ|| తరళంబులేని ముక్తాదామకము మాడిక బికములేని విలాసవిపినము వలె। నమృతధాముదులేని యామినిచందాన చంచలాలత లేని జలదమట్లు। జాలపాదము లేని జలజాకరముబోలె వాసనలేని పుష్పంబుకరణి। సౌధరాజము లేని సాలంబువైఖరి నలినబంధుడులేని నభముభంగి। కవివరుడులేని ప్రభునోలగంబులీల। గాదెసద్గ్రంధమేర్పాటుగానికడమ। సకలసంతాననివహంబు సంఘటిలుట। కృపను మాకట్టి కోరతమాయింపవలయు|| ౩౦|| ఉ|| క్షోణివిభుండగాననుచు జుల్కన జూడకుడయ్యనన్నుమ। త్ప్రాణసుతాలయాదివి విధస్వము దేవరవారిదంచున। క్షీణధృతిన్ మదాత్మగృపగీలొకనబల్కి నకమ్మటీసివా। క్షోణికిసాహసంబున కరీణతరాద్భుత మందినామదిన్ || ౩౧|| ఉ|| ఈనరవర్యుడార్యభజనైకపరుండు పరోపకారసం। ధానియువాసిరెడ్డిభి జనప్రభవుండు నగణ్యపుణ్యచర్యానిరతాత్ముడట్లగుట నస్మదనుగ్రహ పాత్రుడంచు నేం। తేనియు తన్మనోరథముదీర్ప నొడంబడియిట్లు బల్కితిన్ || ౩౨|| గీ|| తలపసరసప్రబంధసందర్భమునకు। చతురుడస్మత్సఖుండు మత్స దృశుడమర। వాడిరామయగారునీవాంఛ నేను। నాకవిగ్రామణియు దీర్తుమనిననలరి|| ౩౩|| క|| ధరమీరిరువురుసమకావ్య

రసోజ్జ్వలులనుచు వందివరుడని యెన్ని । తిరువ్వరునస్మదభీష్టము । కరుణందీర్చు
టశుభంబుగా జేయనుచున్ ॥ ౩౪ ॥ క ॥ విదితసుకృతోద్యమవిశా । రదుఁడగునవ్వా
శిరెడ్డిరామయ యనుదెం । చుదమాకవివరుకడకీ । యుదయన్ నాతో సరగనరుదెం
డనగన్ ॥ ౩౫ ॥ అ ॥ గీ ॥ నిరతి నేను వందివరుడు కోటబురాజు కమ్మటీని వెంటగద
లివేగ । నస్మదావ్త్రవాసమగు బాలెమర్త్యగ్రా । మారరాజమునకు నరుగుదెం
చి ॥ ౩౬ ॥ సీ ॥ అమలకళానుభావముచేత నెవ్వాడు కువలయాహ్లాదంబు గుదురుకొ
ల్పు । సన్మార్గవర్తనశాలియై యెవ్వాడు ప్రబలతమస్సంహరణ మొనర్చు । నాలో
కమాత్రసమారూఢి నెవ్వాడు సకలారిహృద్భీతి సంఘటించు । బహుళశివసుత్యా
గను హిమచే నెవ్వాడు సంశ్రితవిబుధసంచయము మనుపు । నట్టిద్విజరాజు మత్స
హాధ్యాయి నమరవాది రామయకవిచంద్రు భాగ్యసాంద్రు । ద్రౌపదీపరిణయము
మాగ్రంధకర్త । దనరగని మన్నమేటి ప్రార్థనము దెలిపి ॥ ౩౭ ॥

క ॥ చనుదెండు మీరు మాతో । నని వేడిత దగ్రహారికాగ్రణిసిందో । ట్లాని
కృతిరతితోనిం । పెనయగ నయ్యెందుకూరికే తేరంగన్ ॥ ౩౮ ॥ గీ ॥ ఆత్మగేహమున
కునకొమ్మన్నమనన్నని । మమ్ముదోడుకొని ముదమ్మునజని । యర్హపీఠములను
ఖాసీనులనొనర్చి । యసదృశానురాగమతిశయిల్ల ॥ ౩౯ ॥ సీ ॥ తనపెదతండ్రినం
దననందనుండగు నసఘు । ప్రచారిసుబ్బయ్యగారి । దనతాతగారి పౌత్రుఁసిపౌత్రు
డగుసంవిదవధానుపెదవీరయాభిధాను । దనయగ్రభవునగ్రతనయును దారమ
త్యభిరాము చిన్నవీరయ్యనాము । దనకూర్మిమిత్రతద్గ్రామణి గ్రామణినలబెహ
రా వెంకటయాఖ్యమంత్రి । దనసఖుడు చేవబసవయ్యధన్యనాది । వివిధహితబం
ధు జనము రావించి ప్రేమ । దనయభిప్రాయమెరిగించి తదనుమతిని, బడసిమా
తో డనిట్లనిపలికె భక్తి ॥ ౪౦ ॥ క ॥ మామకభాగ్యమున బుధగ్రామణ్యభినందనీయ
కవితాచాతు । ర్యామెయియు లబ్బితిరహో । త్స్మమకౌతూహలంబు సఫలంబ
య్యెన్ ॥ ౫౧ ॥ గీ ॥ మీరలస్మన్నియోగంబుచేరచించు । కృతిని గోరంటవాసిమదిష్ట
దేవుడైన సోమేశ్వరస్వామి కంకితంబు । జేయుడయ్య కృతార్థత సేకురంగ ॥ ౪౨ ॥
వ ॥ అనికర్పూరతాంబూల జాంబూనదాభరణాదిప్రదానంబుల మమ్మునస
త్కరించినహర్షోత్కర్ష తరంగితహృదంతరంగులమైనేను సుమదీయసఖుండ
గునమరవాదిరామయ్యకవీంద్రుండును ప్రబంధనిర్మాణంబునకు ప్రక్రమించితిమి
తదాదికారణంబును కృతితిలకాయమానంబునగు నేతద్భవ్యకావ్యకల్పనాప్రేర
ణకరుండగు వాశిరెడ్డిరామయ వంశావతారంబభివర్ణించెద మెట్లనిన ॥
సీ ॥ ౪౩ ॥ సారతరంగిణీసంభవస్థానంబు బలిపుణ్యజనశిరః పద్మరాగ । మలఘు

గయాసముజ్జ్వలమహేశ్వర ఫణాధృతమణి తతఘృణిద్విగుణితంబు। సనకాదిము
ని మనస్సాధప్రదీపంబు లక్ష్మీకరాబ్జోపలాలితంబు। ననఘోష్ఠనిషదంజనా
లోక్యనిధివిభాస్వర వికుంఠకుమాభాగ్యముద్ర। మైబరగునెద్దియట్టి కంజాక్షు
పాద। మందుదయమయ్యెభూర్గణప్రాణ్యావనము। భూరిబాంసవమైకశృంగా
రవనము। సుకృతభూదేవభజనముశూద్రజనము॥౨౪॥శా॥ ఆవనణంబునకొం
దరు గ్రతరశౌర్యప్రౌఢులై స్వాంచితా। జ్ఞావనణంబుననొప్పుకమ్మ వసుధాచ
క్రంబునన్ భూరిసంధావ్యత్తింబరిపంధిసంఘములచేతన్ బ్రోయగాజేసిమెఱ
త్తేవర్ధిల్లిరికమ్మ వారననకుంతీభూతభవ్యప్రధన్॥ ౨౫॥ఉ॥ ఇమ్మహి కమ్మవా
రిగణియింపగనద్భుతశీలురందులో। కమ్మనికీర్తిచేతలెనకారువహించిరి వా
శిరెడ్డివం। శమ్మునబుట్టినట్టి నెరజాణలువారలత్యాగముగ్రశౌ। ర్యమ్మునుసా
హసమ్మునుమహావిభవమ్మునుతింపబోలునే॥ ౨౬॥సీ॥ గిరిజామనోహరాంఘ్రి
పయోజమదచంచరీకదాత్ములువాశిరెడ్డివారు। వివిధవనీపకనివహసారంగ
వారిధరమూర్తులువాశిరెడ్డివారు। గంధాంధపరిపంధిసింధురకేసరీకృతవిక్రము
లువాశిరెడ్డివారు। సజ్జనాపద్ఘోరసాగరా ర్వాయితారిణ సత్వులువాశిరెడ్డి
వారు। ధృతిజితసుమేరువులువాశిరెడ్డివారు। కృతిసదాసన్నుతులు వాశిరెడ్డి
వారు। వారిలోభూపతులుకొందరైరితకుట। నరులలోకీర్తిగనినాడునాగినీడు॥
౨౭॥ చ॥ పరులవచోనుభావముసభాస్థలినించుకసాగనీడుని। ర్భరనిజసంశ్రితా
ళికివిపద్దశలెన్నడుమూగనీదుగ్ర, చ్చరగనధర్మవర్తనములాత్మ పురస్థలినా
గనీమద, బ్బరలకులోగ నీడుతనభావ మజస్రమునాగి నీడిలన్॥ ౨౮॥
క॥ ఆనాగినీడుగనియెన్। దానందనులన్ గురప్పనాయుడువెంకట। య్యానూ
నాఖ్యులనిజకుల। భూనాయకదత్తబిరుదపుంఖితయశులన్॥౨౯॥ క॥ అందగ్ర
జుండుజనదృక్సందోహానంద కరణసంపదలన్సొం। పొందెన్గురప్పనాయు
డు। కందర్పాతిభక్తికందంబగుచున్॥ ౩౦॥ చ॥ అరయగురప్పనాయనికినా
త్మజులేవురుసంభవించిరు। ర్వరనరసయ్యసుబ్బయ యపాపయవెంకయ
రామయాఖ్యులీ। శ్వరశుభదాంఘ్రిపంకరుహబంభరితాత్ములు నైజదోర్మ
హో। పరిముదితాత్మవంశ నరపాలబహూకృత పారితోషికుల్॥ ౩౧॥
సీ॥ అన్యులకపకారమాచరింపగబోరు పరపురంధ్రీజనభ్రాంతి గోనరు స్వప్న
మందైననసత్యంబుబల్కరు న్యాయమార్గంబు నెన్నండువిడరు। వసుధామర
శ్రేణిపైభక్తిదప్పరా। గంతుకచ్ఛటలనుగసరుకొనరు। స్వకులభూవరులయా
జ్ఞాభంగము సహింప। రితరసంపత్తుల కీర్ష జెంద। రారయుకట్టమ్మవారన।

నలగురప్పు। నాయనికుమారులేవురు నరసన్నుబ్బ। యాహ్వయులుపాపయయు సువెంకయ్యారామ। యాభిధానులు విలసిల్లిరవనియందు॥౫౨॥ క॥ వారలలోన గ్రజుడగు, ధీరుడునరసయ్యాగాంచెద్వ్యక్షగుణయుతుల౯। మూలాంబిపాదభక్తి వి। హారులచల్లయ్య బుచ్చయసమాంహ్వయుల౯॥ ౫౩॥ అందగ్రజుండు॥ శా॥ కల్లల్పల్కకయుంట విప్రవరపత్కాం జాతసేవానిరూ। ఢొల్లాసంబుమది న్వహించుట కులాహోద్యన్న్యయాచారసం। పల్లాభంబుననుంట పుణ్యములు సంపాదించుటల్నీకెపోచెల్లయ్యాయని భూజనంబనుటచే చెల్లయ్యానావర్తి లె౯॥౫౪॥ క॥ నయనిధియగుచెల్లయదా। నయవంతులలింగయాప్పయాభిఖ్యు లను। బ్బయనరసయనామకులత। నయులగనియెధీసహితుల నల్వురనుర్వి౯॥ ౫౫॥ సీ॥ దక్షిణతోరువివాదధర్మ సూక్ష్మజ్ఞానకల నాధికుండులింగయ్యాగారు। ఘ్నాజన స్తవనీయసత్కథాకేయచర్యాదోహళుండప్పయాభిధుండు। ప్రాజ్ఞలో కోదితభగవత్కథా సంశ్రవణలాలసుండుసుబ్బయ్యగారు। ప్రాక్పుణ్యవాసనా పరిలబ్ధధనసమున్నతరగు ప్రతాశాలి నరసయాఖ్యు। దాత్మహృదయాపదేశసౌ ధాంతరాళ। సంచరద్ధరపరివృఢజామనోహ। రాంఘ్రిజలజా తులగుచుచల్ల య్యాసుతులు। పేరుకెక్కిరితారందుకూరియందు॥౫౬॥ తే॥గీ॥ అందుపూర్వజా తుడైనలింగయ్యకు। సుతులుముగురువాడమిరతులమతులు। విబుధభక్తిరతులు వీరయ్య లక్ష్మయచెల్లయాభిధులువిశిష్టవిదులు॥౫౭॥ ఉ॥ ధీరయసత్యమాసశివ దివ్యకథాశ్రవణప్రమోదదృగ్వరయ వృత్తులస్విబుధవర్యసపర్యనయానుభావ ము। దారయచుట్టుపట్టుననయారెసమానులులేరులేరయా। వీరయకమ్మటీని కనిబేర్కొను చుందురుధారుణీజనుల్॥ ౫౮॥ సీ॥ కాళీరమణపాదనాళీకసం తతవ్యాలీఢనైజచిత్తాళివర్యు। డార్యాభినంద్యసత్కార్యాచరణ గతానా ర్యామలినయశోధుర్యసుకృతి। భాషావధూటికా భూషాయితోక్తిసంశ్లేషాఖి లకవిసంతోషదాయి। నిత్యావతాయితసత్యానులాప సాంగత్యాత్తవైభవత త్యుత్రపేతు। డగుచులక్ష్మయ్యచల్లయాఖ్యాత్మసోద। రద్వయముతన్నుభజియిం పప్రబలెనందు। కూరియందునివాసంబుగొనుచునరస। మాంబికాపతిపెద్దవీర య్యసుమతీ॥ తదనుజద్వయంబు॥౫౯॥

శా॥ లక్ష్మీశాంబకభక్తియుక్తులు బుధశ్లాఘ్యాను చామల్సమగ్రాఘ్నా దేవసమర్చకుల్ స్వకులమర్యాదాభిమానుల్వచో। సూక్ష్మజ్ఞాన విశారదుల్ సుగుణవాసుల్ సుందరాకారులై। లక్ష్మయ్యాఖ్యుడుచల్లయాహ్వయుడుబాలం బొల్చిరుర్వీస్థలి౯॥ ౬౦॥ క॥ గలిగెన్ సుతుడప్పయ్య కువిలసద్గుణగణయుతుం

డువినయయుతుడుని। ర్మలినేతిహాసలాలసు। డలఘుశమోజ్వలుడు వేంకయా
ఖ్యుండుర్విన్॥ ఉ॥ మానవపద్మసద్మడ సమానవచోరచనుండుతుండభృ। ద్దా
నవభిచ్చకక్రమణిదానవనన్మతి ధీరమోదసం। ధానుడుసద్యశోధనని ధానుడు
వెంకయవెంకమాంబకా। మానవతీధవుండఖిల మానవసన్నుతుడాతడల్పుడే॥
క॥స్వామితబాంధవిజనవిను। తామలసత్కీర్తి సుబ్బయాఖ్యుడగనియెన్। రామ
యపిచ్చయవీరయ నామకులన్ కోటయాఖ్యునల్వురసుతులన్॥ ౬౨॥ ఉ॥ చెల్ల
యకూర్మితమ్ముడయి చెల్వగుబుచ్చయకున్జనించిర । ధీరుల్లిరివేంకయాహ్వ
యుడు ధీరుడుపాపయనాములిద్వర। బ్బల్లిదులందుపెద్దయయి భాసిలువేం
కయగాంచెశౌబతేభిల్లపదార్చ్చారతుల పిచ్చయబుచ్చయరామయాఖ్యులన్॥
అనుపమవాశిరెడ్యభి జనాంబుధిచంద్రముడౌగురప్పనా। యనికడగట్టుపట్టివి
నయాఢ్యుడు రామనగానుకీర్తిబే। మనియెను వెంకటాద్రి వసుమత్యధిపాంచె
దపాంగవీక్షలన్। దనకులభించినట్టిపృతనాప్రభుతోన్నతి తేజరిల్లగన్ ప్రల
సితకోపకొండియతి రాత్తనురక్తజలప్లుతోగ్రయు। ఖ్తలమునదభ్రలౌఘమను
కంకులమందెనుమట్టి కీర్తియన్। గొలుచుసరోజిజాండమను కోట్టుననించెను
రామధీరుడ। గ్గలముగవెంకటాద్ర్యవని కాంతశిఖామణి యాత్మమెచ్చగన్॥
సీ॥ లలితదిక్తిన్తిగళంబులకు హారావళుల్ తారావళులున భస్థానమునకు। రా
కాపజనికిచంద్రప్రభాభోగముల్। భోగంబులాదిమభుజగపతికి। హరిశిరం
బునకుగంగాచ్చ ప్రవాహంబువాహంబు భూమిభృద్వరతనయకు। కార్తికా
హమునకు। కాశప్రకాండంబుకాండంబ ఖిలసృష్టికారణునకు। గాగనెవ్వనికీ
ర్తులుగలయబర్వె। నబ్జజాండంబునకున తండగ్రజన్మ। కృతశుభాశీర్వచనస
మాజితవిభవుడు। సారగుణపాళిరామన్నధీరమౌళి॥ మ॥ శరధింబోలినబా
వవీరయకుకం। జాతాలయాదేవితోబురడింపందగువీరమాంబసుతమైపోల్పా
రగానాయనున్। సరసీజాక్షుసదృక్షమూర్తి సముదంచద్వాసిరెడ్యన్వయాభ
రణుండైదగు రామధీరుడు గొనెన్ భార్యామణింగాధరన్॥ గీ॥ అనఘయగువీ
రమాంబికయందురామ। ఘనుడునబుపురతనయు లగాంచెసుబ్బ। యాహ్వ
యుని వేంకయనునాగయాభిధాను। రామయాఖ్యునిసన్మనీషామహితుల॥క॥ఆ
నల్వురిలో నగ్రజుడై నెగడిన సుబ్బయాఖ్యుడశిశంబలరన్। దానంబునగానీనుని।
మానంబునగౌరవేంద్రుమాఢ్కిధరిత్రిన్॥వ॥తదనుజుండు॥సీ॥మరచియైననున్యా
యమార్గంబుదప్పడు ఖలులతోస్నేహసంగతికిబోడు। భగవత్కధాసంశ్రవణ
మెపగానీడు కవులకునప్రీతిగామెలంగ। డన్నసంపదకసూయా పరత్వమూజెం

దడరులకులోఁగి గ్రుమ్మరదలపడు। పరనికాయముల లోపములెంచి పలుకఁడు తె
గిమానహీనవృత్తికిఁజొరండు। సాటిలేరీతనికటంచు జనులువొగడ। గ్రాసెస్వక
నిష్టసోదరరామయసుకృత। సప్తసంతాన కోద్యమాంచత్సహాయు। డగుచువెం
కటయ్యబు సమాళిసుగుణపాళి॥ తత్క్రమంబున॥ క॥ భోగధరాభరణకథా।
భోగభిరాపగాంబుపూరక్రీడా। నాగంబై యలరారెఁ । నాగయ్యయనార
తంబునరులగ్గింపఁ॥ క॥ అతనితమ్ముఁడు రామయ। భూతలమున వెలసెనతతపు
ణ్యోద్యోగ । ఖ్యాతుండుబుద్ధిజితకంజాతాసనుఁడగుచుసుకవిసన్నుతుఁడెసఁగఁ॥
సీ॥ కట్టించెసోమలింగస్వామి కాలయంబల్లగోరంటాగ్రహారమందు । గొట్టిం
చెనుదకంబుకొరతజెందకయుండ జెరువందుకూరిదక్షిణప్రదిశను । బెట్టించెన
న్నంబుబృథ్వీసవనభోజివితతికిషడ్రసోపేతముగను। బట్టించెశైవభాస్వత్కథా
మృతమునిష్కుటిలాత్మ హృదయాబ్జపుటమునిండ । వనముఁ బ్రేయించెవంశపా
వనముగాఁగ। నన్నికర్జంబులకుసహాయంబువనకు। నన్న వెంకయ్య యొనరింపన
వనినల రే। ధృతిసురధరుండు రామసుధీవరుండు॥ గీ॥ అనఘతరగుణులీనల్వురం
దు వెంక। యాహ్వయుడువీరమాంబికయందుగనిరి। భవ్యచరితులవరవిప్రభ
క్తియుతుల। బ్రశుభనిరతులసత్కథారతులసుతుల॥ సీ॥ సంస్థానవాసిరాజన్యప్ర
దత్తమర్యాదానువర్తివీరయ్యధీరు । డచ్యుతేందుకళాధరాభేదభక్తప్రభావ
భావుండుసుబ్బయ్యసూరి। యాశ్రితశ్రేణికార్యచ్ఛటా నిర్వహణసమర్థతాశా
లినాయుడమ్మ। లలితాన్యతేతరాలాపదీక్షాప్రోతమాన సాబ్జుండురామయ్య
నాము । డకుటిలాత్ముఁడుశ్రీవెంకటప్పయాఖ్యు । డంగజసమానమూర్తినాగ
య్యశౌరి।నయగుణాఢ్యుండుమాళయ్యనానతండు। పృథివిఁజెన్నొందిరితులకీర్తి
యుతులగుచు॥ ఉ॥ వీరలలోనసగ్రజుడువీరయతండ్రియొతండ్రితమ్ముఁడుఁగూరి
మిసేయుపుణ్యములకుంబెనుప్రాపుగరాఘవేంద్రజి। ద్వైరులకల్లనాఁడుపవనా
త్మభవుండునుబోలెనిల్చిచె।న్నారెడుభక్తిసల్పెసుజనాగ్రణులాత్మలయందుమె
చ్చఁగఁ॥ ఉ॥ మానకభక్తిసల్పును ఘమాసురకోటికిదల్లిదండ్రియా। జ్ఞానియ
తింజరించునిజజానిపతివ్రతలచ్చమాంబికా । మానసతింప్రియంబెసగమన్నన
జేయునుసోమశంభునిఁ । మానసమందు నిల్పునసమానుఁడువీరయకీర్తిధుర్యు
డై॥ సీ॥ శశిమౌళిపదజాలజాల పాదామలమానసంబెవ్వానిమానసంబు । స
రసజింపఁచలాచలరంగశాలికా నర్తనంబెవ్వానివర్తనంబు । దస్యుఘటా
దర్పదర్పకాంగోగ్రాగ్నిలోచనంబెవ్వానిమోచనంబు । శ్యామామనోజ్ఞాత
జాతలజ్జాంభోధిమందరంబెవ్వానిసుందరత్వ । మతఁడుశ్రీవాసిరెడ్డి వెంకయ్య

గారి। పంచమసుతుండుకృష్ణమాంబావిభుండు। బాడబాశీర్వచోలబ్ధవైభ
వుండు। వెంకటప్పయ్యధీరుండు వెలయుచుండు॥ క॥ ఆనయవంతుపితృవ్యం।
డౌ నాగయహనుమయప్పయాభిఖ్యులస। త్తూనులనివురగులసతి। మైనెగ
డినజోగమాంబయందునబడసెన్॥ ఉ॥ వారలలోననగ్రజుడు వారిజవైరికిరీట
పాదసే। వారతుడార్యసూక్తనయవాక్ర్శవణప్రవణుండులక్ష్మమాం। బార
మణీమనోహరుడు భక్తిసమర్చితధారుణీసురుండై రహివాశిరెడ్డిహనుమయ్య
ప్రవధీరుడెధీరులౌననన్॥ తదనుజుండు॥ సీ॥ రమ్యజిహ్వారంగరంగన్నటీభూత
శారదుండఖిలవిశారదుండు। సకలాపదుజ్జ్వలజ్వలనఘనాఘనపావనసంజ్ఞా
యపావనుండు। సరసహృత్సారసనారమరాళిత శంకరుండుసుహృద్వశంక
రుండు। గర్వితాహితగంధగంధవాహదిమభోగవంతుడఖండభోగవంతు।డ
గుచువిలసిల్లెబహువిధయాచకజన।మండలవ్యాజమధుకరమాధ్వికాయితాసమ
త్యాగపూర్తిశ్రీవాశిరెడ్డి। యప్పయాభిఖ్యమూర్తివిఖ్యాతకీర్తి॥ క॥ జంగావెం
కయపుత్రిగు। రంగాక్షిన్ పిచ్చమాంబరమణింగ్రహియిం। చెంగొలఁకున
చెవేరింగానప్పయ్యవాశిరెడ్డికులుడాగిన్॥ గీ॥ తత్పితృవ్యుడనఘు। తముడురా
మయనిజా। ధాంగలక్ష్మియైనయంజమాంబ। యందుగాంచెదూరితారా
తివితతుల।సద్గుణచ్ఛటావసతులసుతుల॥వారలవివరించెదము॥ సీ॥ తల్లిదండ్రుల
యానదప్పబోడెన్న డయాస్తోకశాలివీరయ్యశౌరి।సతతయాచనకపంచజనసం
తానసంతానధాత్రీజంబునాయుడంమ। విహితసందోహారవిందబృందప్రభా
తార్కబింబంబుకోటయ్యఘనుడు। సోమలింగేశనిస్తులభక్తిసంపూర్ణమానసా
బ్జుండుసోమయ్యశౌరి। యనిశచారణనుతుడు వెంకయ్యధీరు। డతులమానోన్న
తుండునూళయ్యనాము। డంజమాంబాజఠరశుక్తియందుమౌక్తి। కములునా
గల్గి వెలసిరిక్ష్మాతలమున॥ సీ॥ శైలజావల్లభచరణాబ్జములకునాత్మాంతరంగం
బుపద్మాకరముగ। భామానిరీక్షాళిపజ్క్తికాత్మతనుబంధురధాళధళులుమధూళి
కలుగ। భూరినీతిచ్ఛలాంభోధికాత్మ మనీషతతజలగ్రాహియంత్రంబుగాగ।
మనుజజిహ్వాకాయమానంబులకు నాత్మశీలమున్నితలతాశ్రేణిగాగ। నలరెశ్రీ
వాశిరెడ్డిరామయ్యసుకృతి। యగ్రనందనుడగువీరయాభిధాను। డనుజపంచక
యుతుడౌచునగ్రజన్మ। వరవశంపదచేతఃప్రవర్తనమున॥ శా॥ రంగేశాంఘ్రి
సమర్చనాభిరతుడార్యశ్లాఘ్యచారిత్రుడౌ। జంగావెంకయసూనుపుత్రి జలజా
స్యన్నీనమాంబన్మనో। జ్ఞాంగిన్ పాణిగృహీతిగా బడసవీరయ్యాఖ్యుడొప్పారె
సా। రంగాంకాభరణాంఘ్రివారిరుహసారంగాంతరంగాంకుడై॥ సీ॥ ధవళా

జ్ఞానుఁడెందాకదుగ్ధసరిద్వరోర్మికా। డోలలనూగుచుండు। నలసముద్రంబు మంజులకాంచియగుచునందముగుల౯ ధాత్రియెందాకనిలుచు। నాధాత్రిను రగరాజనిశంబునిజఫణాతతులపై నెందాకదాల్చియుండు। నాయురగేశ్వరుం డందెయైయెందాకతరుణేందుధారి పాదమునసలరు। దరుణశశిశేఖరుండెంత దాకరజతశిఖరినార్యాసమేతుఁడై సుఖముగాంచు। నంతదాకనువాసిరెడ్డ్యన్వ యంబు। శిరిగౌరతలేకయభివృద్ధిఁజెందుగాత॥ సీ॥ తనభక్తవరుఁడనుదకసోదకీ కృతాపారశైవాలినీభర్తయయ్యె। దనశిష్యుడస్త్రవిద్యాపరిశ్రమనియుక్తాంబ కభద్రితాహార్యుఁడయ్యె। దనవాహనముసముద్గాఢఘోణారంధ్రగతమరున్మశ కీతగరుడమయ్యె। దనపాదకటకమాత్మస్ఫుటో పరిసర్పచ్చరాచరధరాభార మయ్యె। నిట్టిచోదనమాహాత్మ్యమెన్నదరమె। యట్టిసృష్టిస్థితిప్రళయాధినాధు। బుధసనాధునుమానాధుఁబుషితసాధు। దలపనిష్టార్థసంసిద్ధిగలుగుటరుదె॥ శ్రీ

షష్ట్యంతములు.

ఏతాదృశచర్యునకుస। నాతనవాక్పూతసపద్యునకుభీషణపూ। ర్దయితేయవిభీతామర। జాతావనకార్యునకునచలధైర్యునకు౯॥ క॥ ఖండశశాంకపినద్ధశి। ఖండునకుండుందనిచితకాండునకుగుణా। ఖండునకుఁగలుషమీనత। రండునకుంగళకలితగరళపిండునకు౯॥ క॥ బంధురతూణీరీకృత। సంధునకు౯శీర్షతలవసితనాకౌకః। స్సింధునకు౯నతరక్షా। సంధునకు౯లోకవినుతసత్సంధునకు౯॥ క॥ కరుణావరుణాలయునకు। శరణాగతమనుజదురితజాలలయునకా। భరణీతబిలేశయునకు౯। హరిణాంచితశయునకు౯ గుణాతిశయునకు౯॥క॥ ధీమనకశేషజగదా। ధామునకిభదైత్యపర్వతశతామునకు౯। గోరంటపూర్విహారున। కారూఢసమర్చితామృతాహారునకు౯॥క॥ శ్రీవాసిరెడ్డిరామయభావావసథునకుగచితవనదపదునకు౯ సేవితవిధునకుసోమే। శావనిరధునకువినిర్మలా…ధునకు౯॥ వ॥ సమర్పితంబుగా మాయొనర్పంబూనినశమంతకోదంతంబను ప్రబంధంబునకుగధాక్రమంబెట్టిదనిన॥ ఉ॥ శ్రీరహింయించుధూరిసురసిద్ధసమాగమలబ్ధపుణ్యవి। స్తారముతాపసప్రవరసంస్తుతి తారముఘోరపాపని। స్తారముసంస్మృతిచ్ఛలరసాధ్రిశతారమునైమి। శాఖ్యకాం। తారముసర్వతోవృతవనస్పతి ముఖ్యనగావతారమై॥ శా॥ ఆకాంతారమునంద పారనియమవ్యాపారులై మోక్షలా। భైకాస్థ౯భగవద్గుణశ్రవణసాంద్రాసక్తులైయొప్పు। నిష్టాకాంక్షుల్ శుకశౌనకాదినిఖిలాంచత్పౌరికాంక్షుల్ కథాసక్తోపేతుని సూతునింబలికిరున్మేషానురాగంబున౯॥

కం॥ కథకోత్తమపృథులకృపన్। బ్రథితపురాణేతిహాసభావుకబహు
ధా। కథలధికముగాబోధిం। చిధరన్ ధన్యులను మమ్ముఁజేసితివిగదా॥ మ॥ భవ
దాత్మాబ్జముమాధవాలయము త్వద్భవ్యాస్యమంభోజసం।భవదాహైకగృహం
బుత్వద్యశముదిగ్భామాలికిన్ హారమై। భవథానుంబుభవత్ప్రబోధితవచోభా
వంబుకైవల్యలా। భవదాస్యంబు భవన్మహత్త్వము గణింపంబోలునేసూతజా॥
కం॥ ఎన్నికథల్ విన్ననుబుధ। సన్నుతహరికథలువిన్న చందంబునవా।
హ్యాన్నదినంబులుతనియవు। వెన్నునిచరితమునకున్న వేసదృశకథల్॥ కం॥ స్ఫురి
తంబులుసకలజగ। ద్భరితంబులుదూరితోరు భవబంధమహా। దురితంబులు
దేవముని స్మరితంబులువిష్ణుదేవు సచ్చరితంబుల్॥ కం॥ సుకరంబులుని
ర్ధూతా। వకరంబులుభువనవనజ వనతరుణసహా। ప్రకరంబులుశ్రీకళ్యా।
ణకరంబులుశౌరివరగుణప్రకరంబుల్॥ కం॥ శరణంబులుకామితఫల। కరణం
బులుజన్మదుఃఖకైతవకంథ్యుత్తరణంబులుబుధకర్ణా। భరణంబులుచక్రిపదశుభ
స్మరణంబుల్॥ సీ॥ తాపత్రయోరుసంతమసాలిరు చిమావికలుషవల్మీకవర్తిగ
రుడమూర్తి। ప్రతిబంధదుఃఖపర్వతకోటి శతకోటి। భవదవాఘూసారవర్షన్
ధార। మూఢప్రవర్తనాపుంజారికంజారి। గాఢదైన్యమృషాళికనకపాళి।పరుష
నారకనిశాచరజాతి హరిసూతిపృథులాపదభ్రాశికేల్వాలాశి। పంకజదళాయతే
క్షణ। భవ్యచరిత। కీర్తనంబట్టిహరిగుణకీర్తనంబు।సతతమేకాగ్రభక్తితోసలుపు
నట్టి। వారికిష్టార్థన్సిద్ధిచేకూరుటరుదె॥ ఉ॥ తాదృశకామితార్థ ఫలదాయిము
రారికథాసుధారసా। స్వాదనలబ్ధికల్గుటె జిరసౌఖ్యములున్న వెసర్వసత్కథా।
వేదివరేణ్యసూకొకటివిష్ణుకథోత్తమమానుపూర్విగా।బోధినెరుంగ దెల్పిమము
పుణ్యులజేయుగదయ్యనావుడున్॥ మ॥ శయముల్ మోడిచిశౌనకాదులకుహ
షన్స్ఫూర్తిచేతఃకుశే। శయముల్ మించగ సూతుడిట్లనుభవత్సంబోధితున్ నన్
శుభా। శయముల్ గోరుటస్వాంబువర్ధితపయస్సంభృత్తువారింజలాశయముల్
గోరినమాడ్కిగాదెభవదజ్ఞాతార్థన్ముల్ గల్గునే॥ ఉ॥ ప్రావృతకీర్తులారభవ
దాత్మలనాయడగల్గుకూర్మిచే। నావలనన్వినందలచి నారదిగావునదావకాను
కం। పావిధినామెరింగినరమాధవగాథలలోననెద్దిమీకేవినుపింతు దెల్పుడనని
పుననిట్లనిరమ్మునీశ్వరుల్॥ సీ॥ వనరాశిమధ్యమందునవిశ్వకర్మదానేటికినగరంబు
నేర్పరించె।నందమందానందసందోహమొదవగోవిందుండునీతిగోవిందుడగు।చు
నుచితపద్ధతినొప్పుచున్నవేళ శమంతకాఖ్యరత్నాపహారాపవాద।మేలశౌరికిఘ
టియించెనానిందనప్పద్మాక్షుడెభ్భంగిబాపుకొనియె। పరమభక్తిసత్యభామస

త్రాజిత్తు। హరికొసఁగి మేల పరిణయంబు। జేసె దీని నెల్ల జెప్ప వ్యాసవిస్త రముగ ననుడు సంమదమున జెలఁగి॥ కం॥ వినుచున్న దిశౌరికథ యట। విని యెడు వారఖిలతత్త్వవిదులట। నేని మ్మునులకు నే తచ్చరితం। బును దెలుపుటకం టె వేఱె బుణ్యము గలదె॥ కం॥ అని పొంగి రోమహర్షణ। తనయుడు తద్భాగవతవతంసజటాభృ। జ్జనకామితభగవచ్ఛుభనగాథా బోధనప్రపంచితమతియై॥ మ॥ పటు సంధ్యాసమయోగ్రతాండవకరస్వర్ణాద్రికోదండ ప। త్కట కాఖండ ఝళంఝళీనినదముల్ దన్మస్తకస్థోల్లుఠ। త్తటినీఘుంఘుమరావము ల్గదిసి యుండం బైనచంచానను। ద్భటవాచాస్ఫుటినిట్లనుం మునులతో ప్రాగల్భ్యమే పారఁగ॥ శా॥ లీలామానుషవిగ్రహుండగుచు నోలిం ధారుణీభారముం దూలింపంగ జనించినట్టిభగవంతుండైన కృష్ణుండు గో। పాలాధ్యాత్మజనంబు గోడనివసింపం దన్నియుక్తిం బురిం। శ్రీలొప్పారఁగ విశ్వకర్మ సృజియించెం వార్ధిమధ్యంబునం॥ శా॥ సాలంబుల్ పరిఘల్ ప్రతోళికలు ప్రాసాదంబులుం హర్మ్యముల్ జాలంబుల్ మణికుట్టిమాంబులును గోష్ఠంబుల్ నిషద్యల్ చతు। శ్శాలల్ మంటపముల్ ప్రఘాణములు లాస్యస్థానముల్ మందురల్। కేళీకాననముల్ సరోవరములుం గ్రీడాద్రులొప్పం బురిం॥

గీ॥ ఆపురము ద్వారకాభిఖ్యనడరు విబుధ। దండహస్తరసాధిపార్థదసమస్వి! తమయి ప్రాగ్దక్షిణాపరోత్తరదిశాధి। నేతృపురములతో బురణింపనగుచు॥ చ॥ కలశజుడిర్వురఁదమను గాసి నొనర్చుటవైరివైరి నెచ్చలియగుటం మిథోహితము చేగవగూడి యగస్త్యతోహళా। హళినెదిరింపగానడరు నంబుధివింధ్యములో యనంగ న। స్తులితగభీరతోన్నతుల సొంపగు నప్పురి శేఖేయసాలముల్॥ ఉ॥ బంగరుమేడలుల్లసితభర్మపయోజములద్రిభిచ్ఛిలా। ప్రాంగణవర్గమంతరయుగర్కభవౌఘము సంతతారణ। న్మంగళతూర్యనాదములుదారమరాళరవంబులైతగం। రంగగుపీటి హారమయరథ్యలు గాంగఝురంబులోయనం॥ క॥ జరఠుండగుటం బ్రజ్ఞా। స్ఫురణము చాలదని పద్మజుని మెచ్చరుబం। ధురబుద్ధి చాతురిగృతా। ధ్వరులు నిగమగురులు నగరధారుణ్యామరుల్॥ చ॥ సదయనచూళిబంటయిన స్వర్భవసంగతి చేద్రిపూర్జయం। బుదారయనేమిరాఘవుడు పోటరిమైననుబొంచి శక్రపు। త్రుద్దను మనేమియంచు నగిదూరుదురుద్భటశౌర్యశక్తిమై। యదుమరువృష్టి భోజకుకురాంధకరాజకుమారులప్పురిం॥ గీ॥ ప్రబల రత్నాకరుండయ్యు రత్నసంచ। యంబునిడ జాలడబ్ధి రత్నాకరుండె। యనుచు రత్నంబులిత్తురు గొనుడురమిత। విభవులగుచు కిరాటకుల్ పీటనెపుడు॥ చ॥ ఒక వృషభం బెధూర్జటికి నొక్కలులాయమె దండపాణికొం। డొకరికి మాకనేక

పశులున్నవిమాదృశులే మహేశ్వరాం। త్తకులనుచుంగిలార్చుచుఘనంబుగనం
జలపుంజలం దుభ। వృక్షషినమస్తసస్యములు పండనొనర్తురుశూద్రులప్పురిన్॥
క॥ ఖ్యాతంబులుశుభవిభ్రమ । పూతంబులువల్లితాదిభూయోభారోపేతంబు
లుజవనిర్జిత। వాతంబులునగరసైంధవవ్రాతంబుల్॥ క॥ బంధురములుబహుదా
నధు। రంధరములుగాత్రరుచిపరాజితవర్షా। కంధరములుగతిచలితవ। సుంధ
రములుపట్టణస్థశుభసింధురముల్ క॥ తుంగంబులురణరంగా । భంగంబులు
తూణచాపబాణశ్రేణీ। సంగంబులు ధృతజవనతు। రంగంబులు నగరకర్బురశ
తాంగంబుల్॥ చ॥ పిడుగులనైనహస్తముల బిట్టుగబట్టి యడంచివైతురేపడర
గవ్యాఘ్రసిహ్వములనైనవడింబిడికిళ్ళమొత్తిచా నడుతురు। కాలుతోడనయి.
నన్ వెనుదియ్యకమోహరింపగా। జడియరుపట్టణస్థరణసాహసవీరరసోద్భటు
ల్భటుల్॥

ఉ॥ కామదుఘోపమానగవికల్గునొకోయనిధాత్రిదుర్బరే। షాణ్యమతిచేతదా
బహుసహస్రసహస్రములీనెనోయనం । గామెరయుంబురిన్వివిధకాలసమగ్ర
పయఃప్రసన్నముల్। వామతనుల్సమస్తవిషవర్ణగవౌఘములెన్నియేనియున్॥
కం॥ ఆరాజధానినలపం । కేరుహలోచనుడుదేవకీవసుదేవ । స్ఫారతపోఫల
రూపుడు । దారుణకృష్ణుండుసంతతముపాలించున్॥ సీ॥ తనపదాబ్జంబులుస
నకాదియోగిహృద్భవనంబులకు బ్రదీపములుగాగ । తనభవ్యగుణసముత్కర
ములబ్జభవాండదంభపేటికిరత్నతతులుగాగ। తనగర్భమఖిలలోకనితాంతజం
తు రాసులకునౌదుంబరఫలముగాగ।తననామకథనంబుదగ్రకల్మషతమిస్రాళికి
దరుణాంశుమాలిగాగ। బరగుబహువిధఖరనరప్రకరభరిత। శరధిరశనాతిదు
ర్భరపరుషభార।హరణకరణాధరాభువనమోహనాననరావ।తారభూవ్యూహనైక
విహారిశౌరి॥సీ॥చాణూరధేనుకశకటాసురాసువిదారకుండార్యమందారకుండు।
దృఢముష్టిపీడితపృథుతృణావర్తుడగ్రకంసమదుండువనాగ్నికంధరుండుబాహుదం
డాగ్రదీప్రచ్ఛత్రితోరుగోవర్ధనుండర్జునవర్ధనుండు।బహుగోపశాబకసహ
వర్తిత్రైకబృందావనుండానందావనుండు । బకవినోదివ్రజీకదంబకవినోది।
భావుకుడసితకుటిలకేశభావుకుండు। దేవనందనుత్రుడుదేవనందనుండు కేవల[illegible]ు
మనుజమాత్రుడె[illegible]దలప॥మ॥ అలపద్మాక్షునకగ్రజుండగు ననంతాంశప్రభూ
తుండు। మాంసలబాహాగర్వఘోరసీరముసలస్ఫారాయుధుండాజిని।దర్పితో
గ్రద్వివిధప్రలంబముఖదుర్వారాఘ్యచర్యాసము । త్కలికుండౌబలభద్రుడొప్పు
కలుషగ్రావాళిదంభోళియై॥ సీ॥ పేదరికంబుచామోదరేతరవినోదమునందమ

తిహరిధ్యానమంద। పక్షపాతముభాగవతులందయత్నసిద్ధతివిష్ణుసత్కథాక
థనమంద। సంసక్తిచక్రిపూజనమందపారవశ్యముదైత్యారిపుగుణస్తవనమంద।
మాత్సర్యమురమేశమతభేదవిధులంద। నిస్పృహాశౌర్యన్యనిష్ఠలంద। శ్రద్ధనీరే
జనాభుదాస్యంబునంద। చింతలక్ష్మీధవపదాబ్జసేవయంద। సంతసముశాజీ
మంగళోత్సవమునంద। గలిగివర్తింతురనిశమకంటకజనులు॥ క॥ ఆరీతినొప్పు
నప్పురి। వారలలోఁగీర్తనీయవైభవముననొ। ప్పారుఁ సత్రాజిత్తను। సారత
పోబలుఁడుహరికి। సామంతుండై॥ క॥ ఆసత్రాజిత్తుతమ। శ్శాసకునకుభువనక
ర్మసాక్షికినిద్రయూవాసునకుభక్తుఁడైతఁడు। పాసనమునసంతతంబుబరివర్తిల్లున్॥
శా॥ ఆరీతిన్దసరారుచుండియొకనాఁడమ్మేటిద్వారకాం। తారత్నోణికినే
గియందఘువమ్మైదైవారుగంగాపగా। పూరంబందఘమర్షణాఖ్యమనువాక్యా
ర్థంబుగాఁస్నానమిం। పారంజేసితదీయసైకతముఁడాయంజేరిసుస్థారతిన్॥
సీ॥ అమలస్థలంబుననధివసియించిగాత్రమునభస్మోర్ధ్వపుండ్రములుదీర్చి। సాంధ్య
కృత్యంబునుసవరించిగాయత్రిజపియించిమరిజగచ్చక్షుగూర్చి। ధరబొటవ్రే
[illegible]కరార్ధ్వభాహుఁడైశబ్దాదివిషయముల్సడలపరిచి। నిర్మారుతాలయ
నిశ్చలదీపికాకళికాక్రమంబునగరమునాత్మ। చిత్తమేకాగ్రసంగతిజేర్చిదృష్టి
నట్లనిల్పి। త్రిమూర్త్యాత్ముఁడైనకర్మసాక్షినెంతయుధ్యానంబుసలుపుచుయును॥
సీ॥ అహిపాశబద్ధరథాశ్వధావనహేతుదృఢకశాకరవైనతేయుతోడ। నానా
త్రయీసూక్తనైజమంత్రోచ్చరద్వాలఖిల్యాదితాపసులతోడ। ఛాయాసఖీ
ఝుణంఝుణితకంకణకరాందోళితచామరపాళితోడ। బృథుహేమదండసంభృ
త్వాణిమాఠరవాదితసాహూరవంబుతోడ। బహుపరిష్కృతరత్నసువర్ణమ
కుట। కటకహారాంగదారుణగంధమాల్య। వస్త్రములతోడనప్పుడవ్వనజహి
తుఁడు। కరుణఁజిగురొత్తమోలసాక్షాత్కరించె॥ వ॥ అట్లుసాక్షాత్కరించునం
శుమాలింగనిహర్షపులకితగాత్రుండునువినయవినమితోత్తమాంగుండునునైక
రకమలంబులుజోడించిసత్రాజిత్తిట్లనిస్తుతియించె॥ దండకము॥ శ్రీమజ్జగన్మి
త్రవిఖ్యాతచారిత్ర నానాకృతస్తోత్రకల్యాణగాత్రాజగద్వేల్లదుద్వేలగాఢాం
ధకారోరువల్లీలవిత్రామదాంధీభవద్ఘోరమందేహసందోహభారుటఖనిత్రా
బృహత్కానఖశ్వాత్రపాద్వంఘ్రికస్ఫోటకాసత్యయాద్యాయామేయపాసీయ
ముద్ఘాటజంఝూనిలాపాపవన్యానలాద్వాదశాకాడఢారేయనప్రచ్ఛటాభా
గధేయావరామ్నాయ మూర్తీవియన్మార్గవర్తీవిభూతాశ్రితార్తీమునీంద్రా
దులేనేరకున్నన్భవదీయప్రభావంబుభావింపనేనెంత వాఁడంత్రిమూర్త్యాత్మ

కస్వామివై నిన్నుఁగాక న్యుల న్వేడఁబోడక్ జడుక్ జ్ఞానహీనుక్ దురంతాఘయు
క్తుక్ మహాక్రూరచిత్తుక్ భవత్పాదభక్తుక్ ననుం బ్రోవ వయ్యాదిదేవా దయా
వాహినీశా జగద్వల్లభా పద్మినీవల్లభా కర్మసాక్షీ సదావిష్టపాత్రసముద్దండసా
హస్రహస్తా సుపర్వప్రశస్తా నమస్తే నమస్తే నమః॥ వ॥ అని యిట్లు దన్ను సన్నుతిం
చిన బ్రీతుండై దివాకరుండు సత్రాజిత్తు నీక్షించి భక్తాగ్రేసరా నీభక్తికి స్నేహం
బునకు నిష్ఠాగరిష్ఠత్వంబునకు మెచ్చితి నని నిర్వ్యాజతేజోవిరాజమానంబగు నొ
క్క దివ్యరత్నంబు జూపి దీని భవన్నిమిత్తంబు దెచ్చితిఁ గొనుమిచ్చెద దీని పేరు శ
మంతకంబిది దినదినంబు నెనిమిది బారువుల కనకంబు గురియు నిది కలసియుంబున
క కా దేశంబుననుండు నా దేశంబునకు నిఖిలరోగారిష్టదుర్భిక్షభయోపద్రవాదు
లు కలుగ నేరవని మణిప్రభావం బెఱింగించి తద్రత్నం బొసంగి యాదిత్యుం డంతర్హి
తుండైన సత్రాజిత్తు పెన్నిధిబడసిన పేదవడువు నహర్ష పరవశుండగుచు నయ్యు
దాత్తరత్నంబు కంఠపీఠిక్ ధరియించి దగద్ధగితమణిప్రభా ప్రరోహతిరోహితది
శావకాశుండగుచు మధ్యందిన విభాసమాన భాస్కరుని భంగి వెలుంగుచు ద్వార
కాపురంబు డాయం జేరు సమయంబున॥ శా॥ పౌరుల్ భాస్కరభక్తు నామణిఘృ
ణిభ్రాజిష్ణు నీక్షించి తత్ప్రోద్యన్మణికాంతిగుచ్ఛనివహప్రచ్ఛాదితాలోకులై।
క్రూరధ్వాంతవిదారకుండయిన సూర్యుండంచు శంకించి కంసారిక్ డాయఁగ వ
చ్చియిట్లనిరి సాంద్రాసక్తితో నందరుక్॥ మ॥ జయదామోదర శంఖచక్రధర కం
సధ్వంసకా గోపికా। ప్రియ నారాయణ వత్సభంజన హరీ బృందావనీచారిశౌరి
యమూత్తంసక నందనందన పయోభృన్నీలదేహా కుశే। శయ నేత్రా భువనాధినం
ద్యగుణ కృష్ణా దేవకీపుత్రకా॥ మ॥ భగవంతుండవు నీవు గూఢ తరరూపస్ఫూర్తి
దార్వంతర। గ్నిఁ గతిక్ యాదవవంశమందు మనుటక్ దేవోత్తముల్ నిన్నుఁగాం।
చఁగ గాంక్షింతురు గా మహాత్మ యది తేజశ్ఛాదితాశాంతుఁడై జగదాప్తుండా విరిం
చియో యొకఁడు పజ్జం జేరనేతెంచెడిక్॥ వ॥ అనిపలుకు ప్రకృతిజనంబుల- పలు
కులాలకించి నగి- సకలభువనప్రవర్తావిదుండగు యదువిభుండు రత్నసంయు
క్తుండయిన సత్రాజిత్తుండుగాని కమలమిత్రుండు కాఁడని పలుకుచున్నంత సత్రా
జిత్తుండమందసుందరంబగు నిజమందిరంబు నానందంబునఁ జేరి మంగళాచారవిధి
పూర్వకంబుగా భూసురులచే నద్దివ్యరత్నంబు నాత్మదేవతాగృహంబున ప్ర
వేశంబొనర్చి మణిప్రవేశోత్సవంబు గావించి ప్రతిదినంబును నమ్మణి గురియు సు
వర్ణంబున నిష్టాపూర్తంబులు సలుపుచు నహరహాధిక ప్రవర్ధమానవిభవుండై మ
హోత్సవంబుననుండె నాదేశంబును దద్దివ్యరత్నమహాత్మ్యంబువలన నలవంబును

రోగారిష్టదుర్భిక్ష తస్కరబాధాదులు బొరయక సుఖంబుండెనంత॥ మ॥ తన
తాత్పర్యమెఱుంగ నొక్క తరి సత్రాజిత్తు నారత్నముం। దనకిమ్మంచు మురారి
గోరఁ ధనలుబ్ధస్వాంతుఁడై యాతఁడీ। బనిమేమయ్య బహుశ్రమంబెనసి సంపా
దించుకొన్నట్టినా। మణి నీకిమ్మని కొంచకాడెదవు నీమర్యాద గానంబడెన్॥ ఇది
నీకర్పణమే నొనర్చునది లేదికున్న నన్నే మిచ్చే। సెదుపొమ్మంచును రత్నమీయక జ
గత్సేవ్యున్ జగత్ప్రాణునబ్జదళాక్షున్ మదిసంశయింపక దిరస్కారంబుగా
వించెదు। స్మదమోహాస్పద చిత్తవృత్తులు చితప్రస్తావముల్ నేర్తురే॥ గీ॥ అంత
నొక్క సమయమందు సత్రాజిత్తు। సోదరుఁడు ప్రసేనుఁడాదరమున। వేటకేఁగఁద
లఁచి వేగ నాఖేట। లీలానుకూల వేషమావహించి॥ ఉ॥ సంతత వైభవోన్నతి ప్రశ
స్తిగరమ్యవిభావృతాఖిలా। శాంతము ప్రత్యహార్పిత మహారజతోత్కర మోది
తాశ్రిత। స్వాంతము నా శమంతము వెసన్ గళమందు ధరించి ప్రాగ్దిశా। భ్యంతర దీ
ప్యమాన రవియట్లు మహోజ్జ్వలుఁడౌచు వేడుకన్॥ శా॥ ధారాపంచక ధావనాస్వి
తము ప్రోద్యన్మారుతాతిత్వర। ప్రారూఢంబు మహోన్నతంబుభయపార్శ్వాబ
ద్ధకోదండతూ। ణీరాస్త్రంబు మనోజ్ఞరూపసుషమానీకాశమౌ ఘోటకం। బా
రోహించి ధృతాసియై సనియె ఘోరాగ్రాటవీవాటికిన్॥ చ॥ చనునెడ నా ప్రసేను
నకు సాంద్రరజోభ్రిపదాశుగాద్యనం। తనిబిడ దుర్నిమిత్తములు తత్పరబాహ్యా।
మునందు దోఁచెదో। చినమృగయా పరివ్యసన శేముషి నక్కొఱగాము లెంచకేపున
జనియెం గ్రియారతుఁడు ముందరి గోర మెఱుంగ నేర్చునే॥ మ॥ చని ప్రోలంగని యెం
ప్రసేనుఁడు మిథస్సమ్యగ్విరోధోగ్రభం। డనకార్యుద్భటపుండరీక గజగండ క్రోడభే
రుండవా। హనవిద్వేషితరక్షుభల్లుకమృగేంద్రాష్టాంఘ్రిజాతానవ। ద్యనినాదా
ర్భటిదీర్ణ ఖస్వ్రగగ కాంతారంబు గాంతారమున్॥ వ॥ కనియబ్బెడిదంపుటడవి
జొచ్చి యచ్చటజటుల మృగవ్యక్రీడారటద్భిల్ల పల్ల వాధరీ భుజాదండమండిత కో
దండశింజినీటంకార ప్రతి స్వనదఖర్వోర్వీధరా గ్రస్థలీ ఘుమంఘుమార్భటికా
పూర్వక పరిపతిత నిర్ఝర ధారాపతన వేగ ఖనీభూత శిలాతల భయంకర ధ్వా
న భయాకులిత యుగ పద్ధాపత్క్రౌంచ కారండవ చక్రాంగ రథాంగ ముఖనిఖిల
జలవిహంగమ గరుత్పుటపటాత్కారా దభ్రవిభ్రమ విభ్రాజిత సరోవరంబులు
ను। బ్రభూత ప్రపాత మధుమక్షికా ఘటిత పరిణత మధుర మధుచ్ఛత్ర నిర్గళితా

రోగారిష్టదుర్భిక్ష తస్కరబాధాదులు బొరయక సుఖంబుండెనంత॥ మ॥ తన
తాత్పర్యమెఱుంగనొక్క తఱి సత్రాజిత్తునా రత్నముం। దనకిమ్మంచు మురారి
గోరఁ ధనలుబ్ధస్వాంతుఁడై యాతఁడీ। బనియే మయ్య బహుశ్రమంబెనసి సంపా
దించుకొన్నట్టి నా। మణి నీకిమ్మని కొంచకాడెదవు నీమర్యాద గానంబడెన్॥ ఇది
నీకర్పణమే నొనర్చునది లేదీకున్న నన్నేని చే। సెదుపొమ్మంచును రత్నమీయక జ
గత్సేవ్యున్ జగత్ప్రాణునబ్జదళాక్షున్ మదిసంశయింపక దిరస్కారంబుగా
వించెదు। స్మదమోహాస్పద చిత్తవృత్తులు చితప్రస్తావముల్ సేర్తురే॥ గీ॥ అంత
నొక్కసమయమందు సత్రాజిత్తు। సోదరుఁడు ప్రసేనుఁడాదరమున। వేటకేఁగఁద
లఁచి వేగనాఖేట। లీలానుకూల వేషమావహించి॥ ఉ॥ సంతతవైభవోన్నతిప్రశ
స్తిగరమ్యవిభావృతాఖిలా। శాంతముఁబ్రత్యహార్పిత మహారజతోత్కర మోది
తాశ్రిత। స్వాంతము నాశమంతము వెసన్ గళమందు ధరించి ప్రాగ్దిశా। భ్యంతరదీ
ప్యమానరవియట్లు మహోజ్జ్వలుఁడౌచు వేడుకన్॥ శా॥ ధారాపంచకధావనాన్వి
తముఁ బ్రోద్యన్మారుతాతిత్వర। ప్రారూఢంబు మహోన్నతంబుభయపార్శ్వాబ
ద్ధకోదండతూ। ణీరాస్త్రంబు మనోజ్ఞరూపసుషమానీకాశమౌ ఘోటకం। బా
రోహించి ధృతాసియై సనియె ఘోరాగ్రాటవీవాటికిన్॥ చ॥ చనునెడ నా ప్రసేను
నకు సాంద్రరజోభ్రమదాశుగాద్యనం। తనిబిడదుర్నిమిత్తములు తత్పరబాహ్యా।
మునందుదోచెదో। చినమృగయాపరివ్యసనశేముషి నకొక్కరగాము లెంచకేపున
జని యెంగ్రియారతుఁడు ముందరి గోరమెఱుంగనేర్చునే॥ మ॥ చని మ్రోలంగని యెం
బ్రసేనుఁడు మిథస్స్వమ్యగ్వరోధోగ్రభం। డనకార్యుద్భటపుండరీక గజగండక్రోడభే
రుండవా। హనవిద్వేషితరక్షుభల్లుకమృగేంద్రాష్టాంఘ్రిజాతానవ। ద్యనినాదా
ర్భటిదీర్ణఖస్వ్రగగకాంతారంబు గాంతారమున్॥ వ॥ కనియబ్బెడిదంపుటడవి
జొచ్చియచ్చటజటులమృగవ్యక్రీడారటచ్ఛిల్లపల్లవాధరీభుజాదండమండిత కో
దండశింజినీటంకారప్రతి స్వనదఖర్వోర్వీధరా గ్రస్థలీఘుమంఘుమార్భటికా
పూర్వకపరిపతితనిర్ఝరధారాపతనవేగ ఖనీభూతశిలాతల భయంకరధ్వా
నభయాకులితయుగ పద్ధాపత్త్రౌఘంచకారండవ చక్రాంగరథాంగముఖనిఖిల
జలవిహంగమగరుత్పటపటాత్కారా దభ్రవిభ్రమవిభ్రాజిత సరోవరంబులు
ను। బ్రభూతప్రపాతమధుమక్షికా ఘటితపరిణతమధురమధు చ్ఛత్రనిర్గళితా

త్కుద్రక్షుద్రరసస్రవణమాద్యదచ్ఛభల్లభల్లోపమానఖరనఖరవిదళితవల్మీకరుం
ధ్రరంధ్రోద్గతనిర్నిద్రకార్ద్రి వేయనికాయకబళనోన్మత్తకేకిలోకకేకారవవ్యా
కులితదరీపరిసరప్రవర్ధమాన మాలతీమాధవీమల్లికాదివల్లీ మతల్లికావేల్లిత
మంజుకుంజపుంజంబులును। సమంజసప్రభంజన ప్రసారాసకృత్ప్రస్పరప
రస్పరసంఘర్షణరణత్క్రియా భీషణఘోషణాభ్రంకషసాలతాల మాలూ
రరసాలాదిసాలషండమండలంబును। స్వస్వప్రవర్ధితతృణధ్వజవ్రజ నిర్మూలన
ప్రాప్యమానతదగ్రపచేళిమధాన్య గ్రహణనిమిత్తోచాత్తఘుర్ఘురనిర్ఘోషణపు
రస్సరాతిదారుణ రణకరణస్తబ్ధరోమస్తోమాన్యోన్యఘట్టనప్రభగ్నదంష్ట్రాం
తరనిర్ముక్తముక్తాఫల పరంపరాతరంగిత శృంగాటకంబులును। బల్లవితసల్ల
కీతరుతల్లజభంజన పరోన్నమితహస్తప్రశస్తవిన్యాస విలాసధురంధరసింధుర
బంధురఘీంకారసంకులావరణాంకురితోద్వేలశాద్వలతృణభక్షణాక్షీణహరిణ
గణకంఠలుంఠనపరిస్రవదస్రధారాసంసేవనమాంసలప్రచండపుండరీకప్రకాం
డసముద్భటఘుటఘుటధ్వని ఘూర్ణమానసానువులును। సందర్శించి యందం
దగ్రందుకొను గజగవయ గండభేరుండ శరభసైరిభ క్రోడప్రముఖమృగం
బులను ధనుర్గుణంబు సలిపియుశంఖంబుబూరించియు జేదశిలివిసరియునడిచం
బు ఝుళిపించియు దురంగంబుబరపియు ననలయంత్రంబుజూడియు జోపువెట్టి
న॥ గీ॥ నిదురలుడుగునవియు బెదురొందునవియు। మత్సరము లెడలునవి
యుజతలువీడు! నవియునగుచు నెలవులందుండి భోరున। నఖిలమృగచయంబు
లలుకవెడలె॥ క॥ ఆసమయమునప్రసేనుం। డాసకలమృగాళిడాసిహాసోత్క
షోల్లాసాత్ముడగుచు వేగ౯। భాసురమృగయా విహారపారాయణుడయి॥
క॥ గండంబుపజ్జబరువిడు। గండంబుప్రసేనుడరసిగడియదునీకీ। గండంబనిదు
నిమెమహా। ద్గండంబుగవెసప్రచండకాండ ప్రహతి౯॥ క॥ దారుణఘీంకృతి
సీఘను। దారుణదృష్టియయి పయికినరుదెంచుమహా। వారణముగ౯దునుమాడె
న । వారుణపుంఖానుపుంఖవరశరనిహతి౯॥ క॥ గంధర్వులభినుతింపగ। గంధ
ర్వునుబరపిఘోరకాననధావ। ద్గంధర్వముదునిమెనుయా । గాంధోర్వాచ్ఛ
యశుహా తడతులాస్త్రమున౯॥ చ॥ గురువెదుచున్నికుంజమునగారుతుక్రో
ల్పులిగాంచిమొక్కబల్।శరమడరింపనుల్కి పడిచండతచేనదికాంద్రుమంచు।బి

ట్టరచుచువచ్చి వెండియొకయమ్మిడగానదియుఁ గణింపకే। త్తరపయిబర్వనా
తడువడిఁ గడిమింబోడిచెన్చెడెంబునన్॥ చ॥ హయమునుగాంచినంతనెమహో
రుషచేనొక సైరిభంబుతద్దయుపదఘట్టనాప్తినిలదద్దరిలంగగిలాచుఁ జున్మదో
చ్ఛ్రియగతివచ్చి తద్గురుశరమ్ముల గొమ్ములజిమ్ముచుఁ వడింబయిపడిగూలెద
చ్ఛితకృపాణహతింగు లిశాహతాద్రినాన్॥సీ॥ ప్రియకంబుగెడపె దోఃప్రియక
లంబంబున శంబరస్థితిజంపెశంబరంబు। నచ్ఛభల్లముద్రుంచె నచ్ఛభల్లంబున
రంకుబోకార్చె నిరంకుశగతి। గండళిదునిమెహ్వ్రుతఁగండళితాసక్తశల్యంబుదూ
టాడెశల్యయుక్తి। సృమరంబుధృఢలక్ష్యసృమర దృష్టివధించెఖడ్గంబు డెగ
టార్చెఖడ్గధార। శరభగరుదంబకంబునశరభమేసె। గదలిదూటాడెశరహతి
గదలిపడఁగ। రామమునఁగల్చె శౌర్యాభిరామపటిమ। గోలమునుగూలిచెలకో
రికోలనతఁడు॥ క॥ యీకరణిమారిమసగిన। జోకందనకెదురులేని శూరత్వము
చే। నాకానప్రసేనుండ। స్తోకమృగావళులదునిమితూటాడునెడఁ॥ సీ॥కల్పాం
తరుద్రుడకాఁడంతార విహ్వాతిభమృగవరాకృతి జనియించెననఁగ। సందంద
మండువనానలంబేకమై క్రందుగానొకఁడు చోగ్రాలెననఁగ। నిలప్రసేనునిపాలి
మృత్యువు సామజద్వేషియై మూర్తిభవించెననఁగ। బాతాళగతఫణీశ్వరహాలా
హలకేలి పృధివిమీఁదికినంకురించెననఁగ।నొక్కకంఠీరవంబుక్రోధోగ్రమూర్తియ
గుచుగవినుండి వెల్వడియద్రులద్రువ। ఘూరితరఘుర్ఘురధ్వని బొబ్బలిడుచు। శీ
ఘ్రగతిబారుదెంచె ప్రసేనుపైకి॥ వ॥ అత్తెరంగునంబరతెంచు పంచాస్యంబు
గాంచికించిత్తుగొంచకుదంచదవక్రవిక్రమోల్లాసభాసురముఖుండై ప్రసేనుం
డుద్దండభుజాదండతాండవితకోదండపాండితిమెండుకొన గాండంబునిండగు
ణంబు సారించివేసారకాసారపూరంబున రసాధరంబుగప్పు ఘనాఘనంబు
గండున ప్రచండకాండ ప్రకాండంబులుతండోప తండంబులుగాదుండి వైరి
నిండించిన గండరకవ్రేటులకుదప్ప దాటుచు దప్పనివి కుప్పళించి పెళపెళను
రుమాడుచుగాడినవాడితూపులలెక్కింపక గ్రక్కుననకంఠీరవంబువెగ్గలంపు
టగ్గలికతోడగ్గరు నెడప్రసేనుండఖండతరపరుష శరపరంపరగురియుచు।నపా
రపరాక్రమప్రదిమాధురంధరతానుబంధబంధురంబగు సైంధవంబు సింధు
రపరిపంథికంద నీకనమందోద్దార ఘోరితవల్గిత రేచితాదిగమనచాతురింబరప

నకేసరి వేసరకెట్లు కుప్పించిననట్లు కుప్పించుచు నెగ్లేగిననగ్లేగుచు నేమొగం
బయిననామొగంబగుచు బ్రబలపదఖరనఖరకఠోరకుఠారంబుల బ్రహరింపుచు
దురగంబు గిరిగీసినపగిదిగొదలనీకవీకంబయింబడి నిష్ఠురతరదంష్ట్రాగ్రంబుల
గంఠంబకుంఠితోత్కంఠంబట్టి నెట్టిననట్టిట్టు ఘట్టించినఘోట్టాణంబు సంక్షీణిత
ప్రాణంబై క్షోణింబడు నాలోప్రసేనుండు ధరణికిలంఘించియని వార్యశౌర్య
ధుర్యుండగుచు గదాదండంబున మోదియుగుంతంబున గ్రుమ్మియు బిడెంబున బా
డిచియుగటారున దూటాడియు నెన్నియొనర్చిననన్నియు నెన్నక ఘోటకంబు
గీటడంచి తనపైకడరిననతడు మణిచూడంబగు కేడెంబు హరిచరణ నఖరప్ర
హారంబులకొడ్డుకొని యపరంజిపరుంజు క్రొంజికిలిబాకున గుడియెడమలవిస
రుచు సవ్యాపసవ్య చిత్రగతిభ్రమణంబుల బరిభ్రమించుచున్నాహర్యక్షుంబ
క్షీణరూక్షభావంబున గన్నన బయింబడి నఖకులిశకోటుల నాప్రసేనువాలు
నుంబలుకయు నులినులిచేసి రోసంబున మైకత్తళంబుదుత్తురుమురుగావించిప
డంటిగిచి పదంబులనిరికించి జీరంబునదోరంపుకోరలగుత్తుకనుత్తరించిక్రొన్నె
త్తురుగటగటం గ్రోలితదీయదివ్యరత్నంబు గ్రహియించియుదగ్రతరాగ్రహం
బున జటులఘుటఘుటధ్వనులిడుచు గడిమింబరచెనంత॥ సీ॥ ఒకకొండనుండి వే
రొకకొండమీదికే ఘనుడుదయాస్తాద్యగములదుమికె। గైలాసమునజానుకాం
డప్రహతినే ప్రబలుడుదైత్యోర్వీధ్రితా చలమగల్చె। బలియజ్ఞవేళనే బల్లిదుండ
మరముఖ్య సభాసదులకుచోద్యంబొనర్చె। శ్రద్ధబ్రదక్షిణత్రయివిశ్వపూర్ణత్రి
విక్రమస్వామికే విభుడుసల్పె। రామకయింకర్యధుర్యతనేమహాత్ముడలఘులం
కాసురులనేకులవధించె। నట్టిధీమంతుడతిశాంతుడధికశౌర్య। వంతుడలజాం
బవంతుండు సంతసమున॥ ఉ॥ స్వస్థితియుక్తశైల దరిసయ్యనవెల్వడి యోగి
సన్నికృష్టస్థవి శుద్ధపుష్కరిణిస్నానజ ప్రక్రియలాచరించిని। స్థాస్థనిజాశ్రమాచ
లగుహాంగదియంజను దెంచుచుండియ। గ్రస్థలిబర్వుదివ్యమణికాంత్యభిసాంద్ర
మునమ్మృగేంద్రముక్॥ ఉ॥ కాంచిమృగంబసృక్కలితగాత్రముతోమణితోరయా
ననే। తెంచుచునున్నదెన్నినిదిధీరుడు కానొక వేటకానిదుం। డెంచితదీయరత్న
మువడింగొని యేగెడునట్లుగానిచో। జంచదసృక్శరీరమును సన్మణియుంగలు
గంగనేటికిక్॥

క॥ అనినిశ్చయించిసింగం।బునుదునిమితదీయరత్నముంగొనజిత్తంబునను
త్సహించితానస।య్యానసింగమునడ్డగించియనికడరుటయు॥ వ॥ అదిఘోరంబు
గబొబ్బరిల్లుచును శౌర్యస్ఫూర్తిబైరాజయా।స్పదబాహాగ్రనఖప్రహారములనా
పంచాస్యమున్ జంపిత।ద్విదితానర్ఘ్యశమంతమున్ రుచిరదీప్తిచ్ఛాదితా శాంత
మున్ । ముదమొప్పంగొని జాంబవంతుడరిగెన్ భూభృద్దరీవాటికిన్॥ క॥ అ
నియిట్లుశౌనకాదుల। కనురతిగధకుండుచెల్ప నాలించిముదం। బునదేలిభవిష్య
త్కధ। ననఘావినుచుమని సూతునడిగిరితపసుల్॥ మ॥ ప్రణుత ప్రాభవసంగ
సంగరహతా పారత్రిపూరున్మద। తృణదాటప్రబలాంగలాంగలధరాచ్ఛస్ఫార
మాళ్యంఘ్రిభూ। షణితాబ్జాదిభుజంగజంగమవశత్వ త్స్నొంధరభ్రాంతికా।రణ
గోరాజతురంగరంగదురుగోరంటూగ్రహారస్థితా।క॥ కమలముగయనచికురక
రకమలవిరాజద్విలాసకమలకిశోరా।కమలాకరవిశిఖాకర।కమలాధిపబాణనార
కమలతృషైణా॥ ఉత్సాహ॥ సకలజాల, కలుషజాల, శకులజాలనిర్జర। ప్రకర
సాల, శిఖరసాల, పనరసాల, వాలపా॥ వకితఘాల, చకితబాల, భయవిఘాల
లోకదా। హకకరాల సద్గరాలయత్కరాలకంధరా.

గద్య॥ ఇదిశ్రీమత్కవితాచతుర తురగా వెంకయామరవాది రామ
యోభయకవి ప్రణీతంబైనశమంతకోదంతంబను మహాప్రబంధంబునందు ప్ర
థమాశ్వాసము.

సంపూర్ణము.

శ్రీరస్తు.

ద్వితీయాశ్వాసము.

మశ్రీద్ఘోరంటాఖ్య గ్రామస్థితవాశిరెడ్డిరామయసుకృతి। గ్రామణ్యాభిప్ర
తిష్ఠిత। సోమేశ్వరదేవవిబుధ। శుభకరభావా॥ తే॥గీ॥ అవధరింపుముశౌనకా
ద్యఖిలతాప। సేంద్రులకురోమహర్షణియిట్లుబలుకు। నట్లుభల్లూకలోకేశు
డాత్మగిరిగు। హాంతరాళంబునకుఁబ్రీతినరుగుదెంచి॥ సీ॥ ఏలలనాలోకధాళధళి
కినోడిహరిణికాతరదృష్టినధిగమించె। నేమహిళాగండధామలీలకు జంకిశశిరేఖ
బహుళకృశత్వమూనె। నేరామచారూరుసౌరందలేకదుర్భరజడస్థితిరంభశిర
ముపంచె। నేసతినఖరవిలాసంబు నెనయనోపకతారవెలవెలబారనయ్యె। నట్టిది
వ్యాంగనాతిశాత్యధికరూప। వతికిజాంబవతి సమాహ్వాయకుదనదు। నెనరు
పట్టికికేళికుర్వసముగాశ। మంతకముజాంబవంతుడొసఁగెనంత॥ చ॥ క్షితిదనపే
రిటకా బ్రతుకుసింహ్వాముజంపియునాత్మరత్నముద్ధతిహరియించె ఋక్షవిభు
డంచురుష్వడినట్లుపాటలా। కృతియయియేకనామమువహించుటనాహరిమ్మ
త్యశౌచసి। గ్గతికిమునుంగనేగెననగాజనియెన్రవిపశ్చిమాబ్ధికిన్॥ క॥ అపరది
శాగామిదినా। ధిపరథహయఖురఖురాహతిక్షుపితాస్త్రాద్రిపృథులగైరికధాతు
వ। రపరాగంబనగసాంధ్య। రాగముబొలిచెన్॥ చ॥ పరగిరిదంభవల్మికముపైక
రుదెంచురవిచ్ఛలాండజేశ్వరుగని భీతిచేదదధివాసముబాసిరయాన పాఱిక్కు
భృ। ద్దరులకుజేరబారునసితస్ఫటిపుంజ్ఞులోకోయనంగమే। మరముగబారెనీడల
తిదూరసమావృతరీతిబాఱిచికిన్॥ మ॥ చరమాశాంతవనాంతరోజ్వలకవోష్ణ
ద్యోతదంభోగ్రదు। స్తరదావోద్గతధూమమాలయొ దినాంతగ్రీష్మవేళాంత
దు। ర్భరసంధ్యాతటిదంశుపూర్వనిబిడాభ్రశ్రేణియోహార్య గో। చరసిర్భితిచ
రతఱిచ్ఛటయొనాత్మ్నాబక్వ గ్రౌంజీకటుల్॥ చ॥ పతివిరహార్తిమూర్ఛిలినభం
గిపయోజినివాడబారెద। ద్గతిదినభర్తకున్దెలుప దత్ప్రియతంబ్రియబాసియేగ
నో। జతవిడిహేళిజూడ బడిచక్రమునెవ్వగనేగెకాలసం। గతిరవికబ్బుటన్ము
దముగాంచెననన్గుముదంబుశోభిలెన్॥ సీ॥ నటదుమాధవశిరోంతరలుఠత్సరి
దున్నమద్వారికణపరంపరలనంగ। హరిదంతరాళ మస్వరివిపళ్ళికనిశాకుకిరీటి
బెట్టినగ్రుడ్లనంగ। గగనోపవనమునఘస్రాంతచైత్రసంప్రాప్తిబూసినసుమప్ర

కరమనగ। సంధ్యార్వపూర్వమైజగము ముంచినతమోంబుధి వెల్లిబోడము బుద్బు
దములనగ। ఖరకిరణ దంభదాశాహార కరవిదళిత। బిసరుహాభవాండకువల
యాపీడనోగ్ర। కరటికుంభోద్గళిత మౌక్తికప్రతాన మనగనవతారకాసమూ
హంబులడరె॥ క॥ అత్తరి ద్వారకసత్రా। జిత్తాత్మగృహంబునకు బ్రసేనుడురా
మిక। జిత్తమునదీని కేమిని। మిత్తంబని తద్విచారమేయుండగుచున॥ మ॥ పసు
లూరంబడి యెన్నిణుకుకూరనిదోపన్నాగఖద్యోతముల్ మసకంబారెదిశలకూరో
రపుటిరుల్ త్మొసెండె గూళ్ళన్విహాయసముల్ సేరె। నుడుల్జసించెను నభంమ్మంతం
తకుంరాత్రిపెం। పెసగజొచ్చె బ్రసేనుడింటికకటా యేతెంచడయ్యెన్గదా॥
సీ॥ ఇంతరాతిరియైనకాంతారమందుండియే తెంచకుండుట కెద్దియొకొక్కొ। ఘో
రవిపత్తుచేకూర నౌనక్లైన వేటయందెటువంటిభీకరోగ్ర। మృగములనేనియు

మేకొనితూటాడుబలుపోటరియకాకవానిచేత। మడియునాతడుగాడు మత్పి
యానుజుశక్తిమది నే నెరుంగనామరిదలంప। నెవ్వడోయొకకూడుదురాత్ముడవ్వ
నమున। కస్మదనుజుడుజను దెంచుటాత్మ నెరిగి। రత్నహారణేచ్ఛగహనాంతరము
నకేగి। ధృతకపటయుక్తనతని వధింపబోలు॥ వ॥ అనియోచించి గ్రకుకూనబ్ర
త్యుద్గతపూర్వస్మృతియైయాసత్రాజిత్తుండంతరంగంబున॥

చ॥ వెనుకటికొక్కనాడుమణి వేడినచోదనకేనొసంగకుండినపగనాట
గోలెదనడెందమున న్వహించియున్నవా। డనయమువాసు దేవుడిపుడాతడె
నాయనుజు న్వనంబునన్దునిమి తదీయరత్నమునుదొంగిలినాడిది నిశ్చయంబు
గన॥ ఉ॥ ఎంతకువచ్చెకృష్ణుడిదియేమియధర్మము రత్నమీనిదు। ర్దాంతమనోవి
రోధమునుదాలిచికాలము వేచియుండెవ। న్యంతరసీమనాయనుజునోర్చిమణి
న్హరియించెగాయయో। యింతటిదుష్టులున్నని కనెట్లి తరుల్ బ్రతుకంగలారి
లన॥ క॥ మానకమణికై కొనిన। న్మానెంగరుణా విహీనమతియాచుమదీ। యా
నుజునారకదును మెన। దానకటాదీననేమిదనకులభించెన॥ క॥ అనిసత్రాజిత్తు
డుతన। యనుజుడుహరిచేతమడిసె। నని వెసజిత్తంబునిశ్చయించిభోరున। నను
జున్గురియించియిట్టులని విలపించెన॥ క॥ పరమోత్సవంబుతోభీ। కరమృగయా
ఖేలనంబు గావింపంగా। నరుదెంచికృష్ణుడనుసు స్థిరమృత్యువుపాలబడె నశించి
తెతంద్రీ॥ ఉ॥ చారుశమంతకాంశుతతిచంచలగాగ్రృత దోశ్నసటం। కారము
గర్జగానిబిడకాండపరంపరచే మసూమ్మృగ। స్ఫారదవాగ్ని నార్చుచునె సంగుబ్ర
సేనఘనాఘసంబురూ। పాగిచెగాయయోజలరుహాక్షుసమీరముదాకిదైవమా॥

ఉ॥ ఎక్కడికేగినన్నరలనెప్పుడువత్తువకోయటంచులో । నృక్కుచుతావకా
గతికిజూచుచునుండగవచ్చిభక్తితో। మ్రొక్కకపుంగలించుకొనిమోదితునన్నొ
నరింతువిప్పుడీ। వెక్కడనుండివత్తువనియేనెదలోదలతున్నహెూదరా॥

సీ॥ పరుషతపోదీక్ష దరణినారాధించి కాంక్షనేలశమంతకముబడశితి
బడసిననేమియన్నడు రానిజలజాక్షుడేటికి మనయింటికేగుదెంచె। నేగుదెంచి
ననేమిబాగుగావనితల్ప కాశమంతకమేలనాతడడిగె। నడిగినవెంటనే నధికవైర
ముబూనబడదనిమణినేల నిడగనైతి। నిడకయుండిననేమినేడడవికేల। నదియధ
రియించియరిగితీ వరుగుజాడ। మేలశౌరికిదెలిసిహా యింతచర్య। మొనయుట
త్వదీయ మృతికిగాబోలుననుజ॥ వ॥ అనిబహువిధంబుల విలపించివెండియు॥

ఉ॥ హాయనుభవ్యరూప నివహాయనునర్ఘళ దృశ్యమానబా। హాయనుసాంద్రవి
క్రమవహాయనునిర్జిత విద్విషత్సమూ। హాయనుధైర్యదైవత గృహాయనునాశ్రి
తబాంధవానుమో। హాయనుసన్మనోజలరుహాయనుసువ్రత ఘూర్వహాయనుజా॥

ఉ॥ నాయనుసంభవాయను ఘనాయనుదూరిత మత్తచిత్తమా। నాయనుచం
ద్రబింబ వదనాయనుకోవిదవర్ణనీయచా । నాయనునాతజాసంస దవనాయ
నుకోమలవాక్ప్రకాశమా। నాయనుసద్గుణౌఘభవ నాయనుయాదవ నం
దనాయనుజా॥ ఉ॥ రాయనునన్నుబాయ నగురాయనునామొర నాలకింపవే।
రాయనుగూర్మిగన్గొనుము రాయనుబలికిన బలుకవీవదే। రాయనునంకపాళి
నిడరాయను నాప్రియసోదరాయనుజా॥ వ॥ ఇవ్విధంబున సత్రాజిత్తుపుత్రమిత్ర
కళత్రాద్యఖిల కుటుంబయుతుండై ప్రసేనుగురించికన్నీరు మున్నీరుగా ఘోరు
ఘోరునవాపోవుచున్న నారోదనధ్వానంబువిని పౌరులందరం దులకుంబరదెం
చిసందడులం జడియుచునిదియేమికారణంబని యడిగిననయన కోణంబులదిగ
జారునశ్రుధారల దుడిచికొనుచు నెల్లరువిననప్పౌరముఖ్యులతో సత్రాజిత్తుం
డిట్లనియె॥ చ॥ వెనుకటికొక్కనాడు నరవిందదళాక్షుడు మాగృహంనకుజ
జనువునవచ్చి నాకినుడొసంగుశమంతక మిమ్మటన్ననే। దనకదియీకయుండి
ననదామదినాపయెడ నాటగోలెబా।యనిపగబూనిరత్నహరణార్థముకాలనిరీ
క్షితాత్ముడై॥ ఉ॥ మామకసోదరుండల శమంతముకంధర దాల్చినేడువ।న్యా
మహీవేటగ్రుమ్మరగ నాతనిజంపిమణిన్హరించెనే। నేమనిచెప్పువాడనిక కృష్ణుడు
మమ్ముమనంగనియ్యడ। య్యోయామిముబోంట్లువిన్నవన కొచ్చుమటంచు దలంచ
డేమొకో॥ ఉ॥ ఎంతకువచ్చెకృష్ణుడిది యేమియధర్మము రత్నమీని। దుర్దాంత
మనోవిరోధమును దాలిచికాలము వేచియుండివ। న్యాంతరసీమ నాయనుజు

నార్చిమణిన్హరియించెగాయయో। యింతటిదుష్టుఁడున్ననిక నెట్లితరుల్ బ్రతు
కంగలారిలన్॥ క॥ మానకమణికైకొనినన్। మానెన్ గరుణావిహీనమతియా
చుమదీ। య్యానుజునూరకదునిమెన్।వానకటాదీననేమిదనకులభించెన్.

ఉ॥ ఈతఁడుధర్మకర్తయట యెల్లవివాదలు దీర్చుపట్లనా। హాతనకిట్టి
దుర్నయము లర్హమెదుష్టతమామకానుసం। జాతునిజంపినట్టి కలుషంబదియె
ప్పటికైననిప్పయో। జాతదళాయతాక్షునకు సంఘటియింపకయూరకేగునే॥
తే॥గీ॥ మొదటవెన్నలుహరియించె బిదపగోప। కన్యకాంశుకహృతిసల్పెగడ
కునస్మ। దుపలనుగ్రహించె బాల్యంబునుండిచోర।వృత్తిచేగదబ్రతుకుటకృష్ణు
డహహ॥ వ॥ అనిగోవిందునిందింపుచుగ్రందుగావందురు సత్రాజిత్తునుసద్వ్యస
ముచితాలాపంబుల నూరార్చియటదరలి తమలోదారొండురుతో గృష్ణుం
డెంతజేసెనను వారునుమహాత్ముండగునతండిట్లేల జేయుననువారును దీనినిశ్చ
యింపనెవ్వరితరంబను వారునునగుచు నప్పౌరులు నిజనివాసంబులకుంజనిరం
తసత్రాజిత్తుండును యువీయవియోగాస్తోక శోకానల దందహ్యమానమాన
సుండగుచు నిద్రాహారంబులుజ్జగించి క్షణక్షణానుజాను జేత్యనులాపంబులగూ
యిడుచునాకేయి వేగుచున్నంత॥ మ॥ అనుమానంబున శౌరిదూరికలుషం
బార్జింపకేవంచుగ్ర। ద్దననాత్మప్రియశిష్యుడౌటనల సత్రాజిత్తుబోధింపనిం। పె
నయన్వ్యాసర నాయకుండనుపగా నేతెంచుదద్దూతలా। గునబ్రాచిన్బొడిచెన్
మిణుకుఁగారనివేగుంజుక్కఁగస్వచ్ఛచ్ఛవిన్॥క॥సఖియోగకోకదృగ్జల। నివహామృషా
వర్ష విరమ నిశ్చత్యయుకై। తవశారదవేళోద్భవ। నవధవళాభ్రమనదూర్వునం
దెలుపారెన్॥ తనకున్ శౌరికి హార్యభిఖ్య ధరసందర్భించుటంజేసిత। ద్ఘన
సౌజ్ఞాభ్యనుబంధ బంధురతిసత్రాజిత్తు దుర్నీతిన।ద్దనుజారాతికిదెల్ప వచ్చెనన
బ్రాతఃకాలవాతూలమొ। య్యనవీచెన్దరఫుల్లపంకజ కషాయామోదసంపా
దియై॥ చ॥ అవనినభోంతరాళగహనాంతరసంచర దంధకారకై। తవమద
నాగమున్నమయదంభకిరాతుడు వేగుచుకఁకై।దువనరుకన్బొరిందొరగుతోర
పురక్తఝరంబనంగన। బ్జవనహితోదయ ప్రథమపాటలదీధితి పొల్చెదూర్పు
నన్॥ శా॥ సత్రాజిత్తుసహోదరుంగురిచిత త్సద్మంబునన్ మ్రోయుని। ర్మా
త్రాత్రఁధ్వనియోయన్నలకలారావంబుగావింపుచుం।బత్రిశ్రేణులుగూళ్ళవెల్వడె
దదాబాలప్రవృద్ధారికిన్। ధాత్రీజంబులుజాలిబడ్డకరణిన్ జారెన్దుషారాంబు
వుల్॥ ఉ॥ పావనజాతశోభబెనుపన్గుముదాళిశిరిన్హరింపగా। గేవలరక్తిమైనిను
ఢొగింజనుదేరగ దద్విజాతియా। గావుననొంటిమైనెదురుగాగనుపట్టగరాద

టంచునెంతే వడిజోడు గూడినగతిన్ గపగూడెరథాంగమయ్యెడన్॥ శా॥ మా
నానాండజ జ్ఞాతినేలు గరుడున్మన్నించువాడట్టిరా। ధానాథున్మదిగొంకమూరక
యసత్రాజిత్తునిందించెగా। బోసికీతనిదుర్నయంబు హరికిన్ ముమ్మాటికిం దెల్ప
మా। కౌనంచున్ ద్రివిధంబులన్మొరయుచాయన్నానెగోళ్ళెల్లడన్॥ ఉ॥ తేనియ
నిగ్గుబొట్టునిడి తేటులకాటుక దిద్దికర్ణికల్। బూనిరజోహరిద్రమెయిబూసియు
కంకణహంసకవ్రజస్వానమెసంగగ్రొందరగపద్యేదజారగసన్ముఖాబ్జయై। భా
నునికంటెనొల్లొలుతపద్మినిమేల్కనియుండెనింపునన్॥ మ॥ తనభక్తుండు ప్రసేను
నగ్రజుడుదుర్దాంతార్తిచేనున్నవా। డనివానింగృపనాదరించుటకుడాయంవచ్చె
నాప్రాచినె। ట్టనసూర్యుండుదయించెగల్యానృపచూడారత్నమైతోనమి। న్నూన
కున్బ్రాకెనవారుణాతపముతన్నూత్నాంగరాగంబునన్॥ వ॥ అయ్యవసరంబు
ననారేయిసత్రాజిత్తుండొనర్చుకృష్ణవిషయంబైన నిందాప్రశంసకర్ణాకర్ణికగా
బురంబునెల్లెడవిల్లి విరిసిపరస్పరపుగుసగుసలెసగమెసగు చుండెనటశౌరిహ
జారంబున॥

సీ॥ తేజోపహృతవసుదేవుండు వసుదేవుడుచితక్రియోద్ధవుండుద్ధవుం
డు। నానార్యపూజనానందుండునందుండు। వైరిభీకరణనా-సీరిసీరి-భూరిప్ర
ణోద్యమాక్రూరుడక్రూరుండుచకితలోకకృతవర్మవర్మ। సతతప్రతితశౌర్యసా
త్యకిసాత్యకికల్యకుంఠితభుజాగదుడుగదుడు। నాదిగాగలబాంధవులర్హపీఠి। కస్తు
లైయుండకవినటగాయకముఖ నిఖిలజనములు తమతమనియమితస్థలులవసిం
చియథావిధిబలసికొలువ॥ సీ॥ నికటస్థలినెసంగునిజసద్యశోవిక్రమములట్లశంఖ
చక్రములువెలయ శ్యామలాభ్రోజ్జ్వలచ్చంచలాకృతిమేనహొంబట్టుజిలుగురెం
టెంబువరల। బ్రథమాద్రిపైనొప్పుబాలార్కబింబంబు గతిగిరీటముమస్తకమున
నమరం। నాత్మస్థభక్తాంచదను రక్తివెలిబర్వుపగిదిబేరెదకౌస్తుభంబుసెలగ। హార
కుండలకటకకేయూరముఖ్య। భూషణద్యుతులెల్లెడబొరయవంది। మాగధుల్
సంస్తుతులొనర్పమాధవుండు। నిండుకొలువుండెగన్నులపండువగుచు॥ వ॥ అ
య్యవసరంబున నహరహంబుబురంబున గ్రుమ్మరునమ్మధుసూదనువార్తావ
హులరుదెంచిసముచితభయభక్తిసంభ్రమంబులు మనంబునబెనంగొనవినయ
వినమితశరీరులైకరకమలంబులుముకుళించియిట్లనిరి॥ క॥ దండంబుజగద్రక్షక।
దండముజలజాతనయన దండముశౌరీ। దండంబుదేవకీసుత। దండముఖలహార
ణనిపుణదండముకృష్ణా॥ అనినమస్కరించిమోడ్పులనిలుచున్నవార్తావహులంగాం
చికృష్ణుండునగరవార్తావిశేషంబులేమియనియడిగినవారలిట్లనిరి॥ శా॥ స్వామీ

దేవరవారికే మనుచువిజ్ఞాపింతుమీరేయిను। ద్ధామప్రీతిబురింజరించు నెడస
త్రాజిత్తుగేహంబున। స్త్రీమార్తధ్వనిఘోరునక్ దివిభువుల్ నిండంగమ్రోసెంద
దీ। యామేయార్తరుతిన్వినక్ బడెనవాచ్యాశ్రావ్యవృత్తాంతమున్॥ వ॥ అదియు
ద్దియునిన మున్నొకకనాడుమీరుసత్రాజిత్తుగృహంబునకు విచ్చేసితదీయశమం
తకంబడిగిననతండిడకున్ననాటంగోలెమనంబునబగబూనియుండినిన్నతత్సహో
దరుండలప్రసేనుండమ్మణిధరియించియాఖేటక్రీడకడలికరిగిననెరింగివానివనంబు
నజంపితద్రత్నంబుహరించితిరనినిజాదరణకరణనిమిత్తగృహాయాతపౌరజనంబు
తోజెప్పుకొని దుఃఖించెనవ్వార్తయేకర్ణాకర్ణివశంబున నెల్లవారితరేతరంబు
గుసగుసలంబోవుచుండిరని విన్నవించినసుల్లంబులురుఝల్లుమన నెల్లసభాసదు
లును పరస్పరాలోకితముఖులయి యతివిస్మితచేతసులై రికృష్ణుండునునట్లన
న్యైనిజమనంబున॥ అక్కటనింతకంటెవిన నబ్బురమెయ్యదిపూర్వ మెన్నడో।
యొక్కడమానికంబడిగియుండితిగాకదియీకయున్నచో। నెక్కడవైరమూని
తిదిమెక్కడిముచ్చటతద్యలీయునే। నెక్కడప్రాణమారిచితి నెక్కడిమానిక
మున్హరించితిన్॥

ఉ॥ వానిసహోదరుండువనవాటికిబోవుటయేనెరుంగన। మ్మానికమే
డగొంటినణుమాత్రమునెమ్మదినెవ్వరెట్టివా। రైనదెరుంగలేకజడుడైయతడేని
దిచేసితంచునా। పైననుమానమూనియపవాదము నూరకగూరిచెన్గదా॥ శా॥
న్యాయన్యాయములెన్ననెవ్వనితరంబాలించువారెల్లనా। హాయానానిదకాదు
కాదనెడువారల్గాకసారాంశమున్। దీయంజాలుదురే తలంపనకటానిందా
భారంబూరకన్।నాయందేర్పడెదీనినింకమరలన్మాయించుటేమాటకో॥ఉ॥నే
డిదినాకకారణపునిందఘటించుటకున్ నిదానము। న్జూడగనాత్తభాద్రపదశుద్ధ
చతుర్థిపయోఘటోదుస। మాడనుబింబదర్శనసమగ్రతసూశశిగూర్చి విఘ్నగా
జాడినశాపవాక్యముయదార్థముగాకదియేలవేరగున్॥ వ॥ అనిమనంబుననూహిం
పుచునానిఖిలగుణగణాలంకరిష్టుండగుకృష్ణుండెల్లవారలువిననిట్లనియె॥ సీ॥ విను
డేనుమున్నొకకదినమునబంధుభావమునసత్రాజిత్తుభవనమునకు। సరవినేతెం
చిప్రస్తావవశమ్మున నతనిభావమెరుంగనాశమంత। మిడమంచుగోరితినింతయు
గాకింకనేకల్మషక్రియనెపుగనిష్టు। నూరకనిందసేనూరెనాయడదీనినె భ్భంగి
నైనసమాయింతుగాని। పూర్వమందుజతుర్థినంభోజవైరి। గాంచువారికినపనిం
దకలుగుగాక। యనుచుజంద్రుగురించిగజాస్యుడాడు। మాటనేడిట్లునాపట్ల
నూటిపడియె॥ చ॥ అనవినిసభ్యులెల్లవిననాహరితోహలియిట్లనుక్సుధాం।

శునిమహానెవ్వ రేనియును శుద్ధచతుర్థిని గాంచినఁ సడిం। గని మెదరంచు నేలను
డు కాంతుశపించె గజాస్యుడద్దినం। బున నెశశాంకుదర్శనము బొందగ నేటికినీకు జే
కు రెన్॥చ॥ అనిబలదేవుడాడ్డనలినాయత నేత్రుడు తత్కథాక్రమం। బునిఖిలమ
గ్రజాతునకు బోధమొనర్పగనుత్సహించియి। ట్లనుకుసుమాయుధాహితశిరోం
తనితాంతసరిన్మహార్మహా। ర్జనితతరంగరంగదతిసాంద్రఘుమంఘుమనాద
మాధురిన్॥

శా॥ దిక్కాంతాభిముఖస్థదర్పణమనన్ దీపించు రౌప్యాద్రిస। ప్యక్కౌ
తూహలవృత్తిసర్వసురసమ్మిత్కోటికోల్వన్మణీ। భాకూటంబున భద్రపీఠి
నుమయున్ భర్గుండుగూర్చుండి మే। ల్పెక్కప్పన్ భువనావనంబరయుచుం బే
రోలగంబున్నచోన్॥ క॥ జననీజనకులకింపుగ। గణనాథుడు బాల్యకేళికాపరు
డై పె। ల్చనకుబ్జాకృతినచ్చట। ఘనముగ గ్రీడింపుచుండగని చంద్రుడెదన్॥ఉ॥ యా
తనికన్నులెంత మొగమెంతయుదోజ ఘనంబులెంతకా। ళ్లేతులవెంతయీగిట
కసీదిలకింపగరోతయంచురూ। పాతిశయస్మయంబునగిలార్చుచుబకకననవ్వ
నవ్వెనన్। శీతమయూఖునుద్దవిడసింధురవక్త్రుడు గాంచి చెచ్చెరన్॥ చ॥ కినిసిమ
హోగ్రుడౌచుబలికెన్నిరతంబున శేషలోకపీ। త్యనిబిడచారుమూర్తినసిగర్వము
చేనవమానదృష్టినై। కనిననునవ్వెదత్ఫలము గాంచెదుగాక చతుర్థిచంద్రునిం। గ
నినజగజ్జనంబునకకారణనిందనమావహిల్లెడున్॥ మ॥ అనిశాపంబిడినంత నేవెర
చియోయయ్యాజడాత్ముండనై। యనఘున్నిన్నుహసించినాడమదినాయజ్ఞాన
మున్ సైచవే। జనముల్నఁగనన్నట్టియొచ్చెమెనయన్ జాలంగృపావీక్షణం। బున
నన్నున్ దిలకింపుమంచుశితధాముండార్తిబ్రార్థించినన్॥ శా॥ కారుణ్యాత్ముకుడైగ
ణాధిపతివక్కాణించెమచ్ఛాపదు। ర్వారాలాపమమోఘమెందునదితప్పన్ జాల
చేతత్ప్రతీకారోపాయమొకండొనర్చెదను వేడ్కన్ నన్నుకల్పోక్తినా- ప్పారం
బూజయొనర్చువారలకు వేయానిందవాయున్ శశీ॥ఆ॥ నావ్రతంబుసలుపునరులకు
నపవాద।మడగుపేమివింతయట్టివారి।కీప్సితంబులెల్లనేపారుననియుమా।సూను
డబ్జవైరికానతిచ్చె॥ ఉ॥ అప్పటినుండియున్మనుజులబ్జవిరోధిచతుర్థిజూడగా।
నొప్పరుదప్పిదారియెపుడొక్కెడదైవకృతిన్ హఠాద్గతిఁ।దప్పకగాంచనైనని
దానపునిందఘటిల్లుదానికై। యప్పురభిత్సుతవ్రతమునాచరియింతురనారతం
బుగఁ॥ చ॥ చనినచతుర్థినాడెచటచంద్రుడుగన్పడునోయటంచునే। ననయము
నప్రమాదమతినారయుచుండెతినున్ననేమిడా। సినవిధిదప్పనేరుచునె క్షీరఘ
టాంతరమందునాకుదో। చెనమృతధాముడకటతముచేనిటులూరకదూరుచేకు

రెన్॥ మ॥ అపనిందాహరణార్థమిప్సితసమస్తైశ్వర్య సంసిద్ధికై। విపుల శ్రద్ధన
నేక దేవతలునుం బెక్కండ్రు రాజర్షభుల్। ద్విపవక్త్రవ్రతమాచరించిరనుచున్
విన్నారమంచుం గరమా। ధిపు దేవంవిధి దెల్పనీరివ్విని దైతేయారితో నిట్లనుం॥

క॥ పరుషానిదాననిందా। హరమఖిలేప్సితశుభావహంబగునేత। త్కరివద
నార్చావ్రతమున్ రువడిజేయుదనుమనము బరమప్రీతిం॥ అనదోడ్తోపురిజాట
బంచిశుభవాద్యవ్రాతముల్ మ్రోయతా। రను మోదంబున రామకృష్ణులుకృతై
కాభ్యంగనస్నానులై ఘనభూషాంబరగంధమాల్యమహితాకల్పాఢ్యులై బాం
ధవా। ప్తనికాయంబుపురోహితాది బహువిప్రశ్రేణివేష్టించి రాన్॥ గీ॥ ఆత్మదై
వతగృహమున- కరుగుదెంచి- కనకపీతస్తులవుచు గాంచనవితర్ది। విమలమణిపీఠి
సౌవర్ణ విఘ్నరాజ। విగ్రహంబుప్రతిష్టగావించిభక్తి॥ క॥ కల్పోక్తపూర్వకము
గన। నల్పపురోహితముఖయికనానార్యసభా। జల్పితవాగనుగతిసం। కల్పము
గావించిసాంద్రకౌతూహలులై॥

సీ॥ ధ్యానంబుశైలకన్యాతనూభవునకు నావాహనమ్ము గణాధిపతికి।
నర్ఘ్యపాద్యంబులు హరుకూర్మిపట్టికి నభిషేకముమతంగజాననునకును। లలితపు
ష్పాంజలుల్ లంబోదరునకు నిర్మలపుగంధంబు ద్వైమాతురునకు । ధూపంబు
మూషకతురంగునకు దీపమురగభుగ్వాహపూర్వోద్భవునకు । మోదకో
దనముఖ్యనివేదనంబు । విఘ్ననాయకునకు నంచు వేడ్కనొసగి । భక్తరక్షార
తాయకృపాయుతాయ। యఖిలదాయ నమోనమోయనియొరిగిరి॥ శా॥ ఈరీ
తిన్వివిధోపచారములచే హేరంబుబూజించి దీక్షారాజచ్ఛుభకంకణాత్తక
రులై సంతుష్టి బొందించిరిం। పారగ్భూసుర కోటినిష్టతరమృష్టాన్న ప్రదా
నాప్తిప్రేమారూఢోక్తుల భూరిదక్షిణలచే నానీలపీతాంబరుల్॥ క॥ అనుముదితు
లగుచు బ్రాహ్మణులనిశాభీష్టార్థసిద్ధిరస్తని నెయ్యం। బునబల దేవాంబుజలో । చ
నులను నాశీర్వదించి జనిరిరువులకున్ ॥ శోషితవైరిసీరియను । బుంజలజాక్షుని
జూచిభోగిరాడ్భూషసుతవ్రతంబు పరిపూర్ణముగానెర। వేరెదతత్కృపాశ్లేషతనీ
ప్రయత్నము ఫలించునుగావున నాశమంతకాన్వేషణ మాచరింపుమికనీ।
వపనిందదలంగనావుడున్॥ క॥ తనచేతస్సంకల్పం। బునకునిజాగ్రజునివాక్యము
లుసూటిపడన్। మనమునహర్షించిరహిం। వనజాక్షుండనిమెనెల్లవారలువిన
గన్॥ శా॥ మాత్రాతీతశుభంబెసంగగణ సమ్రాట్పూజగావించితిన్। ధాత్రిం
ధన్యుడనైతి నెయ్యడశమంతంబున్న శీఘ్రంబునన్। సత్రారాతిసుతప్రసాదము

నవేసాధించి దోర్దర్పియై సత్రాజిత్తునకిచ్చెదం దదుదితాగ్ర్యవ్యోక్తిమాయించెదన్॥ వ॥ అనిమహోత్సాహంబున బలికి శార్ఙ్గగదా ప్రధానదివ్యసాధనసహితంబుగా రథంబ్బాయితంబొనరించి తెమ్మని దారకుని యోగించి నతివేలశౌర్యరసలీలా హళహళికదనుత్రాణశిరస్త్రాణంబులు ధరియించి సుదర్శనపాణియై శమంతకాన్వేషణప్రయాణోన్ముఖుండగుటయు॥

సీ॥ ధిషణాభ్రంకష హేషాపరాభూతశాత్రవసైన్యమౌ సైన్యమూన్చి
ఖురవిఘట్టిత ధరాభరనతాశేభ సుగ్రీవమైతనరు సుగ్రీవమూన్చి। ధారాజితాం
భోనిధానోర్మికా మేఘపుష్పమైదగు మేఘపుష్పమూన్చి। వాలవిక్షేపనోద్భట
వాతధుతబలాహకమై వెలయుబలాహకమునూన్చి। యరదమాయుత మొనరిం
చియందుగరుడ। కేతనంబెత్తి ముంగలగేలు మొగిచి। దారకుండున్నభక్తమందా
రకుండు। నరసఖుడుదద్ర ధారోహణంబు జేసె॥ మ॥ ఖగరాట్కేతు విభుంతు
దాక్రమిత చక్రస్వామి నేమ్యుగ్రనా। దగణక్షోభితదిక్కరిశ్రవణ బృందంబాశ
తాంగంబుపైనాగలంగిలోకాని దారకుండు గవికెల్నోళ్ళందు సళ్ళించిపెల్లుగ
దోలెన్ హయులంగరాగ్రవిలసల్లోలత్కశావల్లినై॥ ఉ॥ అంధకభోజవృష్ణికు
కురాంధకవీరచమూపరంపరల్। సింధుతరంగబృందముల చెల్వునపైపయిరా
గ భేరికా। దంఘణదంధణంధణనదధ్వనిసంచయముల్ దిగంతపూరం। సంధులుప్రీలజే
యనరుసంబలరారగ బోయిచెగటన్॥ స్రగ్ధర॥ కనియెన్ కృష్ణుండు సైన్యోత్కరు
రములియుగడన్ గ్రందుగా రాగభల్లూ। కనికాయఘ్రాణరంధ్రోద్గతపవనచయా
కర్షితాఖిలవల్మీ। కనితాంతోత్రాకాంత దర్వీకరనికరశిరః కంజరాగోట్మకా
లో। కనజాతత్రాసదా వద్గహనమదగజగ్రామకాంతారసీమన్॥ మ॥ కనిప
ద్మాకరముల్ దరుల్ సొరెలు వాకల్ గుంజముల్ శైలపా। దనికాయంబులు గండ
పాళికటకస్థానంబులున్ మత్తవా। రణపాదాంచల ముద్రితస్థలులు వ్యాఘ్రక్రో
డముఖ్యోగ్రజీ। వినిశాంతంబులు శౌరియయ్యెడ వినన్వేషించుచుం బోవగన్॥
శా॥ తత్రత్యస్థలులం బ్రసేనకరకోదండచ్యుతాస్త్రచ్ఛటన్। గాత్రంబుల్ దెగిప
డ్డశల్యాచమరీ గంధర్వవాహాసుహృ। త్పోత్రివ్యాఘ్రతరక్షుగండకమృగేట్తుండి
ద్వీపిశ్రేణిముల్। చిత్రంబైకననయ్యెశౌరికినతక్షేమక్రియాకారికిన్॥ మరియును॥

క॥ ప్రేంఖత్కంఖాణోత్తమ। రింఖాటంకాంచల త్వరితధాత్రిరథ। ప్రేంఖోళ
నమాపిచమూ। శంఖంబులతోడశార్ఙ్గ చాపుడుకనియెన్॥ మ॥ అలధారాట
ఖురాగ్రకర్షితవనజ్యామార్గముల్ దొట్టియు। వ్వలబోగన్పడె సింహశాతనఖ

రప్రతప్తున్నదంతావళో। జ్వలకుంభచ్యుత మౌక్తికోత్కరములన్ వాహిద్ధని ర్యాణదం। తలత్రాంతామిషముఖ్యముల్ దనరుగోత్రొభృద్గుహాదేశమున్॥ శా॥ దానిన్జూచుచు రాగ నయ్యమణిమీదన్ మ్రొగుచున్ మక్షికా। శ్రేణుల్ పెన్రొదలాచరింప విలసజ్జింహాంజిరంజీషిసం। తానంబున్ వెలికిద్వమాన్గొడ నుగోత్రంగూలియున్నట్టియా। జానేయంబును దూద్వహాండుకనియెన్ సైన్యాళితో జెంగటన్॥ క॥ కనియిది ప్రసేనతురగం। బనితనవారలకు జెప్పి చరిగెడుయాదునం। దనునకు బ్రసేనుపీనుగ। గనులంబొడగానయ్యె నంతారమునన్॥ మ॥ నరశింహోజ్జ్వల శాతదీర్ఘనఖదంతక్షుణ్ణ దైత్యేంద్రమా। దిరిగాసింహపునర్భవాంచలపిశ్ఛదీభూతసర్వాంగుడున్। ఖరవజ్రోపమ దంష్ట్రికాగ్రవిదళత్తర్ఘంతుండుదంశీపరు। పరితుండును బలిప్రష్టపీడితతనూమాంసుండునై యున్నెడన్॥

మ॥ కదియంబోయి మహోగ్ర కేసరినఖాగ్రచ్ఛిన్న సర్వాంగుడై। చదిసెన్ వీడె ప్రసేనుడంచు స్వసుహృత్సంఘంబుతో జెప్పి తా। చ్ఛదముల్ శోధన జేసి దివ్యతరరత్నంబందు లేకుంటుటన్। గదలెన్ సింహముచన్న మార్గమునను కంసారిసానీకుడై॥ ఉ॥ గబ్బువెడంగనోటశకవ్రజమీగలు మ్రోయగా ట్టుపై। ప్రబ్బి సటల్ జలింపబెను బాతులుగ్రద్దలుకాకులుంగరం। బుబ్బుచుము కుర్లందరసమూడిచిమెకర్లగ జచ్చిపడ్డబల్। బొబ్బ మెకంబుగాంచెయదు పుంగవుడేగుచు గొంతదవ్వనన్॥ వ॥ కాంచిపంచత్వంబునొందిన పంచాస్యంబు చెంగటికరుగుదెంచి యకార్లంచనాంబరుండనుచరసంచయంబులన్గనియిట్లనియె॥ క॥ సత్రాజిత్సోదరునల। గోత్రగృహానికటసీమ గూలిచియెచటన్। గాత్రంబువాయుసామజ। శత్రువడుగుజాడమనకు సర్వముదెలసెన్॥

చ॥ఇదివాకయచ్ఛభల్లనఖహేతిహతిం దెగటారినట్లు నాహృదయములో నదో చెగనుడిచ్చటదచ్చరణాంకముల్ లభిం। చదుమణి ఈడభల్లుకముజాడనబోయి తిమేనిజేతిక। బ్బదెయదిరండటంచుయదువల్లభుడేగుచునుండెనయ్యెడన్॥ సీ॥ ధకార్లమహోగ్రఘాంఘాన్ని నాదార్భటల్। భటులసందడిమ్రోతబలసిపెరుగ। బహుపదాతిచ్ఛటాపదపరాగములు పరాగముల్ ముసుగొందబ్రాకెదివికి। ధీరసైన్యేశకోటీరంపువెలుగులు వెలుగులరాజిగుల్వియ్యమంద। నిశితవాలప్రభాసీల వితానంబుసీలవితానమైనింగిబర్వ। నడచెవృష్ణి కేకయాంధకముఖోరు। సైన్యకలిఖాణశఫపుటక్షతధరాధురాప్రభుగ్నస్ఫుటస్ఫుటిప్రభువతంసు। డగుచుహరి భల్లుకేశ్వరునడుగుజాడ॥

శా॥ కాంచెన్ పంకజపత్రనేత్రుఁడలబుఁటుస్వామినిగుప్తాత్మమున్ ధ్యాంచద్దివ్య
మణిపరిగ్రహణకార్యాయాతనై జాగమోదంచల్లాభకృతార్థభూధరనుతిధ్యా
నాఘధీకృన్మరుత్సంచారోగ్రనదద్గుహన్ గురుతరధ్వాంతచ్ఛటాధూర్వహన్॥
క॥ అలగహ్వరిధరమహాబిలపర్యంతంబుఁబుఁకుఁవీరుపదాంకంబు లుగలుగుట
దన్నికట స్థలిదాశార్హుండుసానుచరుడై చేరెన్॥ ఉ॥ ఈగతిజేరికృష్ణుడునిజేష్ట
లనందరగాంచినేడునే నీగుహజొచ్చిరత్నముగ్రహించివడిన్ జనుదెంతునిచ్చ
టన్ బాగుగనిల్వుడీయనియపారతమఃపటలీప్రవేల్లితోగ్రాగబిలాంతరాళ
పథమందరిగన్ పృథుధైర్యశాలియై॥

క॥ భువనములుజడిననాడర్ణవముననొకమఱ్ఱియాకు నంబడియురులె
క్కుఁవయగుతరిభాసిలుమాధవుఁడలుకునెకొండ గవిబాదలుచీకటికిన్॥ఉ॥ గ
హ్వరమందుగాఁరొఁనిన గాఢతమచ్ఛటయోజనార్థమా బాహ్వాభిభూతశేషు
డగుపద్మదళాక్షుఁపు బోయిగన్గొనెన్ బహ్వరవిందముల్ మధుపపంక్తులురా
జమరాళముల్ రథాంగాహ్వవిహంగముల్ గల మహాకమలాకరమింపుమీర
గన్॥వ॥ వెండియుజెండమయూఖుండు దర్యఖండధ్వాంత మండలంబులంబు
రుడింపబహురూపమండితుండై జ్యోత్స్నోయనసముత్తాల ప్రభాపాళికాతి
వేలమణిజాలాలవాలంబులగు కూలంబులును రంగదుత్తుంగతరంగాభంగడో
లాసమాలోలమరాళబాలికావళక్షపక్షోక్షిణ వాతోత్క్షేపితజలబిందుపరంప
రాసంభరితమరుత్తిరశ్శోరవారంబులును వదాన్యపుష్పసావవాతకీర్తిచ్ఛటా
ధాళధళ్యకాంతులందెగడుపాండురసితాభ్రఖండంబులు కాండాధిపతికినిరా
జనంబులీసమకట్టికమలావధూటిస్ఫాటికపాత్రలందు నాటించెనోయనదరీభా
గభాగమలినాబ్జకాంతోపలఫలకోపాంతకాంతంబులగు ఫేనోత్కరంబులును
సత్య లోకంబుపోలికకు శేశయజాతోద్యోతితంబై వైకుంఠంబువడువునచక్రవి
క్రమప్రకాశంబై కైలాసంబుచందంబునభృంగ్యనిశాశ్రయంబై సుగ్రీవసైన్యంబు
భంగిఁకుముదసంయుతంబై సరస్వతీబాహుదండంబుగతికచ్ఛపీశోభితంబై య
భంగామృత పూరంబయ్యుంనభంగామృతపూరంబై యవిసారాభిరామంబ
య్యునువిసారాభిరామంబై నారాయణతుందంబుగతి భువనపూర్ణంబై వెల
యు నజ్జలజాకరంబు గడచిముందర॥

సీ॥ పోవపోవగదోచె పుష్పితఫలితరుక్మమయరంభాదికక్ష్మారుహములు
జనజనబొడగట్టెమణిసాల సౌధగోపురసురాలయధనాకరగృహములు. న
డువనడువజూడ బడెరత్నపట్టభంగస్ఫూర్తి వరదీర్ఘికాచయములు సాగసా

గంగగాంచగనయ్యె బహుచిత్రవర్ణముల్గలిగినపక్షితతులు । నరుగనరుగంగ
జూపట్టెననిశముఖిల। శాస్త్రచర్చాప్రథితకీరశారికాళు। లేగనేగగనంబడిరిందు
ముఖులు। హర్మ్యభాగంబులందునారాయణునకు॥లయగ్రాహి॥ సారఘనసా
రసుపటీరముఖసౌరభవిహారపృథుఘూరిగృహవారములనెల్లన్ । మీరియుమ
సారమణిహారపుహజారములజేరజనపంజరపుకీరనికరంబుల్। బేరెలుగుతోనిత
రశూరుడిటుజొచ్చెనిపుడారసిగనుండనుచుసారెకువచింపన్। నేరుపునమించుస
దగారములగొన్నిటినిధీరుడటుగాంచియదువీరవరుడంతన్॥ శా॥ కైలాసాచల
శృంగమట్లలరురంగజ్జాంబవత్యంగనా। కేళీసౌధముపట్టభంగసరణింగృష్ణుండు
పై కెక్కి-దల్లీలన్మెచ్చుచులోనికేగికనియెన్దివ్యప్రభాకాంతమున్ । త్రైలోక్య
స్తుతిమంతమున్వరశమంతంబున్శుభాక్రాంతమున్॥చ॥ ప్రకటముగాకయుం
డపదపద్మములల్లనమోపుకొంచునం। దకధరుడేగిపైముడినిదావదలించగమూ
పుపైశమం। తకమణివ్రేలెబుక్షపసుతామహితాధరపద్మరాగమి। ట్లకుటిలవృ
త్తిభావిసమయంబునజేకురునన్నకైవడిన్॥ గీ॥ జాంబవత్పుత్రికాధాత్రిశౌరి
గాంచి। బెగ్గడిలిబుక్షనాథునిబిలచినీదు । నందనీకేళికాకుర్దనమణిగొనగ। వచ్చి
నాడిటుదొంగజవమునరమ్మి॥క॥ అనియాక్రోశధ్వనిజే। సినవినియయ్యచ్ఛభల్లశే
ఖరుడురయంబునసంవ। ర్తాంతకుచాట్పునదస్థలికరుగుదెంచె। ఘూమిచలింపన్॥
చ॥ ఉరువడిజేరికృష్ణగనియోరిగజారివసించియున్నకం। దరమునకున్శశంబుగ
తిదల్పకమద్గృహమైనయూబిలాం। తరమునకేగుదెంచితిగదామరియంతటబోక
రత్నత। స్కరతయొనర్పబూచితిరసన్బ్రతుకంగగలావెదుర్మతీ॥ చ॥ తిరిపెము
గాగనేనడిగిదెచ్చినరత్నముగాదులెరాకభీ । కరమృగరాజునొక్కడనఖప్రహ
తింబెకలించికొన్నభా। సురమణిదీనినైకొనగజొప్పడదెంతటివారికైననీ। వరయ
కవచ్చితౌతొలుగుమాబ్రతుకంగదలంపుగల్గినన్॥మ॥ అరవిందాసనసూనుడన్
బటుజవోద్యద్బాహుయుగ్మండదా। శరథిన్గారిచిత్రేతనాడసురులన్జకాడి
ద్వావాధరాం। తరమందచ్ఛపుకీర్తినించినమహాధన్యుండనేనేడహా। నిరుపాయుల్
నరులేడపొమ్ము దయనెంతేనిన్నుమన్నించితిన్॥మ॥ అనిపల్కన్గనులెత్తినందతన
యుండాభల్లుకస్వామితో। ననియెన్స్వస్తుతిసల్పుకొంటివిఘనంబానేహరింజంపి
యీ। మణిజేకొంటమెరింగినిన్నుబలిమిన్మర్దించినైకోదలం। పుననేతెంచినబల్లి
దుండనెటకున్బోనీనురమ్మాజికిన్॥అనిపలుకుచు॥ శా॥ గానందుక్కునపైడికా
శబగ్గయంగాజేసిసద్భూషణ । శ్రేణుల్జక్కగదిద్దిముంగురులనర్థింబైకిగీలించిక।
ల్పానూనోగ్రఘనాఘనధ్వ్యతనినాదాభీలదోఃస్ఫాలన। ధ్వానుండైయదుభర్తని

లై విలసద్దర్పాతిరేకంబునన్॥ చ॥ అతఁడనుమాటలన్ నిలచినట్టి తెఱంగును జూచి
లోహితద్యుతులుగనుంగవం జెదర దోర్బలధుర్యుఁడు జాంబవంతుఁడు। ప్రతిమమృ
గేంద్రనాదవిసరత్రుటితాష్టదిశావశాధిప। శ్రుతిబిలుఁడై వడిన్నడచె శౌరి తగంస
విరోధిమీఁదికిన్॥ క॥ పరిఘు గొని జాంబవంతుఁడు। వరకౌమోదకిని దాల్చి వార్ష్ణేయు
డు ని। ష్ఠురతరకోపంబుల దా। కిరి లోకత్రాససమరకేళీరతులై॥ వ॥ యిట్లు నజ్జాం
బవజ్జాంబూనదాంబరు లుద్దండసంవర్తకాండమార్తాండ మండలద్వయంబు
మెండున నభంగోత్తుంగభంగప్రతాడితవిహంగరంగంబగు తరంగమాలియుగం
బు భంగి ప్రళయసమయకుపితయమయమళంబు కొమరున విలయవేళాభయంకర
శశాంకమౌళిఫాలస్థలనిర్యత్శిఖిలావద్యుగ్మంబు పోలికన క్షీణపక్షంబులై సర్వతు
మావలయంబునం దారుకులక్షోణీధరద్వంద్వంబు చందంబున గల్పాంతానల్పసాగ
రోదరవిముక్తోర్వీయుగళంబు పగిది దగిలి చుట్టుపేరెంబుగా బరచి చదలద్రువగద
లుద్రిప్పుచు పరిఘాఘట్టనంబుల వ్రాలుకీలాఘట్టంబులనంతరంగంబున బాంగారస
ముద్భటపక్షఘాతంబుల గోత్రతలంబు గంపింప విశేషరోషోద్రిక్త దృక్తోయజవి
ముక్తరక్తప్రభాజాతంబులు ప్రద్యోతనాతపంబుల రీతి వ్యాపింప ప్రళయవేళోగ్ర
నిర్యద్గర్జాభీషణాన్యోన్యతర్జననిర్ఘోషణంబుల శేషగుహాస్థలంబుల మార్మోతలుపు
ట్టింప నాళీఘాదిపాదహతుల నురగపతి గుదులుకొన కూర్మంబు గ్రుంగగ గిరిరా
జోరుగ గకుభిభంబులు దిటతప్పి చతిలబడ దరిమి చిత్రగదాసారణవిధంబుల నుడుప
థంబునకు వినూతనఖ్యాతి యుదయింప స్వస్వాభీలబలరయ విక్రాంతులు సమా
లోకిలోకంబునకద్భుతంబాపాదింప నంతంతకధికంబగుమదంబునన్ బొదలె
డు భుజాయష్టుల నిష్ఠురద్రవిణనైపుణి బొగడ చండాట్టహాసంబుల నొండొరుల నా
దరింపక నొండుదెసంబూన్చి యొండు వైపునన్ జబురుచు గాయంబు వంచించి త్రే
టు చప్పించుకొనుచు వీలయిన తరిమహోత్తాలతాలప్రమాణంబులగు నిజసాధనం
బుల చేజెండుచు సానుమద్బిలంబున గరిల్లు పెరిల్లుమని ప్రతిస్వానంబు లీనమిథఃపరి
ఘాప్రహారంబుల నాగుచు నప్పుడప్పుడు ప్పరం బెగసి పయింబడ గుప్పించుచు వ్రేటు
మేనుమీఁద నాటనీక దాటి మగుడ। డాసి రోసంబూర వ్రేసి మీసంబులు దువ్వుచు గట్టు
బోరియపై తట్టు తలలు ముట్టఁ ఢట్టించి దుముకుచు గట్టలుకన్ నట్టహాసంబు జేసి యిదు
గో బెట్టు బెట్టెద నెట్టు దప్పించుకుందువో యని మందలింపుచు నమందదర్పంబున గా
లసర్పంబుల గతి రోజి యితరేతరాయుధాహతుల గిర్యంతరకర్పంబు బగుల్చుచు
నిరుపురియపుగుల భారమ్మునబడిగ దాల్పుటోడ యనికిగడు మోపడర వృత్త భ్రా
మణాయత్తులైనడుచు చుదమతమనాప్పి దప్పలకులుకక బెద్దదడవు గ్రద్దరితనంబున

య్యెద్దరుబోరు నెడ॥మ॥పరుషక్రోధముతో డబుత్తుపతిగోపాలప్రభుంబూచియు।
త్తరినీజీవముగొందునంచు బరిఘాదండంబు వ్రేయంమిణుం। గురులీలంబర తెంచు
దానివిలసత్రూకరో గ్రగామోదకిం।జిరునుగ్గై పడజేసియా కృభువన శ్రేణుల్ క
షుంబెగ్గిలన్. క॥ తనపరిఘవ్యర్థమైనన్। గనిభల్లుకరాజువహ్నికణసంచయము
ల్। గనులన్ దొరుగగ సాలా। వనిజము బెగలించి వయిచెవనరుహనాభున్॥

గీ॥ దానిపొడిపొడి సల్పనాతండు రోష। వివశుడై చేరువ నెసంగువృక్షతత
తులు। లాగికొని వృష్టిసేయ శైలధరుడాత్మ।గదవడిగ ద్రిప్పిచూర్ణంబుగానొన
ర్చె॥ ఉ॥ చేరువవృక్షపాళులు నశించినగండశిలాపరంపరల్। క్రూరతవైవదా
త్యుత్కటతరగుండుగదోగ్రవిఘట్టనంబులన్। బారగదట్టిభయిరవరవంబుననార్చె
ఖగప్రతానముల్। జ్యారుహపాళిజచ్చి ముదరాకుల చావ్పునబిట్టుగూలగన్॥మ॥
శిలలుంజెట్టులు శూన్యమైనపటుముష్టిం గ్రుమ్మరాగాగరో।జ్వలకౌమోదకిదవ్వు
గానిలిపి సాళ్వద్వేషి రోషించిబు। ఘలలాముష్ వడిడాసె మల్లరణకాంక్షన్ సా
యుధాటోపులయి। కలహన్యాయవిదుల్ నిరాయుధులదాకంబోరుజన్యస్థలిన్॥

క॥ స్రష్టకొడుకుబూనినబలు। ముష్టినిదప్పించుకొని విపులసత్వమునన్।
ముష్టికవిరోధ్యనుజుడు। తగ్రుష్టంబుగనెట్టెభువిజతికిలబడంగన్॥ క ॥ బడిలేచివి
లయకాలుని। వడువునగనులెత్తి వృష్టివల్లభుగనిక। న్గడలక వెడలెడు నిప్పులు। జ
డివైమెగుహనిండడాసె। సాహసవృత్తిక॥ శా॥ దీనన్నీయుసురార్తునంచశనితో
దీటౌమహాముష్టికీలానైకంబులువారనెత్తిశిశుపాలద్వేషినేయగ గడుం-దానింద
వ్వగ గ్రుంకితోనవిలసద్దర్పంబుతో విశ్వస్పృ। ట్సూనుకమల్లునదన్నె శౌరిగవినస్త్రో
కస్వనంబీనగన్॥

వ॥ తాకినసోలి తెలిసివెండియు॥ సీ॥ బడలాగినను గిరిప్రతిముడైయదుభ
ర్తమించియవ్వాలికిలంఘించినిలచి। కేలెత్తి వ్రేయుచో గికురించి వీపువైపున కేగి
యటసేయబుద్ధినిలిపి। మెరసిపైరారొమ్మునీది కొడ్డుకయుండుఘనముష్టితతు
లలోగాకనాగి। జొచ్చిరావంగియీ్యాసునపిడికిలికోటచాట నీకెట్టులాతట్టుచారి।
వడిసిసిగబట్టుకొన రాగబాడవుగాగ। నెగిరిముకుర చెదర దన్నిదెగువనురికి।
జాంబవంతుండు కృష్ణుడీసరణిరణము। జేసిరిరువదియేనిమిది వాసరములు॥
క॥ నగధరుడష్టావింశతి। యగువాసరమందు భల్లుకాధిపుమేనం। దగిలించెబిడు
గుతునకల। దెగడుచెటులముష్టితతులధికరౌద్రముగ॥ శా॥ ఆవ్రేటుల్ మెయి
నాటిబెగ్గడిలిబుక్షాధీశ్వరుండీఘనుం। డావిశ్వంభరుడౌటనికమఖిలప్రాణం
బులార్పగమహీక। దేవప్రార్థితుడైజనించెననియుం తెబుద్ధియోచించిక।ర్వావి

ర్భావముడించి మ్రొక్కి విజయవ్యాపారికిఁ శౌరికిన్॥ మ్రొక్కి యిట్లనియె॥ చ॥ జయమధుమారణావినుతచారణసృష్ట్యవనాంతకారణా। జయగుణరంజనాదురితజాలవిభంజనసన్నిరంజనా। జయనతలోకరక్షకనిశాచరశిక్షకసర్వదక్షకా। జయశుభదాయకాగిరిశసాయక భవ్యవికుంఠనాయకా॥

సీ॥ నినుఁ బ్రాతమగవానిననఘు విష్ణుని ప్రభవిష్ణుగాఁ దెలిసితి విశ్వరూప। ప్రాణప్రతాపస్థైర్యబలంబులఖిలభూతంబులకీవ మార్తాండనిలయ। సర్వంబునకు సదాస్వర్గస్థితిలయంబులెవ్వరుగల్పింతురీవగాక। యంతటికినొడయుండవాత్మకుబరమాత్మ వీశనీమహిమనే నెరుగగలనె। మనువులు ప్రజాపతులును దామరసభవుడు। భవుడు దిక్పాలకులు శేషఫణిసమస్త। సురలు గ్రహాహాళి కపిలాదిసూరివరులు। తావకాంశజులగుట సత్యము ముకుంద॥

హరిపరమేశసూరినిచయాచరితైకసమాధిభేదవి। స్ఫురితముహంసధర్మపరిబోధ్యము భవ్యకపాలమార్గమం। దరయగలబ్ధమాత్రుడవునై సుఖివై దగునివిలఁ కళేబరములకుద్భవస్థితివివర్ధనహేతువుగానొసంగితో॥ గీ॥ క్షితివినుతషడ్గుణైశ్వర్యయుతుడవైన। నీవు వెలుగుదాత్మారామభావమెనసి। యమితమాయామయుండవై। యఖిలసాక్షి। వైబ్రకాశింతువయ్యా చరాచరముల॥ సీ॥ తతగుణసర్గభావితుడవైనైకవిచారప్రమాణవిస్తారములగు। తర్కశాస్త్రంబులకర్కశులగుచు దురాగ్రహవాదులయినట్టి విబుధ। సంతానవాదానుసరణపరంతములౌనస్తినాస్తితిముఖ్యానులాప। ముల సర్వమాయాప్రపూర్ణుండవై స్వకప్రకృతిచే గానంగబడక యుక్తిగోచరుడవై విషయరూపకోటి నలరు। దనిలభుగ్భ్రాంతిరజ్జువునంద దోచు। పగిది ద్రవ్యాంతరముల బ్రపంచభావ। మగుపడియె బ్రహ్మమైన నీయంద శౌరి॥

అవతారదశకము॥ మ॥ శ్రుతిచోరాసురహృత్స్థలాసితఫలస్యూతాంత్రబోనాగనం। చితవైవస్వతరాజవాసతరణిక్షిప్తాయతప్రగ్రహం। బలిదార్ఢ్యస్థితివేళ్లదేజరిలు శృంగాగ్రంబు బ్రహ్మాండభాం। డతటిఁ రాయలయాబ్ధిగ్రమ్మరవె మీనప్రాణివై కేశవా॥ మ॥ చరమాంగోగ్రనికర్షణద్రఢిమవజ్రక్రూరపాతంబుసం। స్మరణంబందెడి మందరాచలము భాస్వత్వర్ష పంబట్లు తే। జరిలఁ వీపున దాల్చి కచ్ఛపమవై సంద్రంబునందుండిని। గ్గరరించ్ఛోళికనత్యయాషధపుసారంబివె ముస్సచ్యుతా॥ తారోర్వీధరకూటభాసితసురేంద్రప్రస్థరంబట్లు మం। దారక్ష్మారుహదీర్ఘపుష్పనివసన్మత్తాళిమాడిక్రిఁ భవ। త్ప్రోథప్రద్రదనాగ్రదేశమున గోత్రం దాల్పవే ముస్మహా। వారాశిం గిటివై హిరణ్యనయనప్రాణాశుగాపీశ్వరా॥ సీ॥ కులగిరుల్ నాసికానిలవేగమున గందుకంబులక్లీ గురుచు గడలడొ

ల్లి। చరణాహతినినదీశైలకానన సంయుతోర్వరాగోళముఘూర్ణితలూఁగ। చ
లితసటాఛటోజ్జ్వలవాతమునశింశుమారచక్రంబుబల్మారుడూల। నాళీకజాండ
భాండంబు ముహుముర్ముత్రై వ్యక్ష్వడారవంబులనోడ్డువార।నుగ్రనరసింహమూ
ర్తివై యొడసిభర్మ। కశిపుదేహంబుఖరనఖాగ్రములజించి। సరసభక్తిప్రచారు
రాక్షసకుమారు। బ్రోవవేదేవదేవ సంపూర్ణభావ॥ మ॥ అళినైమెమిన్నొక
పాదపద్మమునడాయన్ మచ్చయయిసత్వభూ। వలయంబొండొకయంఘ్రిదే
శమునసంభావింపనాకాశమం। డలముఁ తన్మాతలమాక్రమించిబలినంటంగట్టివే
క్రిందికిఁ। బలిమిఁదోృచినవామనున్నినుసదాభక్తిఁ బ్రశంసించెదన్॥ చ॥ ద
విలిప్రదక్షిణించితిగదా జగదాక్రమణుండవైననా। డవలవిరోచనాత్మజుడహం
కృతిదక్కి-భవత్పదాంబుజ। స్తవమొనరింపనాతనితోద్వారముచాయకనిల్చిబ్రో
తునం।టివిభువిభక్తిసాధ్యుడవునీవనవద్యకృపాపయోనిధీ॥ఉ॥సారవిలాసమూర
గవసంతపుమద్వ్ర లగూర్చినై జపి। స్తారజయాంబుజావసుధపైబలుదోసిళులెత్తి
జల్లిన। ల్లారసమస్తరాజనివహక్షత జహ్రిదముల్ ఘటించిత। ద్ధారలదీర్చితీవు
పితృతర్పణముల్ జమదగ్నిసూతివై॥

మ॥ ఖరవంశంబుననంటతాళములమ్రగ్గంజేసిహర్యుద్భవ। స్థిరదర్పంబు
హరించిఘోరవనరాశింజూడి మాద్యన్మహా। శరపుంజంబులవాయజాతసహ
హాసప్రౌఢిబేరార్చిభా।స్వరమాత్వద్రఘురాడ్జనిప్రధితశుష్మంబెన్నగానేర్తునే॥
మ॥ భవదుద్యద్భుజశౌర్యపావకసముద్ధ్వాంతస్ఫులింగచ్ఛటల్।దివికింబర్వెనసం
బ్రలంబసురవిద్విట్శీర్షరక్తౌఘబిం। దువితానంబులు ఘోరముష్టినిహతిన్ ద్యో
మార్గమున్గప్పసీ। భువివెల్గొందినరేవతీశసుయశఃప్రోతాశునిన్గొల్చెదన్॥ మ॥అ
నిశాసాధ్యపురాసురీసుచరితవ్యాజైణడింభోళినా। య్యనబాఘోషధీవాగురాల
తనుదాయంజేసిబంధింపనే। ర్పునసంధించినకట్టుకంబమనసీబుద్ధావతారంబు
గుం। భినిబాల్పొందుసరోరుహోదరసుధీబృందారకత్మోరుహా॥ మ॥ తతదోః
ఖడ్గసమీరుచేశబరమాద్యతబంధరాళుల్సమీ। కతలచ్ఛద్మవిహాయసంబునవిభం
గంబందికీలాలముల్। క్షితికింజిత్రముగానొసంగదురగశ్రేష్ఠంబుపైబొల్చునిఁ।
బ్రతిఘుస్త్రంబునుతింతునోకలికి రూపావార్ధికన్యాధిపా॥సీ॥కౌశికుజన్నంబుగౌ
తమిబన్నంబుభరియించెహరియించెగరుణనెవ్వ।డీశానుచాపంబుభృగురాట్ప్రి
తాపంబుగారించెవారించెగడిమినెవడు। ఖరనిశాచరరాజు సరసిజాప్తతనూ
జు।శిక్షించెరక్షించెక్షితినెవండు।తటినీశుతోయంబుదశకంఠుకాయంబునెండించి
ఖండించెనేఘనుండు। మాద్రుశాశ్రితకోటిక్షమావధూటి। నెలమిలాలించెబా

లించెనెవ్వడట్టి॥ రాఘవుడవీవెకావెపురాణపురుష। మరచినీకెగ్గుసల్పితిమరువవలయు॥ ఉ॥ దేవకిపట్టివై వరదదీనజనావనతొల్లివిశ్వసృద్దేవుడు డాసివేడజగతీభరమార్పజనించినట్టిల! క్ష్మావనితావిభుండవుసమాకతలంబులకంసముఖ్యుర। క్రూరవరులంభయంకరులగొందరగూల్చితవార్యశూరతన్॥ క॥ క్రీడయుపోలెగువలయా। పీడోత్సాహంబడచితివిగదకువలయా। పీడోత్సాహముగాగన్। నీరజసామ్రాట్టురంగనిశితరథాంగా॥ శా॥ నీవీయాదవమూర్తివయిఖలజనానీకంబులన్ద్రుంపము। న్నీవిశ్వంభరబుట్టుదంచరసి మానీశావళుల్సెప్పగా। నే వింటింనినుగంటినిర్మలుడనంటింమంటిచాణూరర। క్రూరోపిరాసుసమీరవారికకరాత్మద్రిరగగ్రామణీ॥

చ॥ అనివినుతించినన్ ముదితుడైయదువంశవిభుండుజాంబవం। తునినిజహస్త వారిజముతో సవరింపుచుగూర్మిమించచా। వనచరితుండవార్యుడవుభక్తిపరుండవునీసమానులెం। దునుగలరయ్యయంచుకృపదొట్టినబుద్ధిబ్రియోక్తిదేరిచెన్॥ క॥ అనియిట్లుశౌనకాదుల। కనువుగసూతుండుదెల్ప నాలించిముదంబునదేవిభావికథమా। కనఘావిననానతియ్యుమనిరక్కథకున్॥

శా॥ పాంథద్విద్యమగర్వదుర్వహతమఃపద్మాప్తపద్మాప్తవా। గ్బంధుక్రత్వశనేణ్నతిస్ఫురితపత్కంజాతకంజాతవా। తాంధోరాద్ధుతభుకిరీటకైకాలొకకాలొకహృ। ద్గంథగ్రంధివిభేదనోద్యమనటత్సంధ్యానసంధ్యానటా॥ క॥ వీద్ధారాటసఖయువి। ద్విద్ధామకధర్మచిత్రవిగ్రహదనుభూ। రాద్ధామకగోశ్రుతిగో। రుద్ధామనిధిరథచరణరుచిమత్కరణా॥ పంచచామరము॥ ప్రణమ్యమానధాతృభూపురస్సరోదభుగ్గణా। గణప్రధానభక్తలోకగాఢరక్షణక్షణా। క్షణైకమాత్రవిష్టపౌఘసంక్షయాదికారణా। రణద్గుణాఢ్యవాంశిరెడ్డిరామయార్చనాచణా॥౧౫౦॥

గద్య॥ ఇతి, శ్రీమత్కవితాచతుర తువగావెంకయామరవాది రామయోంభయకవిప్రణీతంబయిన శమంతకోదంతంబనుమహాప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

సంపూర్ణము.

శ్రీ ర స్తు.

తృ తీ యా శ్వా స ము.

క॥ శ్రీదయితజధకన్యార్యధు। రాద్రుద్ధృశవాశిరెడ్డిరామయభక్తా।సాది
తగోరంటపాఁ।సాదనివేశాపటద్దిశాసోమేశా॥గీ॥ అవధరింపుముశౌనకాద్యఖి
లజటిల।వర్యులకుసూతుడిట్లనిబలుకునట్లు। సదయుఁడైకూర్మికృష్ణుండుజాంబవం
తు।నురుకరుణనాదరించిగ్రమ్మరవచించె॥వ॥ దనరున్మత్పురిలోననొకరుఁడు
సత్రాజిత్తుడన్వాడతం। డనఘుండైరవిగూర్చిచేసెతపమత్యాస్థకాసరోజాప్త
డా।యనకర్పించెశమంతకాహ్వయమణిన్ తద్రత్నమేగోరితి।మ్మనివాడీననె జేరి
తంతటమదీయాగారమింపారఁగన్॥గీ॥ కడిమిసత్రాజిదనుజుండు గాడ్పవోసి।హ
యముసెక్కిశమంతకంబురుతదాల్చి।కానకాఖేటవృత్తిమైగదలిపోయి।రామివగ
నొందినన్నుఘోగముఁగదూ౯॥ ఉ॥ తమ్మునికానలోపలహతమ్మొనరించిశమం
తకాఖ్యర।త్నమ్ముగ్రహించెగృష్ణుఁడుహితమ్మగునేయనునిమ్మసూతివా। దమ్మ
లువచ్చిపోంతరగతమ్ములునైశితకంకపత్రపా।తమ్ములభంగిబొల్చినకతమ్మున
నేవనసీనుజొచ్చితిన్॥గీ॥ అరిగికాంతారసీమనాడాడఁగంటి। జీవములుజన్నహరి
నిప్రసేనుశవము।మరియుఁగనుగొంటినడచిసామజవిరోధి। నొకరుఁచోవిగతాసు
వైయున్నదాని॥వ॥ అడుగులజాడనీగిరిగుహాంతరమేజొరబారివచ్చియు।కఁడగ
నుగొంటినిమ్మణిని గావలెమా కిదిదీనివీడినన్। సడివిడిపోదునీమదివిచారముమాని
మొసంగిపంపుమి।ప్పుడుదడవాయమత్పురికిబోవెదజాంబవదృక్షనాయకా॥ఉ॥
నావినివాడుపల్కెయదునాయకనాయెడనింతభేదవున్। భావమునన్ని దేటికిబ్ర
పంచమునన్ భవదన్యమెద్దినా। జీవముసర్వవస్తువులుజేకొనసీయవికావె ప్రేమ
నే।డీవుశమంతకంబుగొనియేగుమమత్తనయాయుతంబుగన్॥ఆ॥అనివచించిస్వ
తనయాధాత్రిగనిజాంబ।వతినలంకరించివడిగదోడి। తెమ్మునాగనదిరయమ్మున
నెపథ్య।రచననూన్చిఋక్షరాజుకడకు॥క॥ కొనిరాజాంబవతీదే।వినిగనికృష్ణుండు
మోహావివశుండైగొ।బ్బునహర్షలతలుహృదయం। బనుపందిరిబాఁకనిట్టులనివ
ర్ణించెన్॥శా॥ శైవాలంబులనీటదోఁచిముఖవాశ్మశ్రేణులన్ఘూసపుం। బోఁవుల్

మెక్కఁగజేసిఘూరిబలభృత్పుంజంబులందుర్గమ। గా్రివాళింజరియింపబంచినలు
ఫూరంబంపు వైధాళిథ। ఖ్యావిర్భావము లైదళంబులయిచెన్నారెఁ గురుల్దీని
కిఁ॥గీ॥ దీనిముంగురులళులె సందియము లేదు। గానిచోనివిభ్రమరకఖ్యాతిబడయు।
నేమికారణమాననతామరసము। పైనెసగ నేల మేచకప్రభలనిగుడ॥గీ॥ ఈపె చె
కుృలగురులయందెల్లనాడు। ప్రకటమయ్యె మహోదర్క వైభవంబు। కంఠదేశంబు
నందువక్త్రంబునందు। భళిభళీయబ్జభావంబుపొదుకొనియె॥ఉ॥ సారమసారరో
చులనెసంగెడుభూ్రమిషకార్ముకంబులఁ। నేరుపుతోడనేత్రనవనీరరుహోచ్ఛలకం
కపత్రముల్। గూరిచిధాత్రిపాంథమృగకోటిజయింపుచునీపెయావన। స్ఫారవ
నంబుచాయఁ జలశంబరవైరివిలాసమూర్తియై॥ గీ॥ కంధరోర్ధ్వస్థలమునబ్రకాశ
మగుట। గళలనలరుటదీనివక్త్రంబునకును। శిశిరకరమండలమునకుక్షితితలమున।
వేరుగానంగబడునెభావించిచూడ॥గీ॥ సరసలావణ్యసుధనించిమరుడునిల్పి। నట్టి
దొప్పలెదీనిశుక్త్యవయవంబు। లట్లుగాకున్నజూచుమర్త్యాళికనిమి। షత్వమబ్బుట
యిదినిదర్శనము గాదె॥ ఉ॥ మారుడయారెస్వారిడుహుమాయికిమందరసేయ
బోలునీ। సారసగంధివక్త్రమిదిసత్యము గానియెడఁ సదాశుకా। హారము లైదన
ర్చెడురదాంకుర దాడిమబీజముల్నవో। ష్టారుణబింబపక్వఫలమచ్చట జేజరిలంగ
నేటికిఁ॥ఆ॥ కలికినాసచంపకము గానియెడనీకు। ఘ్రాపదేశబంభరాళిపార్శ్వ।
ములనెసంగకంపమువహింపనేటికి। పరిమళంబులచటబ్రబలనేల॥మ॥ కలకంఠీమ
ణిచన్నులదు్రెసుమీ గాకున్నహారంబులఁ। సెలయేరుల్ప్రవహింపనెందుకొర
కత్రీ నైణనాభిచ్ఛలెూ। జ్వలనీలాంబుదమండలంబనుసరింపంగారణం బేమిని। శ్చల
వృత్తస్థితిచేరసాస్పదతచేశస్తంబులేలయ్యెడిఁ॥గీ॥ అంగజేందు్రిండునిల్పియున్న
ట్టియావ। నామృతపుకుంభములెయిామ్మ గాత్మచన్ను। లట్లుగాకున్నమెఱుగునూ
గారుచిల్వ। సామిడాసివసించుట కేమికతము॥క॥ నాళీకయుతములైనమృ। ణాళం
బులభంగియంగనకు పాణులతో। మేళనములగుచుమృదుబా। హాలతలలరారు
చుండుననిశమయారే॥ ॥ గగనముగాంచిమధ్యమము గాంగతరంగపరంపరల్
సుడిన్। దగబరికించిసవ్వళులు నాభిబిలంబునుసయికతంబురీ। తిగనినితంబమబ్జ
భవదేవుడు సృష్టియొనర్పబోలునీ। డుగనిటులుండునేయివికడుంబ్రతిగన్గొనిది
ద్దకుండినన్॥ క॥ నిరతంబుజడస్థితిచే। శిరమెత్తకయుంటకదళి చెడెతొడలతో।
సరిరాజాలకలజ్జా। భరమున గాకొండుకలదెపరికింపంగన్॥ క॥ భావజనిషంగ
కములో। భావుకరుచియుతములయిన। వరిపొట్టలోజం। ఘాద్వయవముత్జాం
బవ। తీవనితకుభేదమింత దెలియుమభళిరా॥

క॥ బురదంజనియించివపం। కరుహంబులుకఠినగుణముగలపగడంబుల్।
గురువిందరత్నచయమీ। తరుణీపదయుగళమునకు దరమేధరణిన్॥ మ॥ పగలే
డంగనరాకదొంగలగతిన్ ధ్వాంతంబునందేరికంటగరాకుండెడు చోటడాసిచ
నుటెన్నంజుక్క-మొత్తంబులీ। నగవక్షోరుహపాదహస్తములవిన్నాణంబులౌ
గోళ్ళక్రొం। జిగిచేనోటమిజెందెగాకకలదే జేట్పాటోకండుర్వరన్॥ క॥ అనివ
ర్ణించెడుయదునా। ధునిగూడుకయున్నయెలుగుదొరగడకురయం। బునదాడి
జాంబవత్యం। గనదోట్కొనివచ్చునట్టికాలమునందున్॥ ఉ॥ ఋక్షపఫుత్రికన్గొ
నియెనిద్ధసరోజదళాక్షుయాదవా। ధ్యక్షుజితాక్షురాక్షసజయవ్రతదీక్షునజ
స్రప్రాండుభూపక్షురమాసముజ్జ్వలితవక్షుబుధావనదక్షువిక్రమత్ర్యక్షునిజో
దరాంతరగతామిత పద్మభవాండలక్ష్మునిక॥చ॥ కనితలయూచిమెచ్చియిటు
కావలెనోచిననోముపంటచ। క్కనిమొగడబ్బెనాకిపుడుకంతుజయింతవసంతు
లీడుగా। రనుపమరూపమందితనినారపురాతనజన్మవేళజే। సినమదగణ్యపుణ్య
నువచింపగవచ్చునె బ్రహ్మకేనియున్॥ అనిమరియదనలోనిట్లనియె॥ ఉ॥ లాలి
తశాతమన్యవశిలారుచిరంబఖిలాంగమింద్రశుం। డాలపుతుండమెంతటిఘనంబ
నినవ్వభుజంబులున్నతిం। దేలెడుమూపులక్షులతిదీర్ఘములైశ్రవణద్వయంబుబె।
జ్జాలబడందొడంగెను విశాలమువక్షమయారెవీనికిన్॥ గీ॥ రమ్యమగునీలమేఘ
సారంబుదీసి। వెసమసారరజము జల్లిపిసికిధాత। యుత్పలరసంబుతోబదునొ
సగివీని। జేసెగాకున్నగలదెయీజిగియొడలికి॥ ఉ॥ ఇందునిగేరునాస్యముమృగేం
ద్రునిహాస్యమొనర్చుగౌనుబల్। సందెడునల్పులైనిడుపుసాగినకుంతలముల్ గవా
టము। ట్లందముగుల్కుచుండునురమమ్మక చెల్లశిరీషపుంజముల బందెముచేసిగె
ల్చుగదెపాదతలంబులువీనికారయన్॥

ఉ॥ వాతెరనొక్కి-గుబ్బకవవక్షమునంగదియించిచేతులం। జేతులుమూ
ర్చిపట్టితమిచేతదొడల్దొడలంబిగించివీ। తేతరచింతమై మరగియీతని కౌగిటి
లోకిరానియ। జ్జాతదశాయతేక్షణకు జన్మమదేటికిరూపమేటికిన్॥ గీ॥ అనుచు
సంజనితత్రపమైనతాస్య। యగుడుయదునాయకమణిహారాంతరగత। నాయ
కమణినిగనుపట్టినాతితదవ, లోకనావిఘ్నమున కెదలోననలరె॥ అంత॥ చ॥ అ
డుగులశోణకాంతులునఖాళిసితచ్ఛవులబ్జరాగపున్। దుడుముఁహారపంజ్తులుగ
దోచుచుభూమినొసంగదికుఁలం। దొడ్డవిమెరుంగు దట్టముగనూనికడానియ
ల్లందిన్ట్లుగ॥ న్పడనుపమాతతోగలసివచ్చె సతీమణితండ్రిపాలికిన్॥క॥ చనుదెం
చినజాంబవతీ। వనితనుదొడమీదనిల్పివాత్సల్యముగో। బ్బునమూరముద్దుగొనిక్ర।

ష్ణునితో నిట్లనియె బ్రియవచోయుతుడగుచున్॥ సీ॥ విభుడయీశ్యామను ప్రథిత
ప్రసన్నభావంబుచెన్నారజేపట్టవయ్య। యబ్జారిధారియీయార్యనేకీభవింపగ
జేయునీమేననగణితముగ। శ్రీమచేచతురాస్యయీమంజువాణినీమాటపట్టుననుం
చిమనుపవయ్య। పద్మాభిరామయీపద్మినికరముననంటియింపొనరింపుమభినవము
గ। నంబుజాంబకయీబుత్తుపాత్మజాత। ననవరతకేళిదేలింపు మాస్థతోడ। న
నుచుమణిసహితంబుగా। దనయనపుడు। కృష్ణనకొసంగెనలభల్లుకేశ్వరుండు॥
క॥ తదనంతరమునగూతురి। వదనమువీక్షించిబుత్తువల్లభుడనియెన్। సుదతినీనో
ముఫలం। బిదుగోఫలియించెవిభుడుకృష్ణుండగుటన్॥ క॥ యికనిన్నిప్పుడుకోడం।
ట్రికమునకుంజొచ్చినట్టి। నిలయంబునకే। న్నికపుట్టింటికిగీరితి। ప్రకటంబగునట్లు
మెలగవలెనమ్మ సుతా॥ మ॥ అనిబోధించికుమారికామణిని గృష్ణాధీనగావించి
ము। న్వనజాతాసనదత్తమైదగు విమానంబిచ్చివీట్కొల్పినన్। ఘనతద్రత్నపరం
పరాధికవిభాకాండోద్ధుతోగ్రాంధకా। రనికాయాద్రిగుహందరించెహరిదా। రా
మాసమేతంబుగన్॥ ఉ॥ అంతకుమున్నెకందరముఖావనినిల్చినయాదవేడ్చమూ।
సంతతులారునారుదివసంబులుజూచి విభుండురామికిన్। జింతవహించిద్వారక
కుజేరి ప్రసేనునిజాడజన్నవృత్తాంతము శౌరిగహ్వరపదంబునజిక్కుటవిన్నవిం
చినన్॥ గీ॥ అప్పుడవ్వార్త నిర్ఘాతమట్లువీను। లందునాటినరాధాముఖాంగనా
ళి॥ దేవకీవసుదేవులు దీవ్రశోక। తప్తులై రెల్లపౌరులుతల్లడిలిరి॥ మ॥ కొడుకా
కంసముఖక్షుపాచరులనుగ్గుల్జేసిలోకస్తులం! గడగుండ్లంబడనీకమన్చి పృథురా
కాచంద్రసాండుద్యుతిం। గడవంజాలెడుకీర్తులెల్లెడల శృంగారించియున్నట్టిని।
న్గడిగామ్రింగెనెగహ్వరాననమునన్। గ్రావేంద్రుడుగ్రాటవిన్॥ ఉ॥ గారవ
మందియున్నచెలికాడనుమేనమరందిపార్థుడీ। ద్వారకకేగుదెంచి ప్రమదమ్మున
మాకడనిల్చిబావగా। రేరియటంచుమమ్మడుగనేమి వచింపగనేర్తుము గ్రకాం।
తారమునందుఘోరవసుధాద్రవిలంబునజిక్కెనందుమే॥ ఉ॥ గారమునీయడన్
మిగులగానిడియున్నలతమ్మలందిర। సాకరమొనర్చినిన్నువిభుగా వరియించిన
సాధ్వరుక్మిణీ। వారిజగంధికొందలము బాపగజాలుదుమెట్లుసేగిము। న్నీరుద
రింపనేరుతుమె నీరజలోచనసౌకుమారకా॥ మ॥ రతనంబుల్మనయింటలేవెసు
తసత్రాజిత్తురత్నంబుగో। రితిపీవెందుకొకండుదుర్యశము బర్వించంగ దానిం
న్వని। షుగ్ర్ఫతిగావింపగబోయి కొండగవిలోజిక్కొందితౌమర్త్యుడీ। క్షితి
దానొకటిదల్పదైవమొకటిన్ సిద్ధింపజేయుంగదే॥

సీ॥ తొలుతసత్రాజిత్తునిలయంబునందున్న। రతనంబుగాంచిగోరంగనే

లు। గోరితిబోయీకమీరెగాక ప్రసేనుడరుతదాలిచి వేటకరుగనేల। నరిగెబో
కాంతారమందు గ్రకేసరిశాతనఖంబులజావనేల। జచ్చెబో సత్యమెంచకనిమ్న
సూతియీదుష్కీర్తిసీమీద। దొలుపనేల దొలిపెబోయాచకటఫినిదూరనేల।
గూరి వెదకితిగాకంధకారభరిత। కుధరగుహజొచ్చ నేటికికొడుకయిట్టి। కధకు
మణినీవడుగుటయేకారణంబు॥ ఉ॥ గట్టుసొరెన్నిగాఢముగగార్కొనుచీకటిలో
నమార్గమి। ట్టట్టనిదోచకునికి భయమందినసించితి వాకొకసింగముల్। రట్ట
డివెల్గురెండ్లజగరంబులు మ్రింగనొవంతనొందుచా। పట్టునమమ్మునేమియనిప
లికితివోకదపాతనూభవా॥ క॥ అనియివ్విధమునసనిజనం। దనుడగుహరిగూర్చి
వగచుదల్లినితండ్రిం। గనిహలియోగాలోకన। మొనసీవచించెన్వివేకహితవాక్య
ములన్॥ మీరింతయుంగలార్చెద రూరకగృష్ణునిసుతునిగనూహింపకుడీ। నా
రాయణుండులోకా। ధారుడతనిమాయదెలియదరమేరికగున్॥ సీ॥ పసికూననా
డురకొసిచన్నులవిసంపుపాలతోనసువులుగ్రోలలేదా। పిమ్మటబండిరేద్రిమ్మరి
నరకాలు జాడించిచిరునుగ్గుసల్పలేదో తరువాతనలచుట్టుకరువలి రాకాసికు
త్తుకబిగియించిగూల్పలేదో। యావెనకనడుమగోలడ్డంబుగానీడ్చిపొడవులౌ మ
ద్దులుగెడపలేదో। చంచువులజీల్చిబకునిమాయించలేదో।కాళియోరగుమదమూ
డ్చిదోలలేదో। యవిమనుష్యకృతంబులేయరుకదప్పి। కృష్ణుగూరిచివగవంగ।నేల
మీకు॥ ఉ॥ ఆతెరగైననీవరకహస్కరచంద్రులుబండిగండ్లుగా। భూతలమందు
డొల్లరెనభోవలయంబునమోతపుట్టదే। భీతిలరేహరిద్వరులు బెగ్గలమందవెది
గ్గజంబులు। ఊతలొసంగవేధరకుడుతకరముల్గతిదప్పికూలవే। సీ॥ అఘటిత
ఘటనావిహారుడంటకుజచ్చి। ప్రతికినసాందీపసుతుడుసాక్షి। యఖిలభారధురీ
ణుడగుటకుపసులకై కరమందునిల్పినగిరియెసాక్షి।సృష్టికరుండటంచెన్నుటకజహ్వా
తార్భకవత్సకప్రతిరచనసాక్షి। జగదవనుండనినెగడుటకడవిచిచ్చునుమ్రింగిస
ఖులబ్రోచుటయెసాక్షి। ప్రళయసంతంభుడనుటకు బలవదసుర। మారణము
సేయుటయెసాక్షిమరచినారె। కృష్ణుడుజనించునెడజూపుస్వేద్ధరూప। మతడు
హరియనియూహింపుడాత్మయందు॥ వ॥ ఇట్లుబోధించినబలభద్రువచనంబులా
కర్ణించిదేవక్యానకదుందుభులూరడిల్ల కృష్ణోపసర్పణసమర్పితాత్మదృగ్వ్యా
పారులై యుండిరంతరాధాదిగోపవధూజనంబుఖేదోన్మాదులైవీడినకచభరం
బులతోవాడినమోముదామరలతోవడిబాయకజ్జలాశ్రుఝరంబులతోదిగజారునీ
వీబంధంబులతోపెకపెకలాడువేడినిట్టూర్పులతోతుకతుకనుడుకుపాటబాధరం
బులతోచికుకలైనహారవల్లికలతోపెకుకవయిననిజసఖీసముచితాలాపంబులం

దేరికృష్ణకృష్ణేతివాక్యంబుల వెక్కి వెక్కి వాపోవువారును తొల్లియదువల్లభుతో బూదంబులాడుతరియతండోడిన క్రమాగతైణాంకముఖీ సురతంబుమానినిజప ర్యంకంబునకేతెంచునట్లుదమరోటుపడ్డత దాజ్ఞావశంబుననుండునట్టులనుడిపికొ ని తారుజయించివిజయసఖుతోభోగించిన దంత్తయున్ దలంచివిలపించువారు ను। యదురాజన్యునందన్యకన్యాశ్లేష దోషంబాపాదించి పరాఙ్ముఖంబుగా బరున్నయెడనా వెన్నుండు మన్ననచేలాలించి గాఢోపగూహనంబొనర్చుటలెం చియుమ్మలించువారును। చరమాంగంబునగిల్లంటునటింప మేఘలాదిపరిష్కా రంబులుగొదలిడసల్పినపురుషాయితంబునకానందించి నందనందనుండు మెచ్చి బలుకు సల్లాపంబులూహించి యాహాకారంబులుసల్పువారును ఘనసారకృష్ణ సారమదకాశ్మీరద్రవంబులతో జగన్మోహనుండగు ఖగాశ్వుండుస్వకపోలపా ళికాకుచోపములరచించిన మకరికాపత్రనికాయంబులసోయగంబులు స్మరించి బురబురబొక్కువారును సారమసారవిభాసారస్యంది శరీరుండునుసుందరమం దస్మితుండునుకురువిందకందళరదనుండునుశుండాలశుండాదండోపమానభుజా దండుండును। కుశేశయవిశాలనయనుండును। మణిఖచితమకరకుండలఘృణిధగ ద్ధగితగండయుగళుండును। నగునగధరునీజన్మంబున జూతుమేయనువారును। యీసత్రాజిత్తుగల్పించినయపవాదంబింతకు దెచ్చెనేయనువారును। నైపూర్వం బునశార్వాణీ సపర్యాధుర్యతనహర్యధారిని బ్రాణేశ్వరునిగా బడయుటంజేసి తత్ప్రసాదంబున యేతదాపదపనోదనంబగుననిదలంచి పంచముఖప్రియాకాం చనావసథంబునకేతెంచి విద్యుక్తప్రకారంబుగా బూజించికరకమల ఘటితని టలతటలై తటిదాలోకనలప్పుడు॥

క॥ అంబేందుసుందరానన। బింబేమ్మృదుగమన విజితపేచకవరకా। దం చేవసితకదంబక। దంబేనఃపాహియనుచుదండములిడుచున్॥ చ॥ గళములసుస్వ రాళిసెలగన్వచియించిరి దేవిమాకమం। గళముగదమ్మమద్విభుడు గ్రమ్మరనిం టికిరాకయున్నన।గ్గలముగదమ్మనీమహిమగాఢతదాశ్రితదుఃఖవార్ధికిన్। గలము గదమ్మనీకృపతమంగలకాలముసర్వమంగళా॥ శా॥ ఆలాపేందుముఖీరమాద్య మరకన్యాభవ్యసీమంతసం । ఘాలీఘారుణకుంకుమాకృతపదోద్యద్దీధితీచంద్ర మో। హేళీకుండలిధామ్రిలోచననరాళించాప్రసుదంభాశుగ। వ్యాళికాళినతాళి కింసురనగంబె నీకటాక్షంబిలన్॥ నిన్నుసూయాద్దృష్టిగన్న కిన్నెరనాదుకన్నుగు డ్డుబుకదేగవ్వమాటికి। త్వన్మహాత్వంబుభావమున మెచ్చనిభృంగిదిటదప్పితూ దేత్రుణముభంగి। నీకపకారంబునెరపినదేవతల్నిరపత్నతాయో గమిరవుకొన

రె। నీతోడకలహానకే తెంచినట్టి భండాసురప్రముఖులుహతులుగారె। తల్లినుత
దేవకాంతామతల్లి నీదు। పదములెదనిల్పుకున్న సంపదలుగలవె। పంచజనపాళి
కాపత్య్రపంచమూర్ధ్ని। సదయవై బ్రోవగదవమ్మ సదయమొసగి॥ చ॥ యిటు
లనుతింపుచుక్ జలరుహేక్షణలాగిరిధన్వి రాణి చెం। గటనిడినట్టి ధూపములు
గారొగినుధూమపరంపరల్విశం। కటముగజేజరిల్లెవర గంధవహోచ్ఛలభర్తృది
క్సతీ। పటలకపోలపాళికలవ్రాసిన సన్మకరీచ్ఛదంబులై॥ క॥ వెండియుభర్తినొ
నర్చన। ఖండార్చనకంబ మెచ్చిగరెతలకనివెక్। కుండలిశయనుడుయాదవ। మం
డనుడే తెంచునికరమణితో మణితోక్॥ గీ॥ అనవుడాగోపకాంగనాజనులు ప్రా
వృ। డంబుదస్తనితారవాష్లాదినీల। కంఠములమాడిగినతులితో తరంతలైరి।
పార్వతీమందిరోజ్వలప్రాంగణమున॥ క॥ నింపారగనాపురిఘం। టాపదమున
పౌరజనులెనసిఘనవాద్యో। ద్దీపితరతులెసగకుభృ। చ్ఛాపసతీమణికిమహాము
సాగించుతరిక్॥ సీ॥ మొదటప్రత్యగ్రగణమదసంకుమదభూరిగంధగండవహం
బుగ్రమ్ముకొనియె। దదనంతరముననుద్గాఢగుంజన్మంబు ఘణఘణతారరసంఘ
ములుబలసె। నటుబిమ్మటనునమోహరవేముకుందాయయను ననలాపంబు
లావరించె।నాపిమందపురందరాశోదయారుణారుణఘృణిసమకాంతులుల్లసిల్లె।
సింగినాకకొంతవరకు మానిన్నుపేత। హరియనుచుఘంటికాచ్చటలనుచునార।
దాదులనుచు మణివ్యోమయానమనుచు। జనములుగ్రీవులై చూడ శౌరివచ్చె॥
క॥ ద్వారకవీటికజారి। ద్వారకనత్ప్రాంగణమునకల్లనజలద। ద్వారకమార్గ
మునజగ। ద్వారకరుడుశౌరిడాసె। సకుతూహలుడై॥ ఉ॥ డాసియురోహణా
చలవీటంకముడిగ్గుసచంచలాభ్రమ। ట్లాసుగుణాభిరాముడుమురాసురభేది ఖగ
ధ్వజుండురా। మాసముపేతుడైయలవిమానముడిగ్గిననాశ్రితుల్ సఖుల్। త్పొ్మ
సురులేగుదెంచియురుసంబలరారగగాంచి రత్తరిక్। క॥ కనుగొనిదండములా
లిం। గనములుదీవెనలొసంగనా కృష్ణుండం। గనతోనారోహించెక్।శివవీరానీ
తగంధసింధురవరముక్॥సీ॥కంసరిపువీరగంధేభహర్యక్షజయయజయయనిభటు
ల్సన్నుతింప।నఖిలదిశాకుడుంగాంతరంబులు వీగ్రలనతులథకోరగ్రథాంకృతులె
సంగ। నారట్టజాదివాహారోహులై పార్శ్వములనురాహుత్తుకోటులు సెలంగ-
తపనీయరౌప్యవేత్రంబులెత్తుకునిముందరకంచుకులు బరాబరులుసల్ప। సాత్యకి
సువృత్తమౌక్తికఛత్రమూన। దండలను జేకితానుడుద్ధవుడుచామ। రములువీ
వంగద్వారకారాజధాని। రాజమార్గంబువట్టెనారాయణుండు॥ రాజపథము
నరాగవారసతులాడ। నాడముంగలనాడ పౌరాళులెల్ల। నడువసాగిరిసందీక

గడుమదంబు। దనరవహర్మ్యస్థితాంగనాజనులు జెలగ॥ సీ॥ విధునిమీదను మంచివిమలతా కాని కముబుజల్లి జెల్లునంచలరె నొకతె। నీరదమూర్తిపై నెలతయొకర్తె ఘనపుష్పంబులిడిచియువిబోలుననియె। సర్వజ్ఞునౌదలచంద్రఖండములొకర్తె యతివవిదిర్చిచాగనుచునవ్వె। నలధనుంజయమిత్రనందుగంధముజిలికె। క్రమమిదియనిమెచ్చె కలికియోర్తు। మరియులాజాక్షతాదికమహితవస్తు। సమితిమేడలపైనుండిసకలభామి। నీమణుబువృష్టిగావింపనిరుపమాన। విభవమునజేరె హరినిజలేశ్వమునకు॥ ఉ॥ స్వాయతనంబుజేరినరకాసురమర్దనుడాప్తబంధులం। బాయనికూర్మికౌగిటనుబట్టుచు తల్లినిదండ్రిడాసిచే। మాయితబుద్ధివారిచరణాంబుజముల్నొసలంటమ్రొక్కి శ్రీ। రాయదుపాదయుగ్మమునకంజలిసల్పెను భక్తియుక్తుడై॥ క॥ చచ్చిమరలజీవితుడై। వచ్చినవానిగనినట్లువసుదేవాదుల్। జెచ్చెరనకృష్ణజేర్చిరి। పచ్చనిదూవల్వదొరను। పరమప్రీతిన్॥ వ॥ వెండియు హేమచేలుఁ గనికామపాలుండిట్లనియె॥ చ॥ రతనముదేదలంచివనరాజికిబోవుటయుంగ తాసువయి। క్షితిబడియున్నవాజినిబ్రసేనుశవంబు బ్రమీతవారణా। హితతనువుంగనుంగొను చగేంద్రబిలాంతరమందుజంటభృ। త్సతతివచింపవింటిమనుజాతదనంతరవార్తదెల్పు మీ॥ మ॥ అమరీసంఘములంగణింపదురగశ్యామాతతిన్మెచ్చదు। త్తమవిద్యాధరకాంతలందెగడు సిద్ధస్త్రీలనగ్గింపదీ రమణీరత్నమునిస్తులాకృతినిగోత్రామధ్యమందీపెజ। న్మమునన్ధన్యతగాంచినట్టిఘనునిం। బద్మోదరాచెప్పుమా॥ క॥ అనవుడుమధుసూదనుడ। న్ననుజూచివచించె వినుమునావృత్తాంతం। బనఘాజెప్పెదనాగవి। జనిజనిబాడగంటినొకర్తెసరసిం దొలుతన్॥ ఆ॥ దానిదాటిపోవగానంగబడెనొకర్తె। సాలమందుజొచ్చిసనగహారసౌధమెదుటదోచెజనినెకొర్తె యలశమంతకముగంటినందుధర్మచరిత॥ ఉ॥ మానికమేగ్రహింపనొకమానినిరద్దియొనర్చెనంతజాం। బూనదశైలధైర్యుడునభోమణితేజుడునీరజాతభూ। సూనుడుజాంబవంతుడనుశూరుడుదాకగ పెకర్తినాళ్ళుబో। రైనదదాహవంబున జయంబొదవెన్ దుదినాకునగ్రిజా॥ క॥ ననుబ్రస్తుతించిస్వప్రియ।తనయానుమణినిచ్చి ఋక్షధవుడంపగవ। చ్చినవాడననుచుసకలం। బును జెప్పిననచటివారుబొంగిరిమివులన్॥

క॥ ఆదటకృష్ణుడుజాంబవ। తీదేవినిపెండ్లియయ్యెదిరమగుగర్గా। వ్వాదితశుభలగ్నమునబ। లాదియదుప్రభువులెల్లనానందింపన్॥

అంత॥ సీ॥ బంధురైశ్వర్య ధౌరంధర్యబంధూకృ తాంధకపరులకునం
ధకపరులరిభుజాగర్వదు స్తరవనీహరణక్రియాదవులయినట్టియాదవులును। సకల
ధర్మక్రమేచ్ఛలసస్యచయ వృష్టిపావనులగు వృష్టిపావనులును। ప్రకటాత్మకీ
ర్తిందు ముకుళితాహితముఖాంభోజరాజులయినభోజరాజు। లాదిగాలతగవ
రులయినపార్థివ। వాగ్రణులు భాంధవులుహితులార్యవర్యు। లందరాస్థానమున
దన్నుసధికభక్తి। కలితులయికొల్వపేరోలగంబుదీరి॥ శా॥ రాజీవాయతపత్ర
లోచనుడుసాంద్రప్రేమతోనపుడుసత్రాజిత్తుఁ స్వసభాంతరాళమునకుఁ రా
వించిమర్యాదగా। నోజింజారుసువర్ణపీఠమునగూర్చుండఁ నియోగించివే। రాజ
న్యాధికసభ్యులెల్లవినసత్రాజిత్తుతోనిట్లనుఁ॥ వ॥ అయ్యాభవదనుజువనిదునిమి
శమంతంబుహరించినాడనని నీవానర్చునిందాభారంబుభరింపనోపక తదన్వేష
ణాయత్తచిత్తుండనై కాంతారంబునకరిగితినందొకసింహంబువిధివశంబుననీ
సహోదరుందెగటార్చి తదీయరత్నంబుగొనిపరచిననాహర్యక్షుంబుబుక్షుమ
లాధ్యక్షుండగు జాంబవంతుండు జెండాడితద్గతంబగు శమంతంబుగైకొనియెన
వ్వీరవరుపరాక్రమంబునజయించితదీయరత్నంబుదెచ్చితినిదుగోగొనుమిచ్చెద
దననియొసంగిననాదివ్యరత్నంబు బుచ్చుకునినిమ్మనందనుండునితాంతత్రపాభ
రంబునలజ్జావతియునుంబోలెశిరంబువంచుకుని పశ్చాత్తాపంబు నొందుచుగృ
హంబునకుంజనిమనంబున॥

క॥ బలవంతునితోవైరము। కలిగెగదాయెట్లుబ్రతుకకలవాడనికఁ। జ
లజాక్షునకప్రియముఁ। సలిపియవండైనమనగశక్తుండగునే॥ క॥ దురితాత్ముల
దురితంబులు। దొరగించుమురారిమీదదురితంబిడు। దుష్కరశీలునిదురితపరం
పరకునహోమేరకలదెపరికింపంగఁ॥ మ॥ ఇలనెవ్వారెటువంటివారయిన
దూహింపగవేకూరక। జ్జలజాతేక్షణునేలదూరితిధనాసక్తుండుపైగోరముఁ దె
లియంజాలునెనర్థలోభుడమదాంధీభూతచేతస్కుడం। గలుషాత్ముండజడుండ
నేమిటికినీకాయంబయోకాల్ప నే॥ క॥ భగవంతుడైనహరికిం। బగతుడనై తింజగం
బుబదరగబడితిఁ। దెగువంజేసినఫలమిది। దిగులేటికిజేసుకున్నదిగుడువవలదే।
శా॥ దూరాన్వేషణమాచరింపకహరిఁ దుర్వాక్యముల్పలికెదు। ర్వారాఘంబు
ఘటించుకొంటినికనేభంగిఁ దదీయాగ్రహముఁ। దీరుంనాయపరాధమేకరణి
దైతేయారిసైరించునిం। పారంనాయడనాత డెప్పగిడినిత్యంబుఁ దయాళుండ
గుఁ॥ వ॥ అనిచింతించిసత్రాజిత్తుండు క్రమ్మరనెమ్మనంబున॥ ఉ॥ మామకమం
తుంశాంతిగశమంతమణిఁ మరికన్యకామణిఁ। బ్రేమశుభాచరిష్ణునకుగృష్ణునకి

చ్చితదంఘ్రులందును। ద్ధామపుభక్తివ్రాలినకదా బ్రతుకటు సేయుకున్ననిం। కేమిటిచకర్రాగావిత్తరవృత్తిని నాకిదినిశ్చయంబుగన్॥ చ॥ అనితలపోశియంతనుషహూర్తదిగంతమునాశమంతముగ్। ననుచుజగామిటారిరతినాధుకటారినిసత్యభామనా। ననుగుకుమారిదోడుకొని యాదవము ఖ్యులుగొల్వతీవిపే। రొకనగొలువున్నశౌరికడకుంజనిమొ్రకిర్ వచించిదీనతన్॥ సీ॥సహచరీకృతగోపశాబకదంబకబకశైత్యభూధరప్రబలశంబ। శంబరాసురవైరిసంజననాస్పదపదయోగపుణ్యభవత్కువలయ। కువలయాపీడనకూ్రరేభనాశకశకటదానవరాజజయనివాస। వాసవవర్షితోపలవృష్టివారణవారణరిపుసన్నిభప్రతాప। తాపకరఘోరతరదావదహనశమన। శమనజాదికబాంధవసఖ్యపరత। పరతమోస్త్రగ్రకంసనంహారణకరణ।కరణజిన్నుతసద్గుణాభరణకృష్ణ॥

శా॥ దేవ స్త్వచ్చరిత్రమునింనినుమహాంధీభూతత్తుండనై। భావంబందుభవత్పాళ్ళాభావముదలంపక్ లేకనిర్వ్యామి। ధ్యావాదంబొనరించితిన్ మదపరాధంబున్ గృపన్ సైచవే కావాచాళునినర్థలోభుని తమోగ్రస్తున్ ననుంబో్రవవే॥ క॥ చేసినతప్పెడలగనే। దాసునినై తింకనన్ను దయజూడదగున్। దాసునితప్పదివండము।తోసరియనుమాటనిజముదొరయుంపుమయా॥ క॥ భక్తజనవత్సలుండవు। భక్తుండొనరించునట్టిపాపనిదానా। వ్యక్తాలోపములుదయా। సక్తిన్ మరువంగవలయుజగదవనకరా॥ చ॥ ఇదెయపరాధశాంతికయియిచ్చెద మత్ప్రియకన్యసద్గుణా। స్పదశుభలక్షణాంగి కులపావనినీచెలి నయదుత్తమ। స్మదఖిలవైభవా కరము చారుశమంతము గొంమటంచుభ। క్తిదనియనిమ్మనూనుశాసగెన్హరికిన్ దనయామణిం మణిన్॥ చ॥ తమినతడట్లొసంగహరితత్తనయామణులంగ్రహించిహ। షణమునకుమారికామణినొసంగితి మాకిదిచాలుమానిశాం। తమునననేకరత్నసముదాయములున్నవి గొమ్మటంచు జెప్ప్రి మమెసగనిమ్మహాతికిశమంతకరత్నముని చ్చెగ్రమ్మరన్॥ఉ॥ అంతటసత్యభామనుపయామముగావసుదేవ రేవతీ।కాంతముఖాత్మబాంధవనికాయమునానతిగర్గముఖ్యకా। న్తాంతికకోటిచేత విదితంబుగనిమ్ముజుసమ్ముఖంబునం। దెంతయుదైత్యసంహ్వారణుడేర్పరుపించెనుసన్ముహూర్తమున్॥ మ॥ దనకున్ శౌరిప్రసన్నుడయ్యెననతాత్పర్యంబుసిద్ధించె।నంచునితాంతప్రమదాబ్ధిదేలుచుననచ్చోవాసుదేవాజ్ఞనై। కొనియుద్వాహశుభప్రయత్నమును జేకూర్పంగ దానింటికిం। దనపే్రమంపుతనూజదోడుకొని సత్రాజిత్తుదేగన్ వెసన్॥ క॥ ఇరుదెరగులవారపుడే। ద్వారిపైపునవారమేయ వైభవమెసగం। బరువడిసమకూర్చిరిధా। సురవైవాహికస

మస్తశుభసామగ్రిన్॥ మ॥ అపుడప్పట్టణమొప్పెనున్నమితహర్మ్యస్వర్ణకేతూత్క-
రంబు పవిత్రీకృతరంధ్రితేట్పథము సంఫుల్లస్రగాళీనిబద్ధపురద్వారము భూరిచి
త్రరచనోద్యత్కుడ్యముద్వేలవా। ద్యపరీతంబు పయామవీక్షణసముత్కంఠీభ
వత్పౌరమై॥ వ॥ మఱియు నిమ్ననందనుమందిరంబు చందనపంకపంకిలతలంబును జ
లధరాయనసముచ్ఛ్రాయామేయకాయమాన నికాయప్రాపితంబును మౌక్తి
కరంగవల్లీతరంగితప్రాంగణంబున జారుగారుత్మతద్వారతోరణంబును విశం
కటరాంకపవితానసంధానితంబును నక్షీణగవాక్షనిర్గతారిణసామ్రాణికాధూ
పధూమఘనీభవద్ధూమస్తోమసందర్శనోదితాదభ్రనవాభ్రభ్రమసంభ్రమితప్రో
షితమయూరకలకాకలీకేకారవసంకులంబును అఖండపుండ్రేక్షుదండప్రకాం
డమండితంబును సముత్తంభితరంభాస్తంభవిలాసంబును నాభోగపూగనాగవ
ల్లీమతల్లికావేల్లితంబును వివిధసుహృద్బాంధవవసుంధరాసుధాంధస్సందోహ
బంధురంబును నశేషభూషావిశేషపుణ్యయోషాభూషితంబును జారవారమనో
హరమనోహరాపారవార వారణగామినీనాట్యచాతురీవిరాజితంబును నవవ
ద్యవాద్యనిర్ఘోషణఘోషితంబును నై యగణ్యకళ్యాణమహోత్సవవితానంబున
కుదానకంబై సుమనఃపరిష్కృతంబుగావున సురాలయంబును ముక్తాభిరామం
బుగావున వైకుంఠంబును సహంసకగణక్వణనీపద్మినీభాసురంబుగావున సరోవ
రంబును రాజకుమారభూషితంబుగావున నలకాపురంబును బోలియొప్పెనప్పుడు॥
క॥ సత్రాజిత్తుననుజ్ఞన్ సాత్రాజితి పెండ్లికూతుసగిని నొనర్పన్ గోత్రామరపు
ణ్యాంబుజ। నేత్రల్ సమకట్టుమిగుల నెయ్యంబెసగన్॥ చ॥ స్తుతమతిసత్యభామను వి
శుద్ధగృహాంతవిశాలవేదికాం। చితమణిపీఠసంస్థితను జేసిధరాత్మభవాధరాత్మ
జా। పతిపరిణీతిగానములు పాడుచు బోడిమిశోభనంపుటారతులిడి శోభనాక్షత
పరంపర నాదల రాల్చిరంతటన్॥ గీ॥ కమ్మనూనియదలయంటెగొమ్మయోర్తు। నవ్య
గంధామలకమున నలుగుబెట్టె। గలికియోర్తు విశుద్ధోదకముల జలక। మార్చె నాస
త్యభామకునతివయోర్తు॥ చ॥ పలువిడి నొక్కనాతి నునుపావడమైచడియొత్తిస
న్నపుణ్। వలిపెమొసంగ నొక్కతె సువర్ణమయాసనవాసమైనతో। య్యాలికివినీ
లకుంతలములార్చినవా గరుధూపమిచ్చి వే। నలిఘటియించె నోర్తు మృగనాభికబొ
ట్టులలాటమందిడెన్॥ చ॥ కలికియొకర్తు చందనపుగంధము మేననలందెజగ్గునిగ్గుల
దులకించు కాంచనదుకూలము నోర్తు కటిన్ ఘటించెద। ళుకలగనిజంటముత్తియ
పుకుట్లజగాకుబుసంబు నొక్కరప। ల్కులవగలాడిచన్నుగవ గుత్తముగాదొడిగెం
గొమారికికెన్॥ సీ॥ బాలికామణిశోణపాదనఖశ్రేణిలాక్షారసముబూసెలలనయో

త్తు।జలరుహాననపాదములయందుమంజీరములుఘటియించెబైదలియొకర్తు।నెల
తగానునగింకిణీకనత్కనకకాంచీదామమమరించెజెలియయోర్తు।చెలిభుజాపా
ణ్యంగుళులవరాంగదకంకణార్మికల్గ్రాసెనెనువిదయోర్తు। వెలదికంఠంబునందు
గ్రైవేయకాచ్ఛహారవల్లులుగీలించెనతివయోర్తు ! మెలతసీమంతవీధిధమ్మిల్లమం
దు।జేసెచుక్కయనననరుల్జెరివెనోర్తు॥చ॥ క్రమమునబక్ష్మవీధికలకజ్జలరేఖలు
దీర్చెనోర్తుక।ర్ణములసువర్ణకర్ణికలొనర్చెనొకంగననాసికాగ్రమం।దమలపుటా
ణిముంగరలతాంగియొకర్తుఘటించెనిల్చుటా। ద్దమురహిజేతికిచ్చెనొకతామరసే
క్షణసత్యభామకున్॥క॥ ఈకరణిశుభోచితనా। నాకల్పాలంకృతాంగియైపా
ణిగతా।స్త్రీకాదర్శమునందా।త్మాకృతిగనుగొనుచునిమ్నజాత్మజయుండెన్॥వ॥
అట్టివైవాహికోత్సవోచితాపారపరిష్క్రియాపరిష్కృతంబును।బహుళసుహృ
ద్బాంధవాదిజనపరంపరాభరితంబును।నసాదవాదిత్రనినాదమేదురంబునగునిజ
భవనంబునభువనాధ్యక్షుండగు పుండరీకాక్షుండఖండకౌతుకంబున భవ్యగీతో
పేతమంగళా రాత్రికాపూర్వకంబుగాసరసహరిద్రామలకచూర్ణాది శోభన
స్నానీయద్రవ్యంబులబుణ్యాంగనలొనరించునభ్యంగనంబంగీకరించిపీతాంబరధ
రుండును నాలేపితాంగరాగుండును నవీనహరిణమదతిలకాలంకృత లలాటఫల
కుండును మాళికావలచ్చర్హిబర్హావతంసుండును వ్యక్తముక్తాదామకాముక్త
కౌస్తుభమణీధురంధరకంధరుండును మకరకుండలకేయూరకంకణకిరీట ప్రము
ఖనిఖిలభూషణభూషితావయవుండును వనమాలికాకలితవక్షోభాగుండునునై
మొగంబునజిరునగవంకురింపబెండ్లికొడుకైయొప్పెనప్పుడు॥చ॥ కవిసెమహా
ర్థమంచువెసగర్గముఖద్విజులెచ్చరింపయా।దవపతితూర్యముల్మొరయదారుక
కీలితసైన్యముఖ్యసైం।ధవగరుడధ్వజంబగురథంబునమైకనకాంబరంపుచా।యవ
రలనెక్కిబాల్చెసుధరాగ్రవసత్సతటిద్ఘనాకృతిన్॥ శా॥ మ్రోలన్భూర్యనివా
ర్యతూర్యచయముల్మ్రోయంగనమ్మోటిపా। ర్శ్వాలన్ప్రస్ఫురితపుండ్రదండము
లుజంచచ్చామరవ్రాతముల్।గ్రాలంబోన్నమితంబులై యుపరిభాగంబందుము
క్తాతప।త్రాళుల్దీండ్రిలబెండ్లికిందరలెనబ్జాక్షుండుహర్షంబునన్॥క॥ ఆకరణిర
థారూఢుం।డైకృష్ణుడుదరలుటయురయంబునధృతనా।నాకల్పులగుచుబ్రేమో
ద్రేకతనొండొరులదీవరింపుచుగూర్మిన్॥సీ॥ సొంపైననూహరికెంపుటంచారీల
నింపారుగొరులనెక్కువారు।నాణెముత్తెపుకుచ్చుటంచులపింజరీలేపారుపల్లకీలె
క్కువారు। హొంబట్టుపల్లాలహూరుమంజీకైజాలనెసగుహయాలనెక్కు
వారు।నెరిరవల్జెక్కినగొరిలునాగల్గలచొకపుటరదంబులెక్కువారు। నగ

26081 31.3.43

చువసుదేవనందోద్భవాచ్యుతాగ్ర। జాతశ్శైనేయమకరధ్వజప్రధాన। యాదవప్ర
భులందరా మోదలీల। దానవాంతకు వెనువెంటదరలిరపుడు॥ వ॥ ఇత్తెరంగున
తుంగమాతంగతురంగశతాంగాదులారోహించి నిజపితృభ్రాతృప్రముఖనిఖిల
బంధుసందోహంబులిరుగెలంకులసమ్మదమ్మునగ్రమ్ముకొనిచనుదేర దేవకీరోహి
ణీరేవతీరుక్మిణీప్రభృతిశుద్ధాంతసంతతికమనీయతపనీయడోలికాపాళికలుచర
మరస్థలినరుదేర నతితుములతమధమామికాతమ్మటపటహభేరికాశంఖకాహ
ళవేణువీణాద్యనవద్యసముద్యదమోఘనిర్ఘోషణంబులుదిక్కులబికటిల్ల। మం
జులంపుటపరంజిపళ్ళెరంబులబరిణయక్రియాసముచితాభంగమంగళద్రవ్యంబు
లుబూనివివిధప్రసాధనప్రభాప్రదీప్రతరవిప్రసువాసినీకాంతలేకాంతకాంతం
బుగగ్రంతగొనిపురోభాగంబుననురాగంబునరాగనకుంతితోతరంరనుతరం
తులగుచు వేదవిద్విద్వద్వతంసంబులుసజలజలధరధ్వానగంభీరభాషాఘోషణం
బులనస్తోకశ్రుతిస్వస్తులుచ్చరింప నందందవందిమాగధవైతాళికవారంబు దార
విరావంబులు దైవారకైవారంబులాచరింప భరతకళాప్రవీణగణికావధూమ
ణులుపొంగితాభంగురమృదంగదింధిమిధ్వనిపరంపరాపురస్సరంబుగదారమం
ద్రమధ్యమత్రిస్థానజ్ఞానేరితగానపూర్వకంబుగనఖర్వపర్వధూర్వహతామృదు
చరణకరకమలవిన్యాసంబులతోనఖండతాండవంబు మెండుకొనంజేయనమేయ
క్షణనిరీక్షణసమాయాతాపారపౌరజానపదప్రధాన ప్రజాబృందంబుసందడు
లజడియుదండనాధులభుజాదండమండితమండలాగ్రప్రకాండంబుల తళత్తళలు
చూపరులచూపులకుమిరుమిట్లుగొలుప బాంధవానుబంధధురంధర వసుంధరా
పురందరకుమారకపరస్పరోక్తిప్రత్తంబులగుసిద్ధంపుగందవాళ్ళెల్లెడనల్లెడలవడు
వునడరింప నింపునగృతవర్మాక్రూరాద్యాత్మీయప్రియసఖులుబంగరుబెత్తంబు
లబరాబరులొనరింప నిట్లపరిమితవైభవుండై గోవిందుండమందానందంబునని
మ్ననందనుమందిరంబుడాయఘంటాపథంబునజనుదెంచునెడ॥మ॥తెనునిపాకార
ణమీసడించినజడున్దండింపకీభంగిమై। త్వ్యానుబంధంబుసవాస్థిరంబుగదదీయ
ప్రార్థనన్స్వీకరించెనహో యిట్టిమహామహుండుకలడే చింతింపనంచబ్జలో
చనుపైగ్రొవ్విరిసేసజల్లిరిపురీసౌధాగ్రపుణ్యాంగనల్॥ ఉ॥ యాదవభర్తనిమ్న
సుతునానతిదప్రియబంధుముఖ్యులా। మోదముతోగృతాదరణపూర్వముగానె
దురేగుదెంచిమ। ర్యాదగదమ్ముదోడుకొనిరాజనుదెంచితదీయశోభనా। సాదని
కేతనంపుమొగసాలశతాంగముడిగ్గివేడ్కతోన్॥ క॥ గవనిగలకాకలీరుతి। ధవ
ళంబులుపాడుచున్ముదంబునముత్తైదువలిడుశుభనీరాజన। నివహానులంగీకరించి

నెరిహాళాయతెసంగన్ ॥ఉ॥ నిండినభక్తితోనపుడునిమ్నజమంత్రివరుండొకండుకై।
దండయొసంగనెయ్యమునదాగురుసోదరముఖ్యబంధుయు। క్తుండయిమందమం
దగతిగొన్నిబవంతులతిక్రమించికృ।ష్ణుండరుదెంచెచిత్రమయసుందరభర్మవివా
హశాలకున్ ॥క॥ ఆలీలనువైవాహిక।శాలకుజనుదెంచినిమ్నజాతానుమతిన్।నా
ళీకాత్ముడుతపనీ।యాలఘుపీఠంబునందునధివసియించెన్ ॥చ॥ పనివినిపేరటాండ్రె
అమిబాటలుబాడుచుగర్గునాజ్ఞమై।ననఘగుణాభిరామనుముఖార్జవనిర్జితసోమని
మ్నానం।దనతనయాలలామతనుధాళధళీపరసీమసత్యభా। మనుగొనితెచ్చిరాద్య
జనమండలపూర్ణవివాహవేదికిన్ ॥క॥ సత్రాజిత్తుండంబుజ। నేత్రలుప్రతిసీరబట్ట
నిఖిలమహావా। దిత్రంబులుఘోరకొనం। బత్రివరధ్వజునకొసగెమధుపర్కం
బున్ ॥చ॥ బహుప్రతిబంధమయ్యెదెరపద్మముఖింగనకుండనంచహా। యహర
హమున్నమస్తభువనాఘములన్నిజదర్శనాప్తికై। తహతహనొందజేయుహరి
దాదరుణింగనరామినంతలో।దహతహనొందసాగనికతన్వివిలాసమునెన్నబో
లునే॥మ॥ దనుజారిశ్వశురుండనైతిననియాత్మంబొంగుచున్నిమ్నానం। దనుడాత్మ
ప్రియయిచ్చుక్రొంబసిడినిద్దాగిండిపన్నీటగాం।చనపాత్రన్జరణాబ్జముల్గడిగి
యాస్థందారవోసెన్గన। త్తనుభాధన్యననుంగుకన్యద్రిజగద్వ్యాపారికిన్శౌరి
కిన్ ॥చ॥ గొలగొలలాడుచున్గుములుగూడినధూటులుగొందరిచ్చతో। గెలకుల
జేరినిక్కిదిలకింపుచునుండగగొందరింతులిం। పలరగనవ్వధూవరులనాణికడాని
మెరుంగురంగుల।గ్గలమగుపెట్టుపాలపుటికల్గదియించిముదంచితోన్నతిన్ ॥ క॥
చెలువల్జవనికవంపగ।గలికిజగానెమ్మొగంబుగానంబడియెన్।లలితశరజ్జలదా
వృతి।వెలువడివిలసిల్లుచంద్రబింబమువోలెన్ ॥చ॥ హరిగజగామినింగనియయారె
మొయారిముఖాంబుజంబునన్।సరవినిరీక్షణభ్రమరజాలములొప్పభుజామృణా
ళికల్।నెరయనురోజకోకములునిక్కనఖాంకురకోరకావళుల్।బరగనెసంగునీ
తరుణిపద్మినిగాదెయటంచునెంచుచున్ ॥ఉ॥ భావిసమాగతప్రణయవైరహరా
నునయాభిసూచకం। బైవెలయంద్రపానతముఖాంబుజమెత్తికరంబుసాచికో।
ప్పావలినుండితీసిగళమందునగర్గబుధోక్తమంత్రసం। భావనశౌరికూర్మిమెయి
మంగళసూత్రముగట్టెనిట్టికిన్ ॥చ॥ కరముశుభంబుగాంబెపయిగావలెనంచిరువ్వా
గువారుద।మ్మిరవురనెచ్చరింపుచువహించుహిరణ్మయపాత్రలందుని। ర్భరమగు
నూత్నకొత్తరపరంపరదోయిటగ్రుచ్చిమెత్తియొం। డొరుదలబ్రాలుబోసుకొ
నిపుష్పళికన్హరియుంగుమారియున్ ॥శా॥ భావ్యంఘ్రిగ్రహణక్రియాదిమముగా
బాదద్వయంబట్టెదె। క్సేవుండచ్యుతుడింతిసన్నెకలుద్రొక్కించెన్భవిష్యద్వితా

నవ్యాహోహుతిసూచకంబుగనిశానాథాస్యతోడన్ మణి। దివ్యత్త్విడ్విలసించి వ్రే ల్చెశిఖిభక్తిన్లాజముఖ్యాహుతుల్ ॥ మ ॥ జలవాంతంబునసొప్పుజంచలగతిన్ శ్యామాచలోపాంతమం। దలిజ్యోతిర్లత లీలనీలమణిపొంతంబొల్చు క్రౌంజా ళువా। తళుకున్ దీపవలెన్ మృగీమదము చెంతం గ్రాలుకాశ్మీరరే। ఖలలింకృష్ణ నిపజ్జసత్వరహిమై గన్పట్టెనప్పట్టునన్॥ సీ॥ పరిణమించిరిగర్గ గురుకులగ్రామ ణి పరికరలితపటాగ్రబంధగరిమ । గావించిరతికౌతుకమునబ్రదక్షిణత్రయి నాహుతిజ్వలత్పావకునకు। నంగీకరించిరి శృంగారిణీదత్త రాజోపచారనీరా జనములు । ధరియించిరుర్వరామరసమూహార్పిత సాశీర్వచోమంగళాక్షత ములు । స్వీకరించిరితమత్తమపేళ్ళబంధు । వితతులుబురోధచేజదివించువిళ్ళు। మొగ్రికిరుభయప్రసూపితృముఖ్యవృద్ధ । సకలబంధుద్విజాళికి సతియుబతియు॥ మ॥ వెలయన్ రెండుతెరంగులన్ గలదొరల్ వియ్యంపుమర్యాదశో । భిలవాగ్రీ ధోక్తుల నొండొరుంబలుకుచున్ బెండ్లిల్లనాళింపుసొం। పులబువ్వానుభుజించి కప్పురపుతాంబులచ్ఛటాచర్వణం । బులుగావింపుచునిష్టకేళికలనామోదాత్మ లైరందరున్ ॥ మ ॥ స్వసుతాకృష్ణులకున్ వివాహమహమంచ్చచ్ఛేషహోమ క్రియై। కసమాప్తింబరిపూర్తినొందుటయునా గామీశగేహప్రవే। శసమగ్రా ర్తినతాశ్యమైవనరునా సత్రాజితిన్ స్వాంకమ । న్యసమాసీననుజేసిగద్గతిక సత్రాజిత్తుతానిట్లనున్॥

క॥ తల్లీసమస్తసుగుణమ। తల్లీనాయల్లుడయ్యె దనుజారిజగ। త్ప్వల్లభు డయ్యుష్మదుదయము। వల్లనహోమతుల్లంబు పావనమయ్యెన్॥ క ॥ పుట్టిని లుగల్గునెడసిరి। యిట్టులమగున్ఱత్తవారి యిల్లొదవెజగ । త్పట్టభద్రుండు దేవకి। పట్టిమగండయ్యెనీకు భాగ్యముగాదే॥ ఉ ॥ ఉమ్మరనేలనమ్మయొక యూరిన యుంటమికాదటమ్మమా । యమ్మభవత్సుఖంబనయమారయుచుండెదమమ్మనీ కభీ। ష్టమ్మగుసొమ్ములెల్ల ననిశంబొనగూరిచిపుత్తునమ్మవే। గ్రమ్మరనిన్ననిచ్చటి కిగయికొనివచ్చెదనమ్మపుత్రికా॥ వ ॥ అనియూరడంబల్కి వెండియునిమ్మెజుం డెట్లనియె ॥ సి ॥ పాంసులగానివిశ్వంభరాసతిలీలబంకమొందని సురాపగవిధ మున। వ్రేళ్ళజూపబడకొప్పిన యరుంధతిపోల్కి చపలగానిసరోజసదనభంగి। పుణ్యజనప్నుతబొరయని సతిరేవస్వపతినిపీడని సంజ్ఞపగిది। పెనిమిటివిడిధాత్రి జననిసీతవిధానమాట పొల్గానిబ్రాహ్మణికరణి । శాంతినచ్యుతసచ్చర్యసంప దదయనతిశయప్రేమ సాధ్వితనతులచతుర । వచనరచనలబాగడొందవలెగద మ్మ। తనయయత్తింట సువివేకతానిరూఢి॥ చ ॥ పరగనినాభినందనయెపద్మిని

భూర్యనురాగదృష్టితో। వరసహకారవృత్తి నెడబాయనిదేకలకంఠిచాప్రియ।
స్థిరసుమనోవికాసమునుజెందినదేలతకూనసన్మనో। హరుకళలంటిగూడునదె
యారయశ్యామిగదమ్మకోమలీ॥ సీ॥ ప్రాణేశుతోడనేపట్టునవెదిరించిమారు
పల్కకుమత్తమామలకును। సమధికశ్రద్ధనిచ్చలుసేవసేయుముబావమరుదులప
ట్లభయముకలిగి వర్తింపుమింపలరసపత్నులతో మైత్రిసల్పుముత్సుకతవదినె।
మరదండ్రచోటసన్మార్గంబుపాటింపుమెలమినేరాండ్రతోగలసిమనుము। బాం
ధవులయందు ననురక్తిబ్రాహ్మణప్ర। వరులయందుననతిభక్తి నెరపుమాత్మ।
నెట్టిసంపద్విపత్తులనేనిధర్మ। తత్పరతమానకమ్మ నాతల్లికాన॥క॥ అనిబుద్ధిగ
రిపిప్రేమం। బునజెక్కిరిణంబులనుగుపుత్రికినిడిపు। త్రినిదేవకికిన్వసుదే। వున
కున్। మ్రొక్కించితమిదవుల్కాననని యెన్॥మ॥ భగవంతుంగలుషాపహర్తను
జగద్భర్తన్జగత్కర్తనే। సుగుణాత్ముల్గనిరట్టిలోకవిదితుల్సుశ్లోకులైనట్టిమీ
దగుపిత్ర్యంబులభించెనాకు నహహాధన్యుండనైతిం బ్రియం। బుగగైకొండనియ
ప్పగించెనుపధా పూర్వంబుగానాత్మజన్॥

ఉ॥ఆవిధిబుత్రిదేవకికినవ్వసుదేవునకొప్పగించి। చింతావృతబాష్పవార్ష
యనమైతనకున్వెసమ్రొక్కుపుత్రికిన్।దీవనలిచ్చితద్వరహదీనతనుండినమాను
గారిచే।నావనజాక్షుడింపెసగనానతిగైకొనిసంభ్రమంబునన్॥ శా॥ సంతోషీ
భవదాత్మవర్గమునుప్రస్థానంబుసేయించియే। కాంతోద్ధర్షితవృత్తిదానునుశ
తాంగంబెక్కగానేస్తపుం। గాంతల్వేడుకసత్యనాహరిశతాంగంబందునెక్కిం
పగా।నెంతేవెల్వడిశౌరిబాంధవచమూబృందంబులేతేరగన్॥ సీ॥ ఉపరిప్రదేశ
సాంద్రోన్నమితస్వచ్ఛముక్తాతపత్రసమూహమెసగ। సూరెలగజతురంగానో
హులైయాత్మబంధువర్గంబులుబలసిరాగ।ప్రాగ్భాగమందునపాణివిన్యాసాదు
లజరలాసికలులాస్యంబుసలుప। రోదసీకుహరంబుభేదిల్లభోరునవివిధవాద్యధ్వ
నుల్విస్తరిల్ల।దండనాథులుహుంకృతిధ్వనులసంద। డులనడంచుచునెల్లరందునడి
పింప।కృష్ణుడానందవిభవవర్ధిష్ణుడగుచు।మందగతియైప్రవేసించెమందిరంబు॥వ॥ఇ
వ్విధంబునగృశావలగ్నతోశుభలగ్నంబున గృహప్రవేశమంగళంబంగీకరించిగృ
హప్రవేశోత్సవంబుసేయించి వందిగాయకనాటకజనకోటులకు మంత్రిసామం
తదండనాథయూథంబులకు హితప్రియబాంధవవర్గంబులకు తత్తదుచితప్రకా
రంబుల నవీనతారహారజాంబూనదాంబరమణికాంచన వస్తువాహనాద్యభీష్ట
దానంబులసత్కరించెనంత॥ చ॥ తరుణియుసుందరాంగియునుతన్వియురామ
యునాటచేగదా।ధరుడెదసత్యభామనొడతద్దయుగూరిమిహత్తియుత్తలో। దరి,

యెపుడేమిగోరునదితప్పకయప్పుడెసంఘటింపుచా। గరితను[illegible]డికామితసుఖం
బులనొందుచునుండెనెంతయుఁ॥ సీ॥ రుక్మిణీవంభసరోజినీహేళిసత్యాకేతకీప
యోదాగమంబు। జాంబవతీవశాసమదేభమరందకన్యామల్లికానిదాఘావసర
ము। లక్షణోత్పలినీకళానిధిమిత్రవిందాసరసీవిశదచ్ఛదంబు। భద్రాతరంగిణీపా
దోసిధానోత్తమముసుదంతాపుష్పమాలికాళి। సకలగోపవధూటీమృషావనీప।
రంపరామధుమాసమైప్రబలసౌఖ్య। వైభవంబనుభవించెనవ్వాసుదేవు। డఖిల
లోకావనపరాయణాత్ముడగుచు॥క॥ అనిమేతదఖిలచరితము।విసయంబునసూ
తుడార్యవినుతగుణుడు తె। ల్పినవినిహర్షోత్కర్షం।బునదేలిరిశౌనకాదిమునికుల
వర్యుల్॥క॥ ఈమనీశమంతకోదం।తముచదివినవినినవారిసినఁవారలకుఁ। సమధి
కశుభవిభవంబులు।కమలదళాక్షునికటాక్షగలనలభించుఁ॥ఆశ్వాసాంతము॥ఉ॥
యక్షపమిత్రమిత్రతనయస్మయశిక్షణదక్షదక్షయ। జ్ఞక్షయకారికారిపరిషజ్జయ
ధామనికామకామధ।గ్వీక్షణహేతిహేతినిధివిధ్వనిలాస్తవిలోకలోకసం।రక్షణ
ధీరధీరవనరంజనమాధవమాధవప్రియా॥క॥ కటకదురగరజతాచల। కటకచర
సమచ్ఛకీర్తికలితాఖిలది।కటకపటుశరవిదారిత। కటకత్రయదనుజవారకలు
షనివారా॥తోటకవృత్తము॥ కరుణావరుణాలయకర్మరహ్యా। చ్ఛరణాశరణాగ
తసంస్మృతిత। మ్మరుణాయరుణద్యుతిహాసజటా। భరణాభరణాశనపాండు
విభా॥

గద్య॥ ఇతి, శ్రీమత్కవితాచతురతురగా వెంకయామరవాది
రామయోభయకవి ప్రణీతంబయిన శమంతకోదంతం
బను మహాప్రబంధంబునందు సర్వంబును
తృతీయాశ్వాసము సంపూర్ణము.